

Ulééca Pitumε Mεwai

Lελεε ritelé ntí kέμεε ní we

Luki yeε Ulééca Pitumε Mεwai ritelé wói. Nsímé Kεcire ritelé ke Luki uu n wói menoj ye me. Lε ke Yeosu uu rinóo pitumε n he re piké ne Nsímé Kεcire rikónú, Ulééca icápine iké ne rimpéré kuu ritiki uu ne Ulééca Pitumε Mεwai ritelé wólu.

Yerusalem kuyu-i ke Nfáasone nn Pantekooti anyá ketúné Ulééca icápine pikó kecáa súime. Kε ke Ulééca icápine ii kóri.

Kaí ne ríyu 13 kέμεε n kpísi, Luki ye nyísele lε ke Póli uu pεpeε ápi Ulééca m pakarelε ayu kέμεε nsímé kεcire ne ní ha. Póli ye pεe mekeε Kirisi pikó wéékuseleλε. Yeosu Kirisi yeε Póli sée re uké panse uupiretiki (9). Ulééca icápine yeε Sirii ketε kecáa Antiyósi kuyu-i ní we yeε u wée re u ne upisencó pinyine piké ha ketaa-pó Yeosu nsímé kεcire riyóo.

Ifaaci iyε mekériine ye mmé:

1. Nfáasone mekame ne Ulééca icápine foí mekarii Yerusalem kέμεε (1:1-8:3).
2. Nsímé Kεcire meyoó kuyu nnéi kέμεε ne Yutee ne Samarii-pó (8:4-12:15).
3. Nléécaasimé piyoó nsé ke Ulééca utumε Póli uu n sόne hái ne ketε ketó-pó (13:1-28:31).

Nfáasone ke Yeosu uu ne upitumε m mé

¹ Unésáne Teofiili, ne ritelé foí kέμεε pó símisile lε nnéi ke Yeosu uu piwai ne picélaa n kóraane

² hái ne keyáa kε kai keyómecaa-mε u n kpíipó. Uké

kelenε ririṭáá, u upitume kuu n wée uicélaa pale ne Nfáasone nnaṅε. ³ U umεkpɔ-máá méwεε mpehē mpehē kémεε umεcire pi nyíεεle piké céri re u nfáa mále. Siyáa afεεna kuu pi rikpáfúme uu Uléécaá iyɔɔpi nsímé pi símisi. ⁴ Keyáa kenyine kapi kesé we ne Yeesu, uu pεε isé nnyí pi pa re: Ani kape yisi nóké Yerusalem ne ketaa wa, amá ani lisone lē kani n kɔ nen símisi re Sáa Uléécaá ye ne nó mé kutu ricɔ. ⁵ Míni ḡmanε ke Yohani uu nó wóle. Amá li tise nkáripι, Uléécaá uké ne Nfáasone nó wole.

Yeesu ye keyómεcaá ritaá

⁶ Pεpεε pεε Yeesu keyúrí n cápínεlē api pεε u pise re: Kumúṅé kpε-i kaa Isirayεeli keyɔɔpité pεserinεε, Upíima?

⁷ Uu pi pεε re: Ai nónnékó nka re nóké mewai mεε n sɔnti kumúṅé ne meitunε n nyu. Sáa Uléécaá yeε lē ne uricuruu nnaṅε yekei. ⁸ Amá Nfáasone nn nókenécáá n súime, nó nnaṅε nnyine yē, ani pεε panse pinétansei Yerusalem kuyu-i ne Yutee ketē kecáá nnéi ne Samarii ketē kecáá, hái ne ketē nnéi ketɔ-pɔ. ⁹ Ke Yeesu uu rinóɔ tē pimáa mí masí, ai keyómεcaá-mē u kpíipɔ, nípá úye un u nyáneipɔ ahope anyine áá weri áá ne u yarii api pεε u paapɔ. ¹⁰ Pin kei nní lē we pin keléécaá inípeε wiilē un tósu ke pitisi pité pinyine pεε ilū tomé n tanaalē api pikεyúrí rikpáfúme. ¹¹ Pitisi pē api pi maa re: Yo nnya ke ń Kalilee pikó mpí ani nní nyenu non keléécaá-mē nyánei. Lē kai nní nókenécɔpe nké-i Yeesu uyē keléécaá-mē n kpíipɔ non nyáni mεcɔ kuú ha pεεri.

Matiyasi ye Yutasi ripɔhɔ tone

12 Pitume api peε kelō kē kapi ye n sée re Olifiyee rikúú yisi api Yerusalem peλε. Tikúú tee ne Yerusalem kolenle. Lirinā ne sá yare kilometiri use.

13 Kapi n tuiπō, api kulee kunyine-i taá kέγo kenyine kecáá-pō. Kei kapi ye cápine. Peπεε kei n cápinelē peε Piyεε ne Yohani ne Yakupu ne Antiree ne Filipu ne Tomaa ne Patelemii ne Matiyee ne Alifee uηmáne Yakupu ne Simōo yeε ukuyu ní la ne Yakupu uηmáne Yuuti 14 ne Yeesu uni Maari ne pinósi picō pinyine ne Yeesu piwā. Pinnéi mmē peε rinōo rise wa api ye cápine apí ne piyómeyáhaa n ηmóópúlē.

15 Likumúnjé kpe-i, Piyεε uu keyáa kenyine yisi, piyómeyáhaa píle ne afεεré pinyine pin cápinelē, uu pikεcōpe maa re: 16 Pimáρεcō, li pise re lē ke Nfáasone nn Nléécaasimé ritelé kέmεε n símisi liké wa. Nfáasone ye Yutasi kecáá Tafiti rinōo rinyine maasele. Yutasi uyεε panse peπεε Yeesu n tí ukpeenwai. 17 U peε urócō use le, ton kesē pikεi pise mpí wai. 18 Siwóó sē kuu usoi ní kpu api u hééle kuú ne kecare lo, uu peε kei lóiri uu ríyu mefoi ketē fapi, uu kecōpe kpáfú, anyóhō nnéi aa cúme. 19 Yerusalem pikó nnéi peε mewai mē kō, hái apí ne kecare kē sée re Hakelitama, lelee re unyine menye ye kei kōonu.

20 Ticuruu li Ipakare Siyome kέmεε wólaalē te:

Ukeyo keké meηmane tone!

Uka úu kape kekεmεε tóne! Li kō wólaalē te:

Usoi féé uké upikεi yási uú nōj! 21 Kumúnjé kpē nnéi ke Upíima Yeesu uú peε kerómεε ní we, pisoι pinyine ye peε nípá yei ró tíkilenle. 22 Hái ke Yohani uú ne míni u n wóle ne péé uyεi-me kai kerócōpe nké-i u n kpiipō aí ne keyómεcaa sí, pisoι pinyine ye peε ró tíkilenle. Lē nnya, li pise re pisoι pē kecōpe use uké kerómεε n we

uké merócɔ itansei li re Yeesu ye nkpɔ kémεε yisi.

²³ Kei kapi pεε pisoι pité sée api nyερεε. Pεpεε Yosεfi Parisapasi kapi ye kɔ n sée re Yusituusi. Ulírū yεε Matiyasi. ²⁴ Api pεε keyóme yáási re: Upíima, pɔɔ pisoι nnéi sifa kémεε nyu. A pisoι pité mpí kecɔpe uyε kaa n wée ró nyíε ²⁵ uké pansε utumε uu Yutasi pikεi yósu uú nɔ́j. Yutasi ye uketonε riyále uu sí kei kaí nε u rinsá re uké tonε. ²⁶ Kei kapi pεε paɔai ai Matiyasi tini, uu pεε Yeesu pitumε kefi nε usε pē kecáá kpápɔ.

2

Nfáasɔne mekame

¹ Kai Pantekootti keyaa ní tu, piyómeyáhaa nnéi api kelɔ keεε cápine. ² Mεεε nε mεεε, nné nnyine nn keyómεcaá-pɔ leeri yare kuyɔ papε-papε kunyine kpeε pepu. Aku kέyɔ ke-i kapi n tú nnéi yipu. ³ Api linyine yenu yare inalempi, ai pi kpáfúme, ai yékáá, ai ḿpá úye kecáá tonε. ⁴ Nfáasɔne nn pεε pinnéi yipu nn pikεmεε ní we. Kei kapi pεε meyu mpehē mpehē ke Nfáasɔne nn pi n he pisímé lɔ.

⁵ Pisufi pεε Uléécaá likó ní la ye pεε Yerusalem-i wele. Isoipuri nnyí nnéi yεε ketē kecáá ní we ayu kémεε kapi léeme api weri. ⁶ Ke nné nn lē ní le, pisoι api cápine riwúí. Piyómeyáhaa api pεε meyu mpehē mpehē n símisi. Pεpεε n cápinelē pin pεε pimεyu kémεε kómεi, ai nnɔɔ pi yipu hái. ⁷ Ai pεε méwoo pi wai, ai kɔ meyíkíyiki nnɔɔ pi yipu api pεε re: Néntε pisoι mpí nnéi pεε nní n símisi ye Kalilee pikó le? ⁸ Kai pεε íye wa ke ntónéi mmú, ḿpá úye uu pεé nε umεyu kémεε pi kómεi? ⁹ Kerócɔpe nké-i,

pinyine ye Paritesi ne Metii ne Elam sitē leerile. Picō ye Mesopotamii pikó le ne Yutee pikó ne Kapatōosi pikó ne Pōnti pikó ne Asii ketē pikó ¹⁰ ne Firisii ne Pamfilii ne Esipiti ne Lipii ketē kee Sirēeni mēmpō n̄ we pikó. Picō pōon Rōm kuyu-pō leeri, ¹¹ ne Kirēeti ne Arapii sitē-pō. Picō ye Pisuiŋi yíkíyiki le, picō ye pansēle Pisuiŋi pin Moisi isé tíkile. Mpá ne lē, ntónéí mmú, mpá úye ye pēe umeyu kēmēe pi kómēile pin mewai píima ke Uléécaá uu n̄ wa símisi. ¹² Ai pi nnéí muuni tímr̄, api pēe méwoo n̄ we pin píseine re: Nsímé n̄-ye kecíre ye mmú? ¹³ Amá picō pōo piyómeyáhaa pē sēnn̄yi pin tee re: Píta lari ŋmaa pēe nní pi pomaalē!

Piyee nstmé

¹⁴ Piyee uu pēe yisi u ne pitume kefi ne use api nyere, uu rinóo cásē uu pisoí pēe n̄ cápinelē ma re: Ns̄ Pisuiŋi ne nó pitórōo mpí nnéí nóo nní Yerusalem kuyu-i n̄ we, ani nnésímé n̄sone kutu ricō ani kóm! ¹⁵ PISOI mpí ápi pomaalē yare kani nní n̄ kpáralē. Li mmare tōsile, mese áme we kefi ŋmane kái pi yare kani nní n̄ nyáni. ¹⁶ Lē ke antepu Yowēeli uú pēe mekēe m̄ ma yee neni nkpéni nní wai. Lelee re: ¹⁷ Uléécaá ye ma re Unfaasone yé siyáa tōrōo kēmēe mpá úye kecáá súime.

Nópinéŋmáne ne nópinékpére apí ne Uléécaá rinyiri símisi.
 Pináŋe-naŋe api méwee yénti,
 piwéése api láríkēe. ¹⁸ Meyíkíyiki kam tíyesene
 Nnéfáasone nké likeyaa kē pinékeikó tisi
 ne pinósi kecáá súime,
 api pēe pansē antepuye.

¹⁹ Né mewaisaŋa keyómēcaá-pō wa,

am mewai píima ketē nté wapisi:

Ménye yé kóikee, nna nń toré,

ányo ηmáhə aa híla líkí-líkí.

²⁰ Ituηe ii pansé rinómóhə, iwáre póo wónhəo yare
ménye,

Upíima keyaa ake kelené weri.

Keyáa píima ne kényukóó ye ke.

²¹ Uye un peé uyε-i Upíima rinyiri n sée, uu u
yoriye.

²² Ani mmú kutu ricə, Isirayeli pikó! Uléécaá ye
Nasaréti ukó Yeesu isoi pakarele. Uléécaá ye ne u ri-
tikile uú ne nókenécəpe mewaisaηa ne mewai píima
wapisi yare kani nńi nórinéúruu n nyu. ²³ Uyē
kapi nóanénipe-i wa yare ke Uléécaá uu mekke-me
umenyuwe kecáá n yekei, ani pεpεe api Uléécaá n
wuru u pa api kunapéékóó kecáá u karií aní ne u
kopu. ²⁴ Amá Uléécaá uu nkρə anipe-i u yósu uu
nkρə kémeε u yukuse. Ncée nń we re nkρə nké u
m múlě. ²⁵ Tafiti ye Yeesu kecáá maa re:

Mesére kam kenéyu-i Upíima nyáni,

ám kapε ne n térii nnya kuu kunéluke-luke-mē
kényukóótone-i we.

²⁶ Lē nnya ke rinépóo ari láárú,

nen tinékinj kémeε yóm.

Mpá nen n kpu, ne ne pó tálεnle.

²⁷ Pó Upíima, áa yé pikρəkpρə kémeε né riyá.

Aa yé ηmurei upókεikó səne uké fóni.

²⁸ Pə ifáacee né nyísele.

Mεpówee kenékúrí ye nkíninje né hele.

²⁹ Pimáreə, ani ncée né he ké ukpure Tafiti nkó
nó símisi ké rikpáiiise re u kpule api u kulési, tən
kə urikpíí nyu ne neni-me. ³⁰ U pεe antepu le un

nyu re Uléécaa ye rinóo yekeile uu wéeri re ukepirē kenyine kee masí uiyōopi tonene, ³¹ Kirisi meyiise nkpō kēmee ke Tafiti uu lē yē. Linsímé kuú pee lē símisi kuú ne maa re: Uléécaa úu yé pikpōkpō kēmee u riyá, úu yé ηmurei uké fóni. ³² Tō ntónéi mmú yénle lē ke Uléécaa uu nkpō kēmee Yeese uyē n lése. ³³ Uléécaa ye ukuluke-luke-mē u ritaásale. Sáa Uléécaa uu kō Nfáasone kuú pee n yekeilē u pa. Mmē kuu nní kerócaá súise me yare kani nní n nyáni nōn kō kómēi. ³⁴ Tafiti úu keyómecaa ritaá, amá uricuruu ye péé maa re:

Upíima Uléécaa ye Unépiíma maa re:

A kunéluke-luke-mē kényukótone-i tone

³⁵ liké ha ne tu péé uye-i kam yé n tíyese aa pipóláaro telise. ³⁶ Isirayeli pikó nnéi piké kō nsone re Yeese uyē kani kunapéékōó kecáa n karií ke Uléécaa uu pansese Upíima ne Ukirisi.

³⁷ Kapi nsímé mmē n kō, nn pi loni suu ne akōhō-pō api pee Piyee ne pitume picō maa re: Iye kari yé nkpéni wa, pimárecō? ³⁸ Uyē uu pi pese re: Ani mēfine conse piké nípá nó úye míni wole ne Yeese rinyiri, Uléécaa uké nōanékové nó sárei uu kō Nfáasone nó he. ³⁹ Li we re lisone lē ke Upíima Uléécaa uu mí maa re u yé pisoí wa kuú ne nó ne nōsinéwá ne pitaa-taa kulúí píima kpē nnéi kuu n séirine mē. ⁴⁰ Piyee uu kō anōo acō pi máikee uú ne aseí pi komēise uu kō ne pi n ηmóópúselē. U ye pi maa re: Ani mewai kópe kunáí pikó mpí kēmee nóménécíre lese. ⁴¹ Pisoí meyā api Piyee nsímé mmē ηmurei api míni wole. Keyáa kē, pisoí ákotokú ataani kumúnjé pee piyómeyáhaa pē kecáa rikpápo.

Lē ke piyómeyáhaa api n finu nsímé

⁴² Piyómeyáhaa ye pree pitume icélaa kémee ημόρπύληνε, pin tinóo rise má, pin kesé iluke le, pin kó keyóme yáási. ⁴³ Pitume ye pree mewaisaηa meýá ne mewai píima wapisile. Mπά úye un pree pakarente re Uléécaa yee pikai wai! ⁴⁴ Pē nnéi pree Yeesu ne kefa n tene ye pree kelō kесе wele, api rinóo rise wai api ye pilikó nnéi hóone. ⁴⁵ Pi ye pree pisitē ne pilikó nnéi yálisile, api mπά úye ncōη paí apí ne lisiwóo sē hōonente. ⁴⁶ Pi pree kómeynele pin siyáa nnéi mesére Uléécaa keyo-i cápinelē. Pi pree síyo sónaaneele pin kesé le, pin kó Uléécaa iluke ne kefa kесе hōone lin pi láarú. ⁴⁷ Pi pree Uléécaa pakarelēne, mπά úye un ne kefa pi fénnelē, Upíima un pree mπά keyáa kēye pisoι ayu lólu un pikecáa kpariisepō.

3

Kékankáláká kenyine pipélé nstímé

¹ Ketúnē kenyine, lin metaani pipépe masí ke Piyee ne Yohani api yisi api Uléécaa keyo-i piyómeyáhaa sí. ² Pisoι pinyine ye pree ne utisi unyine sónaapōle, api ye Uléécaa keyo rinōnōo-i u tonse un pree kei picéetōηé wélei. Pi ye rinōnōo tē sée re Rinōnōo Sōne. Pi utisi uyē marile kékankáláká. ³ Kuu Piyee ne Yohani n yé pin la piké keyo-i lompo, uu kunípe pi welé. ⁴ Piyee ne Yohani api u nyáneí tínímí, Piyee uu pree u maa re: A tó riwerii! ⁵ Uu pi paí nsōne un ne mé te u yé pikemee linyine yosí. ⁶ Kei ke Piyee uu pree u maa re: Né ám siwóo má, ám kó wura má. Amá lē kam m má kam Nasareti ukó Yeesu Kirisi rinyiri ne pó pālē: A yisi aa sōne! ⁷ Piyee uu kunípe luke-uke u tini uu nyerece. Mese ne mese, ána ne anui a papisi, ⁸ uu yóosi uu cuuni

uu nsé kápáá, u ne pẽ apí ne Uléécaá keyo suupɔ, un sónɛ, un cuunkɛɛ un kɔ Uléécaá pakarentɛ. ⁹ PISOI pɛɛ n cápinɛlɛ apɪ u yɛnu un sónɛ un Uléécaá pakarentɛ. ¹⁰ PISOI apɪ céru rɛ uyɛɛ yɛ pɛɛ Uléécaá keyo-i Rinɔnɔɔ Sɔnɛ-i n tũ un wélei. Mewai mɛ amɛ pISOI nnéi nnɔɔ yipu ai kɔ pírí pi wai kaí ne lɛ u n wa nnya.

Piyɛɛ rinɔɔ kuu Uléécaá keyo kɛmɛɛ ní ma

¹¹ Kɛ utisi uyɛ uu lɛ Piyɛɛ nɛ Yohani n lonaaɔlɛ, pISOI nnéi apɪ pehé apɪ pikuwéé-mɛ kelɔ kɛ kapi yɛ n sée rɛ Salomɔɔ apookpaná-mɛ n sí, lin nnɔɔ pi yipaalɛ. ¹² Kɛ Piyɛɛ uu lɛ n yé, uu pi pise rɛ: Pimáɛɛɔ Isirayɛɛli pikó, yo nnya kɛ utisi nkó pipélé apɪ nní nnɔɔ nó yipaalɛ? Yo nnya kani ró nyáni yare tɔɔ ntónanɛ cire nɛ u pɔise née tɔɔ Uléécaá kɛmɛɛ aseɪ tikilɛ nnya kɛ usoi nkó uu yisi uu sónɛ. ¹³ Pirósáayaha Apiraham nɛ Isaaki nɛ Yakupu Uleecaa yɛɛ ukéikó Yeesu ríyu waise. Nórínécúruu nó u tí ani n-yóopinanɛ pikó anipɛ-i u wai, uyóopi Pilati uu rɛ uké u riyá ani yúlu. ¹⁴ Amá nó pɛɛ usoi yɛɛ úu akópe m má nɛ aseɪ ute yulu ani pɛɛ meníɛɛ Pilati pise rɛ piké usoikɔ nó lésemɛ. ¹⁵ Nɔ tɪyɛɛɛɛ apɪ uyɛɛ yɛ nfáa n hɛ kopu, Uléécaá uu pikpɔkpɔ kɛmɛɛ u yukuse iróníɛɛ ii u yɛnu. ¹⁶ Kɛfa karí nɛ Yeesu n tenɛ nnya kɛ urinyiri ari usoi nkó kani nní n nyáni nɔn kɔ nyu papukuse. Kɛfa karí nɛ u n tenɛ yɛɛ tɪyɛɛɛ kɛ usoi nkó uú peí cáká-cáká yare kani nní n nyáni. ¹⁷ Amá pimáɛɛɔ, nɛ nyule rísɔnɛ rɛ nó nɛ nópinéyóopi áni nyu kelenɛ kaní nɛ lɛ Yeesu wa. ¹⁸ Nsímé mmɛ kɛ Uléécaá uú pɛɛ mɛkɛɛ-mɛ antepuyɛ nnéi ní máase mɛɛ nkpéni nní wai. Lɛlɛɛ rɛ li pise rɛ uyɛ kɛ Uléécaá uu wéɛ uké íwɛ

li. 19 Lē nnya, ani mēfine conse ani nómenécire Ulééca pa uké nóanékópe nó sárei. 20 Upíima yé pee tíyese ani kumújé kunyine-i hóo uu pee uyē kuu hái mēkē-me n wée uu yekei nó páme. Uyē Kirisi Yeesu. 21 Uyē yé keyómēca-pō n we kelenē, hái ne kumújé kpe-i ke Ulééca uu mpa yo m peserine yare kai pee n we yare kuú pee mēkē-me uantepuye kuu n wée m máase. 22 Moisi ye péé maare: Nónunéléca Upíima yé antepu unyine nó páme yare né, un nónnépuri ukó. Ani mmē nnéi kuu nó n símisine kutu ricō. 23 Uye unsá kutu u rincō, piké Ulééca pikó kecōpe u lese api kópu. 24 Antepuye nnéi pee hái antepu Samuyeli-i-me n símaari aí ne neni tulu ye siyáa nsí nsímé male. 25 Nōo lē ke Ulééca uu antepuye m máase re u ne nó mē te. Ulééca ye ne nkómēine nópinésáa séele péé uye-i kuú pee Apiraham mí maare: Pipópírē kamí ne tikine ké ne ketē nnéi nsoipuri rikpá. Nōo kō nkómēine mmē te. 26 Nō nnya ke Ulééca uu uukeikó wée uu nókenémēe u tumti kelenē. U u tummele nó nnya re uké nó rikpá uu pee mpa nó úye uakópe-i u lese.

4

Pi Piyē ne Yohani ketúhaane píima-i sée

1 Piyē ne Yohani pin kei lē písoi símisi, mēse ne mēse, pepe ye Ulééca inyóñse n wa ne Ulééca keyō uméré wéesē ne Pisatusee pin tuipō. 2 Li pee meýā pi pólúle re pitume pē keté ye we pin písoi céési pin kō pi símisi re Yeesu ye pikpōkpō kēmeē yisi, lin pee nyíselē te pikpōkpō yé fe api yisi. 3 Lē nnya kapi pitume pē keté tí api hánesi aí ne weesi

re itunje ye pilólé masí nnya. ⁴ Amá nǎpá ne lē, pɛpɛ pitume pē icélaa n kō meyā ne pɛé ne kefa i tenele, api tulu yare pitisi ákotokú anupū kumúnjé.

⁵ Kai n weesi, Pisui fi piyukóó ne pipiwéése ne isé picélaa apí ha Yerusalem-pə cápine. ⁶ Uléécaa usina Ana ne ukɛyɔ pikó nnéi ne Kayifu ne Yohani ne Alekisantiri pɛɛ kɔ pɛɛ kei we. ⁷ Api Piyee ne Yohani leseri piké ne pi túhaane, api keɔpɛ pi nyeresɛ api pi pisɛ rɛ: Nnanje ní-ye néé úye keɔcire rinyiri kaní ne lē wa? ⁸ Nfáasɔne nn Piyee yipu uu pɛɛ pi maa rɛ: Nǎ Isirayeli kuyu piyɔɔpi ne piwéése! ⁹ Mewai sɔne kari utisi nkó wa nnya kapi neni keyaa nké ró písei rɛ íye kai wa kuú ne péi? ¹⁰ Lē nnya, nónnénéi mmú ne Isirayeli pikó picɔ nnéi ani kō tɛ Nasareti ukó Yeesu Kírisi uyɛ kani kunapéékóó keɔáá ní kari, Uléécaa uu pikpɔkpɔ kémeɛ u yukuse rinyiri nnanje karí ne utisi nkó péise, kuu nní isare láárú un nǎkenéyu-i nyenu. ¹¹ Yeesu uyɛ keɔáá kai wólaalē tɛ:

Tipare tē ke nǎ pimóme ani n fómpɔ,

tɛɛ nkpéni pansɛ tikɛcire tɛɛ kenui-i ní we. ¹² Uyɛ memáá, úyulalɛ úka ucɔ úu we. Uléécaa úu rinyiri ríka ricɔ ketē nké keɔáá pa kari yé n sée liké ne tiróyu n lɔ.

¹³ Piyee ne Yohani ápi menyuwe píima méka má ápi kɔ piyukóó píka. Amá pirípɔ kapi pɛé ne símisi ne itisi. Ke pitúhaane api lē n yé, ai pi muuni simm, api kɔ ceru rɛ Piyee ne Yohani ye pɛé ne Yeesu sónelɛ. ¹⁴ Kapi usoi yee ní péi n nyáni un pikékúrí nyenu nnya, pitúhaane pē ápi pɛɛ nyu ní-ye kapi yé male. ¹⁵ Api pɛɛ Piyee ne Yohani ketúhaane ke-i lákase, api pɛɛ kei n we pin pimɛɔpɛcire nsímé

píñirise. ¹⁶ Api pɛɛ m písɛine rɛ: Iye kari pisoĩ mpí wainɛ? Yerusalem kuyu nnéi yɛ pikóme masí rɛ pi mɛwaisaŋa píima wa. Ari yé fe tóké kési. ¹⁷ Lɛ nnya, nsímé mmɛ řn kapɛ nɛ pikóónú rinkpá, tóké nɛ pi yɛ ari pi cési rɛ ápi kapɛ úka mpuri nɛ Yeesu uyɛ tinyiri řka písímé rikpá.

¹⁸ Kei kapi pɛɛ pi séɛpɔ apí nɛ pi yulu rɛ ápi kapɛ Yeesu nnaŋɛ nɛ picélaa rikpá. Api kapɛ yɛ ricuruu urinyiri séɛ. ¹⁹ Piyɛɛ nɛ Yohani api pi pɛsɛ rɛ: Nó ticuruu ani ripaí nké tɛ li nɛ Uléecaa kémɛɛ sá rɛ usoi uké nó pakarɛ née Uléecaa kuu yé pakarɛ? ²⁰ Nóo yé nkɛpéni mmɛ ceri. Tó ári yé fe tóké lɛ kari n yé ari kɔ kom písímé riyá. ²¹ Kei kɛ pitúhaane pɛ api kɔ picé pi rikpá api pi yá api tómpɔ. Api řka yɛ kapi yé nɛ rinwáána piké nɛ kutu pi rimpása. Pisoĩ meyā yɛ pɛé wele pin mɛwai mɛɛ nní n wa nnya Uléecaa pakarɛntɛ. ²² Utisi uyɛ kapi nní nɛ Uléecaa nnaŋɛ m pɔise aŋmɛ yɛ afɛɛna rifaaule.

Kirisi pikó piyomɛyáhaa

²³ Kapi Piyɛɛ nɛ Yohani rin-yá, api yisi api pipisoĩ lɛɛpɔ api lɛ kɛ pɛpɛɛ yɛ Uléecaa inyóónsɛ n wa piwééɛ nɛ Isirayɛɛli piwééɛ api pi m ma pi kɛɛni. ²⁴ Kɛ pipisoĩ pɛ api lɛ n kó, api rinóo rise wai api Uléecaa yáasi rɛ: Upíima Utenɛciré, póo ketɛ nɛ keyóme nɛ mínimaa nɛ lɛ nnéi lɛɛ mpa yei ř we wa. ²⁵ Mpófáasɔnɛ kaá nɛ ritiki aá nɛ urósáayaha Tafiti upókeikó maasɛ rɛ:

Yo nnya kɛ mpuri sanɛ pikó api ketɛ kecáa pansentɛ?
Yo kecirɛ nnya kɛ sisoipipi asi simúnɛ kóɛ wai?

²⁶ Ketɛ kecáa piyɔopi yɛ pimɛcirɛ cápine rɛ piké atopi leemɛ.

Piyóopi api rinóo rise wai re piké ne Upíima ne uyē kuu n wée tó. ²⁷ Meyíkíyiki ke Erooti ne Pónsi Pilati ne Isirayēeli pikó ne mpuri sane pikó api Yerusalem nté rinóo rise wa re piké ne upókεikó Yeesu kaa n wée tó. ²⁸ Lē kaa mekeε-me m musí, áá ne mpónaηe yekei kapi nkpréni lē wa. ²⁹ Lē nnya, a nkpréni pipicé rísonε kutu ricó, Upíima aa tíyεε pipókεikó piké itisi ne mpósímé riyóó. ³⁰ A mpónaηe nyíεe pitóikó piké pélesi, aa mεwaisaηa ne mεwai píima upókεikó Yeesu kaa n wée rinyiri ne wapisi. ³¹ Kapi lē piyómeyáhaa mí masí, keló ke-i kapi n cápinelē ake yéηesi. Nfáasone nn pinnéi yipu api pεε itisi ne Uléécaá nsímé n yóólē.

Kirisi pikó rinóo rise

³² PISOI kulúí kpē nnéi pεε ne Yeesu kefa n tene ye pεε kefa pénelenle pin kó kemúné keεε má. Uka úu ye pεε maá re u linyine umεcire te. Mpa yo kapi pεε pénelē pin te. ³³ Uléécaá ye pεε pitumε rínaηe hele pin ne nyíεe re Upíima Yeesu ye nkpró kémεε yisile, Uléécaá un pεε Kirisi pikó nnéi meγá kpálē. ³⁴ Líka ái pεε piuka párilē. Pεpεε sicare née síyó m má yèè pεε si yáale apí ne lisiwóó cápinεpó ³⁵ api pitumε pa. Pē póó mpá úye ncóη paí apí ne si hōonente.

³⁶ Pi pεε Lefi mpuri ukó unyine Siipuru ketē-pó marile. Pi ye u sée re Yosefi. Pitumε póó rinyiri u he re Parinapasi. Liasei re uyεε ye picó rinnmóópúε. ³⁷ Uyē uu kó ukεcare yái uú ne lisiwóó hapó uu pitumε pa.

5

Ananiyasi ne Safira nstímé

¹ Utisi unyine ne uunəsi pεε pεé we. Pi ye u sée re Ananiyasi, api unósi pó te Safira. Utisi uyē uu ukεcare yái. ² U ne unósi api kómειne api siwóó hásu api pésu, uu pεé ne sitórωω sí uu ha pitume pa. ³ Piyee uu pεε u pise re: Ananiyasi, íye kai wa ke Setani uu lē pó lō uu ha ne Nfáasone kiraase aa kecare siwóó hásu aa pésu? ⁴ Póké kelenε kecare kē n yáá, ái pów ke tee? Kemeyái-maá, ái pów kesiwóó tee? Yo nnya kaa nkpáni mewai kópe mmé ripóyu-i wa? A kō te ái sisoipipi kaa kίraase, Uléécaa lo kaa kίraase. ⁵ Ke Ananiyasi uu lē n kō, uu lólu uu kpi. Iwame píima inyine ii pē nnéi pεε lē n kō loni. ⁶ Piηmáne api yisi api kusánjáá u pílaa api sákaa apί ne leepō apί ha kulesi. ⁷ Ituηε mekóónú metaani memáá, unósi un tuiπō úu nyu re linyine ye wa. ⁸ Piyee uu u maa re: A né símisi nké te nnéi mmú kani nókenécare yáa, née yo? Uu re: Eεε, mμεε mu! ⁹ Piyee uu u maa re: Yo nnya kani kómειne anί ne Upíima Nfaasone peeni? Aa nyánii, pεpεε upóla n kúlesi ana kam nní kómει pin lonti. Pi kō lē ne pó tósule. ¹⁰ Kei nní, unósi uu Piyee ana nyε-i lólu uu kpi. Piηmáne pē piké ne n lomπō un pikpō masί, api u kpisi apί ha ula kekúrí kulesi. ¹¹ Iwame píima inyine ii Kirisi pikó nnéi ne pεpεε nsímé mmē n kō loni.

Mewaisaηa ke Uléécaa uu n wapisi nstímé

¹² Pitume ye pεε mewaisaηa ne mewai píima pisoι inipεε-i wapisile. Pεpεε Uléécaa ne kefa n tene ye pεε rinóω rise wale api ye kei kapi ye n sée re Salomōω apookpaηá-i n cápinelē. ¹³ Uka ucō úu ye pεε méwōo

kaha uké pi λεερῶ, mῑpá ne lē, písoi ápi pεε kῶ kusa pi waiselē. ¹⁴ Pítisi ne pinósi kulúii pεε Upíima ne kefa n tene api pεε meséere pi n kpáriisepῶ apí ne kulúii kpá. ¹⁵ Písoi api ye pεé ne pitóikó icée-i léεpῶ api pisifine ne asḡḡápῶré kecáá pi finsente re Piyee un píyei kei n tósu, ukumíiri kuké mῑpá use unyine yarii. ¹⁶ Písoi kulúii api kῶ ayu nyee ne Yerusalem n kólē yisi apí ne pitóikó ne pinírihélaa wúrunkεεpῶ, api kῶ pinnéi pélesi.

Lē kapi pitumε n wéékuse nsmé

¹⁷ Kai lē n wa, Uléécaá usina ne Pisatusee pεε ukekúri ní we api kufatoi píima ne nyere re piké pitumε cópii. ¹⁸ Api mesei pi cópii api kuyu kukpaniilee kémee pi hánesi. ¹⁹ Amá kai kesine n wa, Upíima uleecaatumε unyine uu sí uú ha kukpaniilee hánne uu pi lesepῶ, uu pi maa re: ²⁰ Ani Uléécaá keyῶ-i ha, aní ha nsímé mee ye nfáa n he ke Yeesu uú ne ní ka nnéi písoi símisi. ²¹ Pitumε api mesei ḡmurei api mmare mare yisi api Uléécaá keyῶ sí apí ha písoi picélaa kápáá. Uléécaá usina ne pepεe ukekúri ní we api tuiiri api pitúhaane wéése ne Isirayεeli piwéése nnéi icápine séi. Kei kapi písoi tū apí ha pitumε pē kukpaniilee-i kpíipῶ. ²² Ke pē api ní ha, apí kukpaniilee-i pi yē. Api pεε pεeri api pi maa re: ²³ Tῶ kukpaniilee λεεpῶle kun ḡsῶne hánaalē, piméré pῶon kῶ anḡnῶ-i tápaalē. Amá kari n hánne, ári úka kemée yē. ²⁴ Ke Uléécaá keyῶ uméré wéése ne pepεe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése api lē n kῶ, aí méwoo pi wai, api pεε lē kai yé ne kétῶ ní kpu kecáá m músu. ²⁵ Kei ke unyine uú ka uu pi maa re: Nῶ kómēii! Písoi pē kani kukpaniilee-i n wa pεε nní Uléécaá keyῶ-i nyenupῶ pin písoi céési.

26 Uméré wéese ne piméré picɔ api pɛe yisi, ápi rikɔhɔ mekó wa apí ha pi kpíɔpɔ apí ne hapɔ, pin wuru re pin pitume pɛ ne rikɔhɔ n wai, písoi yé apare pi tapisí api pi kóni. 27 Kapí ne pi n hápɔ, api ketúhaane píima-i pi séi. Uléecaa usina uu pɛe nsímé pipísei pi kápáá 28 re: Karí ne nó ní yè arí ne keté kpeeni re áni kapɛ usoi uyɛ tinyiri ne n céési, íye kani wa? Nɔ wele nɔn Yerusalem kuyu nnéi icélaa iyɛ nɔɔlɛ mɔpá úye uké kɔ, nɔn kɔ la re unkpɔ iwe iké ne ró tene! 29 Piyee ne pitume picɔ api pi pɛse re: Li ne sá re usoi uké Uléecaa pakare ne kuu yé písoi m pakare. 30 Yeesu uyɛ kani kuna kecáá n karií ke pírosáa Uleecaa uu nkpɔ kémeɛ yukuse. 31 Uléecaa ye ukuluke-luke-mɛ káyukɔ́ tone-i u ritaásele uu u waise Uyóopi ne Uyulale. Uyɛ kuú la uké Isirayeli pikó nyíse re piké ritiki apí ne piakópe kepire tɔ uu pɛe pi sárei. 32 Tóo nsímé mmɛ pitansei, Nfáasɔne ke Uléecaa uu pɛpɛe u m pakarelɛ n he pɔ́ ne kɔ itansei lele.

33 Ke pitúhaane api lɛ n kɔ, ai pi fukɔme api re pi yé pitume pɛ kɔ. 34 Amá Ufarisi unyine ye pɛe pitúhaane pɛ kecɔpe wele. Pi ye u sée re Kamaliyeli. Ísé ucélaa unyine lo ke mɔpá úye uu n waiselɛ. Uyee pitúhaane píima pɛ kecɔpe yisi uu re piké pitume pɛ leseɔ nkáripí kelene. 35 Kapi pi n léseɔ, uu pɛe pɛpɛe n cápinelɛ maa re: Nɔ́ Isirayeli pikó, ani nómenécíre tí ne mewai mɛ kani nní ní la nɔké písoi pɛ wa. 36 Ai kahanɛ nkpáni n nánai ke Teetasi uu léeme un pólólɛ te u úyukɔ́ píima unyine le. Písoi píle píle mena kumúnjé pɛe u ritiki. Api u kopu. Pɛ nnéi pɛe pɛé unkó n tíkilɛ api kpíi, piuka úu neni tiselɛ. 37 Uyɛ kepire, Kalilee ukó Yutasi póo pikéɛ

itunε kumúnε léeri, uu pISOI kulúI kpáú api u n tikilē. Uyē uu kə kpi, pεpεε pεé u n tIKILē pÓO kə kpii. ³⁸ Lē nnya, ne la ké nkpeni nó símisi re áni kape ne pISOI mpí kutu n cəlē. Ani pi riyá piké tómpə. In te sISOIPIPI kémeε ke pISIMÚNÉ ne piliwaiwai nní ai léeri, méwoo kai wainε. ³⁹ Amá in te Uléécaa-i kai léeri, rínanε rí-ye ke nóO má nəké ne linyine pi wa. Ani nómenécire tí, áI kape ka liké wa re nə ne Uléécaa təpu. ⁴⁰ Api mεsei unKó kóm api u tiki. Api pεε pítumε pē séipə api rinóO hε re piké sipópi pi yéeriine apí ne pi yulu re ápi kape Yeosu rinyiri ne pISOI pISIMÉ rikpá, api pεε pi yá api tómpə. ⁴¹ Pitumε api mpóonare ne pítuhaane pē kekúrí yisi, lin pi láárú re Uléécaa yeε yē te pē kaí ne sá re piké Yeosu nnya íwe li. ⁴² Mpá keweεsi kéye ke pitumε api pεε Uléécaa keyə-i ne síyə kémeε Nsímé Kεcire picélaa ne mpiyóO ηmóópúlē.

6

Pi pitisi piseei lese re piké pitumε n leni

¹ Yeosu pipiretiki api kumúnε kpe-i kulúI wai rísone. Upipiretiki pεε Mékireki n símisi api Pi-epiree ne n ténI re pi nPá keyáa kéye iluke kapi ye n hóone kémeε pipikumannəsi menípeε le. ² Kei ke Yeosu pitumε kefi ne pité pē api upipiretiki riwúí tē sée api cápine api pi maε re: Ai ne sá re tóOké Nléécaasimé piyóO ne siká wa təké ha iluke pihəone ne kutu n cəlē. ³ Lē nnya pimáreə, ani nókenécəpe pitisi piseei pē kaní ne ISOI səne n nyu lese. Nfáasəne nké kə pi n yipaalē, piké kə mεwéésesəhə m má, təké pikéi pē pianipe-i wa. ⁴ TóOké pεé uyε-i ne piyómeyáhaa ne Nléécaasimé piyóO n ηmóópúlē.

⁵ Tinóo tē ari pinnéi larisi, api pikecōpe pisoι piseei lese. Pēpee Etiyēeni ye Uléécaá ne kefa meγá n tenelē, Nfáasone nn kō u yipaalē. Uyē ne Filipu ne Purokōo ne Nikanōo ne Timōo ne Parimenaasi ne Antiyōosi ukó kapi ye n sée re Nikolaa. U pēe mekeē Pisuifi keyome yáasile uu kelene pansē Yeesu upiretiki. ⁶ Kapi pi n lése, api pi kpísi apí ne pitume leepō, pē api pikecáá keyóme yáasi api kō anípe pikecáá láa. ⁷ Nléécaasimé nn mpa yei n kóónulē, Yeesu pipiretiki pin meγá kulúu wai Yerusalem kuyu-i, aí ne pēpee ye Uléécaá inyóonse n wa meγá pēne api Yeesu ne kefa tene.

Etiyēni metine

⁸ Uléécaá ye pēe Etiyēeni meγá ípēelēe nyísele uu kō rínanē u he un ne mewaisanā ne mewai píima pisoι kecōpe wapisi. ⁹ Pisuifi kuyómeyáhaalee pikó pinyine kapi ye pēe sée re: Pēpee ilási kémeē ní le keyō. Alekisantiri ne Silisii ne Asii ketē pikó ye pi. Pikecōpe, pitisi pinyine api nsímé nnyine kecáá ne Etiyēeni íkeñene wai. ¹⁰ Amá ápi yé fe piké ne Etiyēeni keñene, mewéesesōhō ke Nfáasone nn u n he nnya. ¹¹ Api pēe pisoι pinyine kulei re piké ukecáá nnóome wa re pi kō un Moisi ne Uléécaá alē fáánii. ¹² Api kō kuyu pisoι ne kuyu piwéese ne isé picélaa itái súúni api yisi api nyere, api sí apí ha Etiyēeni tini apí ne ketúhaane píima-i sí. ¹³ Api kō pinóome pinyine ne hapō re piké íseérakó li piké ne u rikpára re: Mesére ke utisi nkó uu Uléécaá keyō ne isé alē fáánii. ¹⁴ Tō konle un símaankēe re Nasareti ukó Yeesu uyē né Uléécaá keyō fori uu kō inyékii ke Moisi uú ne ró n tíye conse. ¹⁵ Pē nnéi pēe ketúhaane

piima ke-i ní we ye pεε Etiyεeni kényu-i nyáneile api yénu re ukεyu ye uléécaatumε kekó mecɔ wele.

7

Etiyεeni rinɔɔ kuu ní ma

¹ Uléécaá usina uu pεε Etiyεeni pise re: Lee ni meseii? ² Etiyεeni uu re: Nɔ́ pinémárecɔ ne pinésáa, ani kutu ricɔ rísone ani kóm! Uléécaá, meýóopi ute ye urósáa Apiraham tikpáfúmεle pεé uyε-i kuú pεε Mesopotamii-pɔ ní we, uu kelenε Haraani-pɔ fine.

³ Uu pεε u ma re: A kepótē ne kupómáre riyá aa ketē kē kam pó n nyísene kémεε sí. ⁴ Apiraham uu pεε Kalitee ketē yisi uú ha Haraani-pɔ fine. Usáa mekpɔ-maá, Uléécaá uu kei u kpísi uú ne ketē nké-i kani neni nní ní we weri. ⁵ Uléécaá úu kei ketē u he. Mπά kénacɔpe ritísí, úu u he re uké kei ripéélú. Amá uu pεε rinɔɔ yekei re u yé kennéi u ne masí upipirē pa apí n te. Uu kɔ pεε kumúnjé kpε-i kewá má. ⁶ Lē ke Uléécaá uu u ní ma ye nní:

Kucɔyu-pɔ ke pipópírē apí masí finene, api ilási pi tini, api íwe pi wai aηmē píle píle mena.

⁷ Amá né ne mpuri mmeε ilási pi n tinine túhaane api pεε limemáá léeri apí weri api nté kelɔ nké-i né yáási. ⁸ Kei ke Uléécaá uu pεε u ne Apiraham kecɔpe rinɔɔ yekei re uké riké. Lē nnya kapi Isaaki mari Apiraham uu pεε keyáa páha-paha tunjé u ké. Isaaki pɔɔ kɔ uuηmánε Yakupu ké. Yakupu pɔɔ kɔ limεcɔ upiηmánε kefi ne pité pē kérii. Pεpεε nní pírókpure kefi ne pité pē.

⁹ Pikpure pē api pikεcɔpe use kapi ye n sée re Yosefi ne kefa tóosi api u yái, uú ha Esipiti-pɔ ilási le.

Amá Uléécaá ye pɛɛ Yosefi kekúrí wɛɛ, uu ncóŋ nnéí kémɛɛ u lesɛ ¹⁰ uú nɛ kɛfa u fénnɛ uu mɛwéésɛsɔhɔ u hɛ. Esipiti uyɔɔpi uu Esipiti ketĕ kecáá iyóɔpi u tonse uu kɔ ukeyɔ líkó nnéí kpísi uu uanipe-i wai. ¹¹ Nkú nnyinɛ nn Esipiti ketĕ nnéí nɛ Kanaa ketĕ loni. Pirósáayaha api íwɛ píima le, ápi ye yĕ piké li. ¹² Yakupu uu kóm tɛ melukɛpipi ye Esipiti ketĕ-pɔ wɛ, uu pirósáayaha tum mɛfoí. ¹³ Kapi melírú n hápɔ, Yosefi uu tíyɛsɛ upimarecɔ api u ceru. Esipiti uyɔɔpi pɔɔ kɔ Yosefi riyíkí céru. ¹⁴ Yosefi uu pɛɛ tum api usáa Yakupu séipɔ nɛ ukumare nnéí pisoi kuwóɔ nɛ afɛɛré nɛ pinupū. ¹⁵ Yakupu uu yisi u nɛ pirósáayaha picɔ apí ha Esipiti keteni-i finɛ apí ha nɛ kei kpíni. ¹⁶ Api pi cɔni apí nɛ Sikem kuyu sí apí ha kei rikpíí kɛ Apiraham uu Hamɔɔ piŋmánɛ-i nɛ usiwóɔ n̄ lɔ kémɛɛ pi kulesi.

¹⁷ Kɛ rinóɔ kɛ Uléécaá uú pɛɛ Apiraham n yekei ituŋɛ ii n nyahairi, ntópuri nn pɛɛ meyá kulúí n wai Esipiti ketĕ kecáá. ¹⁸ Uyóɔpi fale unyinɛ yeɛ úu píkaí Yosefi nkó n̄ka n kómaalĕ uu Esipiti keteni-i iyóɔpi tonɛ. ¹⁹ Uyóɔpi uyĕ uu ntópuri nɛ isɔhɔɔcee tóóí uu pirósáayaha íwɛ lukɛisɛ, hái un náási yarɛ piké pisipipi riyá siké kpí. ²⁰ Likumúnĕ kɛɛ-i kapi Moisi mari un Uléécaá inipɛɛ-i nyamí. Iwáɛ itaani kapi usáa keyɔ-i u kpínii. ²¹ Api limɛmáá u fómni, Esipiti uyɔɔpi ukpéɛ uu u kpísi uu nyólu yarɛ uricuruu yeɛ u mari. ²² Esipiti pikó menyuwe nnéí kapi u céesi, unsímé nɛ umɛwai amɛ tíyɛsɛ uu rínanɛ m má. ²³ Kuu in̄mĕ afɛɛna n yĕ, uu rɛ u yé ha upimarecɔ Isirayɛeli pikó rilóólú. ²⁴ Kuu n hápɔ, uu Esipiti ukó unyinɛ lɛɛpɔ un Isirayɛeli ukó unyinɛ kaii. Uu unárɛi kecáá kpá uu Esipiti ukó uyĕ kaii uyĕ uú ha

ne kpi. ²⁵ Moisi ye pee músu re upimarecɔ Isirayeli pikó yé kɔ te uyē ke Uléecaa uú la uké ne ritiki uké ne ilási kémee pi lese. Némpákanε upimarecɔ ápi lē kɔ. ²⁶ Moisi uu kɔ keyáa lírū tuné Isirayeli pikó pité leepɔ pin cēhesi, uu pee hapɔ re uké pi yoriye. Uu pi pise re: Nɔ pisei pise le, pinésáne! Yo nnya kani pee cēhesi? ²⁷ Uyee pee ucɔ n íwe n wai uu panserɔ uu Moisi láupɔ uu u pise re: Wóo iyóopi pɔ tónse re a irósímé n túhaane? ²⁸ Pɔ lalε pɔké né kpu yare kaa sé Esipiti ukó ní kpu, née íye? ²⁹ Ke Moisi uu anó nyē n kɔ, uu wuru uú ha Matiyaa ketē-pɔ tone. Kei kuu piñmáne pité mári.

³⁰ Inmē aféena memáá, Moisi uu pee keyáa kenyinge kucesi kóima-i Sinayi riyɔpe kekúrí n we. Kei ke Uléecaatume unyinge uu kuhíhíi kunyinge kecɔpe inalempi kémee u rikpáfúme. ³¹ Ke Moisi uu lē n yé, ai menyine u wai. Uu re uké rinyɔsɔpɔ uké ha mewai mē nyáni. Uu Uléecaa rinɔ kom te: ³² Néε pipósáayaha Uleecaa, ne Apiraham ne Isaaki ne Yakupu Uleecaa. Moisi uu pee iwame ne n terii úu kaha uké riwerii. ³³ Upíima uu u maa re: A apónéeri mahā, li we re kelɔ ke-i kaa nní n nyenu ye Uléecaa ripɔhɔ le. ³⁴ Ne Esipiti keteni-i nnépuri iwe yenle, am kɔ piinmɔpi kom. Lē nnya kam ka ké pi yoriye. Lē nnya, a nkpéni kam ké Esipiti ketē-pɔ pɔ tū.

³⁵ Moisi uyē ke Isirayeli pikó apí pee n kési, api u maa re: Wóo iyóopi ne itúhaane pɔ tónse? Uyē cire ke Uléecaa uu tumme re uké piuyɔpi, uké kɔ ilási kémee pi lese. Uléecaatume uyee kuhíhíi kecɔpe inalempi kémee u rinkpáfúme yee u lénine. ³⁶ Moisi yee Isirayeli pikó Esipiti keteni-i léseme. Inmē aféena kémee kuú ne Esipiti keteni-i ne Míni-

Wεέ-Kukoi kέmεε ne kucesi kóima-i mewaisaηa ne mewai píima mē wapisi. ³⁷ Uyē cirε yεε pεε Isirayεeli pikó símisi re: Uléecaa yé antepu unyine nó páme yare nē un nónnépuri ukó. ³⁸ Ke Isirayεeli pikó apí pεε kucesi kóima-i n cápine, uyεε pεε pirósáayaha ne Uléecaatumε yεε Sinayi riyape kecáa-pō u n símaari kecape we. Uléecaa nsímé mee ye nfáa n he kuú pεε yósu un tó pálē. ³⁹ Amá pirósáayaha apí pεé la piké u pakare, apí uipuri yulu apí n káipi piké Esipiti pεε. ⁴⁰ Apí pεε Arō maα re: A piléecaa ró mó pεε yé keróyu-i n sónε, li we re ári nyu lεεε Moisi uyεε nní Esipiti ketē-pō ró n lésemε n wa. ⁴¹ Apí keyáa kē tináapipi mōm, apí ri nyóonse, apí pianipe limōme-mōme lē anyá wai, piakih aa niηesi. ⁴² Amá Uléecaa uu kepire pi tō uu pi yá apí ituηε ne iwáρε ne awáρεpi n yáasi yare kai antepuye atelé-i n wólaalē. Li kei wólaalē te:

Nó Isirayεeli pikó, né kani iηmē afεena kέmεε kucesi kóima-i isεε

ne nyóonsente ani kō licō licō hekεsiii?

⁴³ Amá piléε kapi ye n sée re Molōki kucánhí ne nópinéléε

Refaa riwarepi kaní pεε topori. Lē kaní serí nōn ne pi yáasi.

Lē nnya kam nó lésene ké ne Papilōni ketē kepire-mempō ha.

⁴⁴ Pirósáayaha ye pεε kucesi kóima-i kucánhí mále kpεε n nyíselē te Uléecaa ye tó ne uyē kecape rinōó yekeile. Ku pεé wele yare kpē ke Uléecaa uú pεε Moisi n símisi re uké wa. U pεε Moisi maα re uké kpē kuú pεε n yé kucō wa. ⁴⁵ Pirósáayaha ye kucánhí kpē ne pipipirē tíyεε. Pεé uyε-i ke Yosuwee uú pεε

pi n kpáúlē kápí pēé nē ku ripéne apí nē ketē kēe
 pikēyu-mēmpō ní we tēj. Ketē kē pikó kē Uléécaá
 uú pēe lákase. Kucánjǐ kpē aku lē Kanaa-i n we aí nē
 Tafiti kumúnjé tulu. ⁴⁶ Uléécaá yē pēé nē Tafiti kēfa
 fénnēle. Tafiti uu pēe u pise rē uké ncée u hē uké
 kēyō mǎ kéké wa kei kē Yakupu Uleecaa uu ní we.
⁴⁷ Amá Salomōō yēe ka uu kēyō u mōm. ⁴⁸ Mpá nē lē,
 Uléécaá yēe mpá yō kecáá ní tǔ, úu síyō kē pīsoi apí
 m mǎ kēmēe sói. Yarē kē antepu Esayi uu ní maa rē:
⁴⁹ Upíima yē maa rē
 Keyómēcaá yē rinéyóōpitū lē,
 ketē pōō kēnénacōpē
 kēyō kēyē kē nōō yé né mǎ?
 Yei kam yé tonē kē nē n wéntē?

⁵⁰ Ai rinécúruu nēe lē nnéi waa? ⁵¹ Etiyēeni uu kō
 pímáa pi kpá rē: Nó pīsoi mpí atii yē páápúle
 hái. Nó akíj takále, nōánétu áa yē kō nsímé
 kō. Nópínésáayaha mēcō kani nní we nōn
 Nfáasōnē rinōō kesu. ⁵² Antepu úyē mpuri
 kē nópínésáayaha ápi wéékuselē? Pē nnéi pēe
 n símisi rē Asei ute yē wemē kapi kō. Asei
 ute uyē kē nōō kō nkpéni nní piláarō anipē-i
 wa ani u kopu. ⁵³ Uléécaá yē nē piléécaatumē
 ritikile uú nē uisé nó pa, amá áni i ritiki.

Etiyēeni nkpō kecáá nsímé

⁵⁴ Kē pēpēe pēe ketúhaane-i ní we apí lē n kō,
 ai kuwóí pi fukōōmē apí pēe Etiyēeni nsímé mmē
 nē aní n takai. ⁵⁵ Amá Etiyēeni pōō pēe keléécaá
 inípēe n tapaalē, Nfáasōnē nn u yipaalē un nē
 Uléécaá mēyōōpi nē Yeesu yēe Uléécaá kuluke-luke-
 mē kēyukōōtone-i n nyenu nyáni. ⁵⁶ Kei kuu pēe
 rē: Nē keyómēcaá nyánile kēn wúkulelē, Usoi Kēpipi

ken Ulééca kuluke-luke-mē kényukótonε-i nyenu.
⁵⁷ Kuu lē mí ma, api kepupeila píima kenyine té api
 atu tápisi api pinnéi kesé pehépa api u filí, ⁵⁸ api u
 lakase apí ne kuyu iyaa leepa api apare u tapisí api
 kópu. Pεpeε kei ní we api pisitukanka cícaá máhani
 api ηηmánε unyine kapi ye n sée re Sαoli pa uu si
 m mē. ⁵⁹ Pi Etiyεeni apare tapisile un we un kō
 ne keyóme yáasi. Uu re: Upíima Yeesu, a nnéfáa
 yási, ⁶⁰ uu pεε anui kecáá wúla uu mesóri pupei re:
 Upíima, kapε akópe nnyé piriyu kecáá wa. Kuu lē
 píimáa mí masí, uu pεε kpi.

8

¹ Etiyεeni nkpa mmē nné ne Sαoli sá.

Sαoli ye Kirisi pikó wéékuselē

Likeyaa kē cirε kapi Yerusalem kuyomεyáhaalee
 pikó piwéékuse koraane ai wónηα. Pinnéi api Yutee
 sitē ne Samarii sitē kecáá yékáá, ai yá pitume ηmane.
² PISOI pεε Ulééca likó ní la pεε Etiyεeni kulesi api
 nkpa tone api ukεcáá tēni hái. ³ Sαoli pón ηmóópúlē
 te uké Ulééca icápine kpu. Síyo kuú pεε kónúlē
 un Kirisi pikó cópii, pitisi ne pinósi, un kukpaniilee
 súúni.

Filipu ye Nsimé Kεcirε Samarii keteni-i yóólē

⁴ Pεpeε rin-yékaa ye pεε ketē kónúlenle pin Nsimé
 Kεcirε yóólē. ⁵ Filipu uu yisi uú ha Samarii kuyu
 maa-i yóó re Yeesu yeε uyē ke Ulééca uu n wée.
⁶ PISOI nnéi ye pεε rinóo rise wale pin Filipu kutu
 colē. Pi pεε kómεile re u mewaisaηa wapisi, api
 kō me yenu. ⁷ Aníri ye pεε pISOI meγā kémεε lele
 an pupukεε. Síkankáláká ne pipáikó kulúi ye pεε
 pélesile. ⁸ Ai pεε lē nnya pISOI n láárú kuyu kpe-i.

9 Utisi unyine yeε hái mεκεε-με kuyu κρε-ι we, api ye u séi re Simɔɔ. U pεε μεταρεwai wapisile ai ye Samarii pikó nnóɔ yipu. U kɔ pεε umεcire kpíilenle re u úyukɔ́ unyine le. 10 PISOI nnéi, kai n kpísi siwá ne piwéése ye pεε u waiselenle hái. Api ye maa re: Uléécaá nnaηε kapí ye n sée re nnaηε maa mεε usoi nkó kέmεε we. 11 Hái mεκεε-με ke umεταρεwai amε nnóɔ pi yipaalē. Api pεε lē nnya u n waiselē. 12 Amá ke Filipu uu Uléécaá iyɔɔpi ne Yeesu Kirisi kecáá Nsímé Kεcire pi n símisi api ηmurei, pi týεσεle api míni pi wole, kai n kpísi pitisi ne pinósi. 13 Simɔɔ uyē ticuruu póɔ kɔ ne Nsímé Kεcire mmē kefa tene api míni u wole. Uu pεε Filipu n tikilē un mεwaisaηa ne mεwai píima ke uyē uu n wapisi nyáni men nnóɔ u yipaalē.

14 Pitumε pεε Yerusalem-i ní we api kóm te Samarii ketē pikó ye Nléécaasimé yósi. Api pεε Piyεε ne Yohani kei tumpɔ. 15 Piketé kē api yisi api sí apí ha ne Uléécaá welu re uké Samarii pikó pē Nfáasone he. 16 Nfáasone nín pεε kahane likumúnē κρε-ι úka kecáá n súime. Míni ηmane kapí pεé ne Yeesu rinyiri pi wole. 17 Kei ke Piyεε ne Yohani api pεε anίpe pikecáá rilaa, Nfáasone nn pεε pi loni.

18 Ke Simɔɔ uu n yé te pitumε ye pISOI kecáá anίpe rilaa Nfáasone nn pi loni, uú ne siwóɔ hapɔ uu pitumε pē maa re: 19 Ani kɔ né nnaηε mmē he ké ye nen úye kecáá anίpe rinlaa, uké Nfáasone yósi. 20 Amá Piyεε uu u pεε re: Nó ne sipówóɔ sē ani ásáláú wa. Pɔ musí re pó fe aa Uléécaá lihεcheε ne siwóɔ lɔluu? 21 Lipókó líka ai nté we, áa kɔ líka kecáá nté ncée má. Li we re áa Uléécaá kέmεε aseí má. 22 A κεpómúnē kópe κεpire ritɔ aa Upíima ne téni re lin

kusárei n we, uké kemúné kē pó sárei. ²³ Ne nyáni yare nfasimé kópe ne rikpákará kaa n fanaalē ye pó múilenle yare ulási. ²⁴ Kei ke Simoo uu pēe rinóo yosí re: Ani nórinécuruu ne Upíima né tē, lē kani nní m ma ái kape ne né n wa nnya. ²⁵ Ke Piyee ne Yohani api Samarii kuyu kpē-i Upíima nsímé piyóó ne picélaa m masí, api yisi api Yerusalem pēle, pin ncée-i siyupi meyā kémee Samarii ketē kecáá Yeesu Nsímé kecire yóólē.

Filipu ne Etiyopii ukawe ifaaci

²⁶ Upíima uleecaatumē unyine uu Filipu maa re: A yisi aa itunē kumii-mē pansē aa Yerusalem ncee mēe Kasaa n cépilē kpísi. Api ye ncée mmē titiki. ²⁷ Filipu uu mēse ne mēse yisi uu tómpo, uú ne ncée Etiyopii ketē utisi unyine sáne. Ukawe píima unyine lo *. Uyee Etiyopii unosiyoopi Kantaasi memá nnéi kecáá paílē. U Yerusalem-i kale re uké Ulééca yáasi ²⁸ un pēe nkpeni kulu, un ukēsannōipi kecáá tū un antepu Esayi ritelē kēeni. ²⁹ Nfáasone nn Filipu maa re: A kenōipi nké kekúri hapo. ³⁰ Filipu uú ne itóo nyosōpo uu kóm Etiyopii ukó uyē un antepu Esayi ritelē kēeni. Filipu uu u pise re: Pō lē kaa n kēeni aseí kómēii? ³¹ Utisi uu re: Unyine unsá né n lē, íye kam yé ne kō? Uu pēe Filipu séi re uké hapo uké kesannōipi kémee ukekúri tone. ³² Li Ulééca Nsímé kelō kē kuu n kēeni kémee wólaalē te: Pi ne u tósule yare kapi ye kusányaha n tōrōi pin ne pikópe sí, un séélē yare risānpipi kapi nkpíí n nyálu, úu rinóo wúkule.

* **8:27** Pi ye pēe kuyu kpē inyekii kémee pikawe píima pē comesile api kelene pikei pi pa uyōopi keyo-i.

³³ Apí ne u túhaane api u cepise, úu pee nkpáni líka tu.

Wóo yé pee nkpáni upipirē tinəo maá?

Pi ketē kecáá unfaa lesele. ³⁴ Kuu lē pikéē m masí, uu pee Filipu pise re: A risuúlu a né símisi nké te úye nsímé ke antepu nkó uu nní símisi. Uricuruu kuú ne máne née unyine nsímé kuu símisi? ³⁵ Kei ke Filipu uu péé ne antepu Esayi nsímé mmē riwáána uú ne Yeesu nsímé kecire u símisi. ³⁶ Api nsē nǎj apí ha ne míni kelō kenyine tulu. Ukawe píima uyē uu pee re: Míni ye mmé nní. Yo icə yee párilē ké ne míni ní wole? ³⁷ [Filipu uu u pese re: In te pə ne kepófa nnéi nsímé mmú tene, pi yé fe api míni pó wole. Utisi uu re: Ne ne kefa tene re Yeesu Kirisi ye Uléécaá Kepipi le.] ³⁸ Uu kesannǎipi nyereese, u ne Filipu api míni-i lompə, Filipu uu míni u wole. ³⁹ Kapí míni-i n léepə, Upíima Nfaasone nn Filipu kpíipə, ukawe uyē úu pee piyéne u rikpá. Uyē uu kə mpóonare ne uncee nǎj. ⁴⁰ Filipu póo ha Asəoti ketē-pə leeri. Uu pee kei ayu nnéi nyee ncée-i ní we kémee Nsímé Kecire n yóólē uú ha ne Sesaree ketē tulu.

9

Səali ye mēfine conse

(UPM 22:6-16; 26:12-18)

¹ Səali úu pee kusa kumúhə kpε-i Upíima pipiretiki ne kefa póólú un wéési uké pi kō. Uu yisi uu lē nnya Uléécaá usina leepə, ² uu re uyē uké átélé u wa aké ncée u he uké ha Tamaasi-pə Pisui fi ayomeyáhaalee rika. Un kei píye n leepə pee Upíima ncee n tíkile, pitisii, pinósii, uké fe uké pi cópii uké pahaankεε uké ne Yerusalem tómpə. ³ Kuu ncée n kpísi un ne Tamaasi nyahaipone ke metéi

menyine amē meyéne mēse keyómecaa-pə leeme
 amē tapu amé ne u kóónú. ⁴ Uu keteni-i lólu, uu pēe
 rinóo rinyine kom tin tee re: Səəli, Səəli, yo kecire
 nnya kaa lē né wéékuselē? ⁵ Səəli uu pēe pise re: Póo
 úye, Upíima? Upíima uu rinóo u yósu re: Née Yeesu
 uyē kaa nní ní we pən wéékuselē. [Aa ye nkpáni fe
 pəké ne nkpə melō təpiriinke. Un terii lin nnóo u
 yipaalē, uu pēé maa re: Upíima, yo kaá la ké wa?
 Kei ke Upíima uu pēé maa re:] ⁶ A yisi aa kuyu-i
 lompo. Pən n lompo, pi yé pēe pó símisi lē kaa yé ní
 wa. ⁷ Səəli pisencə api nyere píri, rinóo ári we. Amá
 pi pēe rinóo kómēile ápi pēe úka nyáni. ⁸ Səəli uu
 yisi uu anípe wii úu pēe líka nyáni. Api pēe kunípe
 u múlú api u tərəi apí ne Tamaasi sí. ⁹ Siyáa sitaani
 kuu wa úu ye líka yē, úu ye líka li úu ye kə líka n ntí.

¹⁰ Kirisi upiretiki unyine ye pēe Tamaasi-i wele,
 api ye u séi re Ananiyasi. Upíima uu keyáa kenyine
 u kpáfúme uu u séi re: Ananiyasi! Ananiyasi! Uu
 re: Née nkó, Upíima! ¹¹ Upíima uu u maa re: A yisi a
 ncée mmē kapi ye n sée re Kecire kpisi aá ha Yutasi
 keyə-i Tarisi ukó uyē kapi ye n sée re Səəli kecáa pise.
 U wele un keyóme yáasi. ¹² Ai u nyíse re utisi unyine
 kapi ye n sée re Ananiyasi ye lompo uu anípe ukecáa
 láa re uyē Səəli inípe iké ye kə yē. ¹³ Ananiyasi uu re:
 Upíima, ne konle pisoi meyā pin símisi re utisi uyē
 úu kusa pipósoi pēe Yerusalem-pə ní we rikpákára
 wapisi. ¹⁴ Pēpēe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése
 pēe ncée u hē re uké nté kam uké pē nnéi pēe pó n
 yáasi cópii. ¹⁵ Amá Upíima uu u pēse re: A n ηme. Ne
 usoi uyē wéele re uké pinékei wa. U yé tíyese mpuri
 sanē pikó ne pipiyəpi ne pēé ne Isirayēeli pikó api
 rinényíri ceru. ¹⁶ Né rinécúruu u símisi re u yé

κενέκάά ίωε ncəpuri li. ¹⁷ Kei κε Ananiyasi uu πεε ncée kpísi uú ha Yutasi keyə lompə, uu Səəli κεκάά anίπε laa uu ρε: Unémáρεcə Səəli, καά πεε ncée n tíkimelē pən nté wéμε κε Upíima uu pó rikpáfúμε. Uyεε né tumme ρε ipónίπεε iké γε kə nkpeni yé, Nfáasəne nké kə pó ló. ¹⁸ Kei nní, linyine ai uinipee κεκάά lápile γε ikpíntomé awéé ai lólu, uu πεε nkpeni n nyáni. Uu yisi api míni u wole ¹⁹ uu πεε iluke le uu ínanje yenu.

Səəli γε Tamaasi-pə Nléécaasimé yóólē

Səəli uu Yeesu pipiretiki kémεε Tamaasi-i siyáa wai. ²⁰ Uu πεε kei nní yisi uu síyə se-i κε Pisuifi ayomeyáhaalee aa í we ka uu yóó ρε Yeesu γεε Uléécaá Kepipi. ²¹ Ai pē nnéi πεε u n kómēi nnóo yipu api γε πεε ρε: Ai nkó γεε γε lē Yerusalem-pə πεπεε rinyíri ntí n sélei n wéékuselēε? Nénte u kə nté kale ρε uké lipite pē cópii uké ne πεπεε γε Uléécaá inyóonse n wa piwéése leepə? ²² Πεé κε Səəli uu ínanje piyéne rikpá uu γε ne Pisuifi πεε Tamaasi-i í we nsímé feriyε uu pi séése. U γε pi nyíse ρε Yeesu γεε Uyulale κε Uléécaá uu n wéε. ²³ Kai nkáripí n nánai, Pisuifi api símaane aí tone ρε piké Səəli kpu. ²⁴ Ai Səəli kutu-i loni ρε pi u wéési. Ketúnjé ne kesine kapi πεε kuyu sipoo mé piké ne u í kpu nnya. ²⁵ Upipiretiki api πεε kesine menéρε menyine-i u wai apí ne kuyu mmele kepire-mē u súisepə.

Səəli γε Yerusalem-i we

²⁶ Ke Səəli uu Yerusalem n tuiپə, uu Yeesu pipiretiki picə pitíki peeni, amá pinnéi pin πεε u wuru. Api pakarelē te u mesei Yeesu upiretiki. ²⁷ Kei κε Parinapasi uu mese u kpísi uú ne pitumε

λερῶ, uu lē ke Upíima uu umεcire n lése uu Tamaasi ncee-i Sῶli nyíse ne lē kuú ne u n símisi pi keeni. Uu kῶ lē ke Sῶli uu Tamaasi-pῶ ne ikari Nléécaasimé ne Yeesu rinyiri rin-yóó pi símisi. ²⁸ Kaí ne kei n kpísi, Sῶli ne pitumε pē pεε pεε Yerusalem-i sónesi, un ne ikari Nléécaasimé ne Upíima rinyiri yóólē. ²⁹ U ne Pisui fi pεε Mékirēki n símisi yèè pεε ifaaci wale. Amá pē pin pεε wéési piké u kpu. ³⁰ Ke piyómeyáhaa picῶ api lē n céri, api u kpísi apí ne Sesaree-mē u sí api Tarisi-mē u tónsepo.

³¹ Uka úu pεε kumúnē kpe-i Yeesu pikó cónlē Yutee ne Kalilee ne Samarii ketē nnéi kecáá. Pi pεε ikari kpáriisenεle pin kῶ Upíima riwure mále. Nfáasone nn pi léni pin kulúí kpalē.

Enee pipélé

³² Piyεε ye pεε mῆpá yei kuyu-i sónεle, uú ne keyáa kenyine Yeesu pikó pεε Lita kuyu-i ní we kémεε tulu. ³³ Uu kei utisi unyine kapi ye n sée re Enee λερῶ. U kékankáláká le. Li wa inmē ipaha kuú ne kefine kecáá n finu úu ye fe uké sónε. ³⁴ Piyεε uu u maá re: Yeesu Kirisi ye pó pῶisele, Enee. A yisi a ripócúruu kepófine riwépi. Enee uu kei nní mεse ne mεse yisi. ³⁵ Lita pikó ne Saarῶ pikó nnéi api u yenu api pimεcire Upíima pa apí ne Upíima kefa tene.

Pi Tῶrikaasi yukuse nkpo kémεε

³⁶ Yafa-pῶ ke unósi unyine uú pεé we. Pi ye u sée re Tapita. Pi ye rinyíri tē Mékirēki kémεε tuisse re Tῶrikaasi * Uyē nkó mεε re uké mῆpá píyei lisone n wai uké kῶ pisoí n hekesi. ³⁷ Uu likumúnē kpe-i

* **9:36** Tῶrikaasi: Li aseí re ketáha

káási uu kpi. Kapi piwóle u m masí, api kέyɔ kecáá-pɔ kulee kunyine-i keléécaá-pɔ u finsε. ³⁸ Yeesu pipiretiki pεε Yafa-pɔ ní we ye pεε kónle re Piyεε ye Lita-pɔ we. Lita ye kɔ ne Yafa kólenle. Api pεε pisoι pité lese api Piyεε kέmεε tum te piké u maa re uké mekεε pikεmεε wurupɔ. ³⁹ Piyεε uu wákasi u ne pē api tóoisene api tómpɔ. Kuu n tuiɔ, apí ne kέyɔ kecáá kulee kpε-i u taápɔ. Pikúmannɔsi nnéi apí nyɔsɔpɔ api itu ne u kálisi. Api sitúkanka ne akpélenku nyē ke Tɔrikaasi uú pεε nfáa m má un yóóni u nyísente. ⁴⁰ Kei ke Piyεε uu pεε pinnéi lésepɔ, uu wúla uu keyóme yáási. Uu pεε ukpɔkpɔ-mē pansepɔ uu re: Tɔrikaasi, a yisi. Tɔrikaasi uu inípeε wúkule. Kuu Piyεε n yē, uu yisi uú tone. ⁴¹ Piyεε uu kunípe u tini uu u léni uu yisi. Uu pεε limemáá piyómeyáhaa ne pikúmannɔsi pē séi uu Tɔrikaasi ne unfaa pi nyíse. ⁴² Nsímé mmē nn Yafa kuyu nnéi kóónú, pisoι meyã api Upíima ne kefa tene. ⁴³ Piyεε uu Yafa-i ukónεfukei Simɔɔ keyɔ-i tone ai siyáa wai n̄sɔne.

10

Piyεε ye Kɔrineε keyɔ ha

¹ Utisi unyine yeε pεε Sesaree-pɔ we, api ye u séi re Kɔrineε. U pεε Rɔm usóóca kpéē unyine le. U pεε pisoι píle kutɔpilee uwéése le. ² U ne ukeyɔ nnéi ye pεε Uléécaá likó lalε. U ye pεε píwekɔ ulikó meyá hεkesile un kɔ mesére Uléécaá yáási. ³ Keyáa kenyine kuu ketúnjécɔ metaani kumúnjé Uléécaatumε unyine méyene menyine-i yē cáká-cáká. Uléécaatumε uyē uu ukeyɔ-i lompɔ uu u séi re Kɔrineε! ⁴ Kɔrineε uu pεε iwame ne uléécaatumε uyē n nyáneí uú ne

u pise re: Ne meyo-me, Upiima? Uléécaatumē uu u pese re: Ulééca ye ipówele konle uu kō lē kaa píwekáo n léni yenu. Uu yé pō palei. ⁵ A nkpéni písoi tū piké ha Yafa-pō utisi uyē kapi ye n sée re Simáo api kō rinyiri u he re Piyee séeme. ⁶ Ukónéfukei uyē kapi ye n sée re Simáo keyō-i kuú we mínimaa ritime-pō. ⁷ Ke uléécaatumē uyē uu lē n símisi uu tómpō, Kōrinēe uu upikéikó pité pinyine séi. Ukutōpilee kémēe usóóca unyine ye pee Ulééca likó lalē n̄sone. Uu kō uyē séi. ⁸ Uu lelee n wa nnéi pi keeni uu pee Yafa-pō pi tum.

⁹ Ai ncée pi weesi pin Yafa lapō. Piyee uu itunje kecíre kumúnjé keyō caca ipiraa yopoi re uké keyóme yáasi. ¹⁰ Nkú nn u wai uu re u yé iluke li. Kapi n̄ we pin iluke iyē wai, ai u wai yare kenípeehēe. ¹¹ Uu yénu keyóme ken wúkulelē, linyine lín cepimele aí ne keteni-i tuiiri yare kusánjáá maamaa kunyine kapi n t̄nje pin kuatime kēna muleilē. ¹² Ana ana likó nní ncōpuri ne lelee m mún̄ui ncōpuri ne sinúipi ncōpuri yee pee keméē we. ¹³ Ai rinóo u maari re: Piyee, a yisi, a kō aa le. ¹⁴ Piyee uu rinóo pese re: Kása, ám píkai irósé kémēe icírí inyine lukaalē, Upiima! ¹⁵ Ai kō melírū pimáa u kpá re: Lē ke Ulééca uú mí maa re liluke-luke, páa kape li maa re icírí. ¹⁶ Mepēhē metaani kai lē wa, ai pee limemáa kusánjáá kpē keyómēca-mē kpíipō.

¹⁷ Piyee uú n we un umecíre písei re méyene mē aseí ye nkpéni áye. Likumúnjé kpe-i, písoi pē ke Kōrinēe uu n tumpō pōon Simáo keyō wélapō apí ne keripoo tuiipō mēse ne mēse. ¹⁸ Api séi api pise re kei ke Simáo kapi rinyíri n he re Piyee uú wee? ¹⁹ Piyee un we un méyene mē kecáá músu, Nfáasone

nn u maa rε: Pitisi pitaani pinyine ye mpí pin pó wéési. ²⁰ A yisi a ricεpipɔ, nó ne pē ani mεse ne mεse tómpɔ. Née pi tumpɔ. ²¹ Kei ke Piyεε uu pεε súipɔ uu pitisi pē maa rε: Née Piyεε uyē kani n wéési. Née usoi uyē kani n wéési. Ne meyo-me? ²² Api rε: Rɔm usóoca kpéē Kɔrinεε yeε ró tumme. U usoi kecire le, un kɔ Uléécaá pakarelē. Pisui fi nnéi ye ukεcáá n̄sɔne símisile. Uléécaatumε unyine yeε u símisi rε uké pó sée áá ha ukεyɔ-i nfasimé kaa m máme u símisi. ²³ Piyεε u kέyɔ pi tani uu kulee pi he api fine. Kai kóso n weesi, uu yisi uu pi tiki api kesé tómpɔ. Pimárecɔ pinyine pεε Yafa-i n̄ we póɔ kɔ yisi api u saruni. ²⁴ Liukóso kapi Sesaree tu, Kɔrinεε un ukεyɔ-i upikó ne upisane cápinelē un ne pi mé. ²⁵ Ke Piyεε uu n tuiɔ, Kɔrinεε uu u tεpei, uu wúla ne ketē-pɔ uú ne ipakare u yáási. ²⁶ Piyεε uu u yukuse uu nyereεε uu rε: A yisi a nyere! Né ne kɔ kesoi pipi le. ²⁷ U ne Kɔrinεε pin lē ifaaci wai uú ha ne kέyɔ lomɔ, uu leepɔ p̄isoi pin cápinelē kulúí ²⁸ uu pi maa rε: Nór̄inécúruu ye nyule rε Usui fi úu ncée má upiyomεyáhaa nnya, u ne mpuri sane ukó unyine piké n s̄one, née uké ye ukεyɔ rilóólú. Amá Uléécaá ye n̄é símisile rε ái nyaní te ké m músu rε unyine ye icírí née úkperinkpekɔ́. ²⁹ Lεlee tíyese, kani kenémee n tumpɔ rε piké né sée, ám nkpáni pipáká-páká peē. Ne la ké nkpéni nó pise rε n̄-ye kaní ne né séi? ³⁰ Kɔrinεε uu pεε rinóɔ u yósu rε: Siyáa sina ye nsí kam itunε nnyí icɔ-i, ketún̄écɔ metaani kumún̄jé nkú-i kenéyɔ-i we nen keyóme yáási. Mese ne mεse, aní paí utisi unyine un ilū tanaalē in tēlu un ne kenékúrí nyenu. ³¹ Uu né maa rε: Uléécaá ye ipówele yosile, Kɔrinεε. U lē kaa lipókó p̄isoi n

hekési yenle. ³² Lẽ nnya, a písoi tũ piké ha Yafa-pɔ Simɔɔ kapi rinyíri n he re Piyee séeme. Ukónεfukei uyẽ kapi ye n sée re Simɔɔ keyɔ-i kuú we mínimaa ritime-pɔ! ³³ Am pεε mεεε ne mεεε písoi tumpɔ re piké pɔ séeme. Li né larisile hái re pɔ ka. Ntónéi mmú, Uléécaá inipεε-i kari nkpeni nní we, tɔn kutu cɔlẽ táké kɔ te ní-ye ke Upiima uu pɔ máame re a ró símisi.

Anɔɔ ke Piyee uu Kɔrinεε keyɔ-i ní ma

³⁴ Kei ke Piyee uu pεε rinɔɔ yɔsí uu re: Nkpeni kam meýíkíyiki kɔ te Uléécaá úu písoi ne picɔ kóólεne. ³⁵ Mpá mpuri ní-ye ukó ye kpére u pakarelẽ un aseí tikilẽ, u ye liute n lalε. ³⁶ Yeesu Kirisi kuu tumme re uké Isirayeli pikó Nsímé Kεcire símisi re u ne nkínɔnɔye pi ka. Yeesu Kirisi uyee písoi nnéi Upiima. ³⁷ Ke Yohani uu Nléécaasímé piyóó ne písoi píniwolε ní masí, nɔ yenle lelee Kalilee keteni-i n wa aí ha ne Yutee ketẽ nnéi yósu. ³⁸ Uléécaá ye pεε Nasareti ukó Yeesu kεpire wele. U pεε Nfáasɔne ukεmεε wale nn rínanɔe u he, un ne nípa yei sónε un lisɔne wai, un písoi nnéi ke kuníri aku m múlĩ pɔisente. ³⁹ Tóó lẽ nnéi kuu Pisuífi kuyu-i ne Yerusalem-i n wa piseérakɔɔ. Pi kunapéékɔɔ kecáá u kariile apí ne u kopu. ⁴⁰ Amá Uléécaá uu keyáa táánũ tunjé nkɔ kémεε u yukuse, uu fe uu umεcire lese uu kerɔcɔpe pinyine nyíse api yénu re u nkɔ kémεε yisile. ⁴¹ Ai pεε re písoi nnéi kuu umεcire nyíse, amá tó ke Uléécaá uu mekke-mε n lése re táké piseérakɔɔ kuu umεcire nyíse ari u yenu. Umeyise-maá, tɔ kesé tonεle ari le ari níru ne uyẽ. ⁴² Uu kɔ ró forii re táké Nsímé Kεcire Pisuífi símisi piké céri re uyẽ ke Uléécaá uu lése re uké pinyánnyá

ne pikpəkpə túhaane. ⁴³ Antepuyε nnéi ye unsímé símisilε api péhele re úye un ne kefa u n tene, uyē nnya, Uléécaá ye liute akópe sárei.

Nfáasone ye mpuri sanε pikó kecáá súime

⁴⁴ Kumúñé kpe-i ke Piyεε uu lē n símisi, Nfáasone nn pē nnéi pεε uanəə nyē kutu n cólē kecáá súiri. ⁴⁵ Pisui fi pεε Yeesu ne kefa n tene ye pεε Piyεε sarunle. Ai nnóə pi yipu re Uléécaá ye kə mpuri sanε pikó Nfáasone he. ⁴⁶ Mesei ke Pisui fi pē apí pεε kómει mpuri sanε pikó mpí pin meyu saηa menyine símaankεε pin kə siyóme ne Uléécaá pakarentε. Kei ke Piyεε uu pεε re: ⁴⁷ Merócə ke Uléécaá uu pisoι mpí Nfáasone he. Tó pεε nkpéni fe arí ne pi yulu re apí kapε míni wolεε? ⁴⁸ Kei ke Piyεε uu rinóə he re piké Yeesu Kirisi rinyiri ne míni pi wolε. Lē memáá, api pεε u pise re uké pikεmεε siyáa sinyine wa.

11

Piyεε ye umεwai Kirisi pikó pεε Yerusalem-i ní we keεnkεε

¹ Pitumε ne Kirisi pikó pεε Yutee keteni-i ní we api kóm te mpuri sanε pikó pó ne kə Uléécaá Nsímé yósi. ² Ke Piyεε uu Yerusalem m pεεpə, Pisui fi pεε Yeesu ne kefa n tenelē apí kényu u pa. ³ Pi u maa re: Pə pikéciré keyə lompə, nó ne pē ani kelə keεe le! ⁴ Kei ke Piyεε uu pεε lelee n wa pi keεnkεε ne kétə-pə, uu re: ⁵ Yafa-pə kamí péré kényə kenyinε-i we nen keyóme yáasi, ai né wai yare kenípeεhee, ai linyine né nyíse lin kenémεε wémε. Likei lee wele yare kusánjáá maamaa kunyinε kapi n tánε pin kuatime kena muleilē. Ai pεε keyómεcaá n leeri lin cepimelē aí weri aí ne né kə. ⁶ Am kusánjáá kpē

kémee nsone paí, am ána ana likó nní ncɔpuri ne liyuúikó ncɔpuri ne lelee m múñui ncɔpuri ne sinúipi ncɔpuri yenu. ⁷ Kei kai rinóó né máame re: Piyee, a yisi, a kó aa le! ⁸ Amá am tinóó yósu re: Kása, ám pikai irósé kémee icírí inyine lukaalē, Upíima. ⁹ Ai kó melírū keyómecaa-pɔ pimáa kpá re: Lē ke Ulééca uu mí maa re liluke-luke, páa kapε li maa re icírí. ¹⁰ Mepéhē metaani kai lē wa, ai pεε limemáa kusánáá kpē keyómecaa-mē kpííɔ. ¹¹ Likumúñé kpε-i, písoi pitaani pinyine api kei nní weri api kέyɔ ke-i kari n we ripoo-i nyere. Sesaree-pɔ kapi lē pi tumti. ¹² Nfáasone nn né maa re ké yisi ké mese ne mese pi ritiki. Pimárecɔ pikpuulū mpí api yisi api né sáruni arí ha ne kesé Kòrineε keyɔ-i lomɔ. ¹³ Uyē uu ró kέénkεε lē kuu uléécaatumε ukeyɔ-i n yé un u tee re uké písoi tū piké ha Yafa-pɔ Simɔ kapi rinyíri n he re Piyee sée. ¹⁴ U yé nsímé u símisi mee yé u ne ukeyɔ pikó nnéi n yóriye. ¹⁵ Kam nsímé n kpísi, Nfáasone nn pikεcáá súiri yare knn lē kékoraane kerócáá n súime. ¹⁶ Kei kam pεε Upíima rinóó ntí léise re: Míni ηmane ke Yohani uu nó wóle. Amá Nfáasone ke Ulééca uu nó wolene. ¹⁷ Kari Upíima Yeesu Kirisi ne kεfa n tene, Ulééca uu Nfáasone ró he. Mmē kuu kó nkpréni pē he. Wóo pεε nkpréni né ké ne Ulééca n kέñene? ¹⁸ Kapi anóó nyē n kó, api piakiñ niñukuse api Ulééca ríyu waise api re: In lē, mesei ye me re Ulééca ye ηmuréile re mpuri sane pikó póóké kó piakópe kepíre ritó piké nfáa yíkíyiki yé.

Kirisi pikó pεε Antiyóosi-i n we

19 Kumúnjé kpe-i kapí pɛɛ Etiyɛɛni ní kpu, pi pɛɛ pɛpɛɛ Kirisi nɛ kefa n tɛnɛ wéékusɛlɛnɛ háí. Ai tíyɛɛɛ picɔ́ apɪ wúrunkɛɛ apɪ nɛ Fenisii ketĕ nɛ Siipuru nɛ Antiyɔ́ɔ́si tulu, amá pin pɛɛ Pisuifi ŋmanɛ Nléécaasimé símisi. 20 Mpá nɛ lĕ, Siipuru nɛ Sirɛɛni pikó pinyinɛ yɛ yisilɛ apɪ Antiyɔ́ɔ́si sí apɪ ha Upíima Yeesu Nsímé Kɛcɪrɛ Pikirɛki símisi. 21 Upíima nnanɛ nn pi lɛni, písoi meyā apɪ nɛ kefa u tɛnɛ apɪ mɛfinɛ conse. 22 Kirisi pikó pɛɛ Yerusalem-i ní we apɪ lĕ kom, apɪ Parinapasi Antiyɔ́ɔ́si-pɔ́ tum. 23 Kuu n tuiɔ́, uu yénu lĕ ke Uléécaá uu pɛpɛɛ nɛ Kirisi kefa n tɛnɛlĕ tinkpá, ai u larisi uu pi ŋmóópúɛɛ rɛ piké Upíima nɛ kefa kɛɛɛ n tikilĕ. 24 Parinapasi yɛ pɛɛ meyíkíyiki usoi sɔ́nɛ lɛ. Nfáasɔ́nɛ nn u yipaalĕ un kɔ́ nfatɛnɛ má. Lĕ nnya kɛ písoi meyā apɪ ŋmurei apɪ Upíima nɛ kefa tɛnɛ.

25 Parinapasi uu limemáá yisi uu Tarisi-pɔ́ Sɔ́li piwélaa sí. 26 Kuu u n yé, uu u kpísi uu nɛ Antiyɔ́ɔ́si u sí. Apɪ kei Uléécaá icápinɛ iyɛ-i kuŋmĕ nɛ kuriyu wai pin Nléécaasimé písoi meyā céési. Antiyɔ́ɔ́si uyɛ-i kapi mɛfoí foí Yeesu Kirisi pipirɛtiki rinyíri hɛ rɛ Kirisi pikó. 27 Kumúnjé kpe-i kɛ antepuyɛ pinyinɛ apɪ Yerusalem yisi apɪ Antiyɔ́ɔ́si sí. 28 Nfáasɔ́nɛ nn piusɛ unyine kapi yɛ n sée rɛ Akapuusi céési uu yóó rɛ nkú píima nnyinɛ yé ketĕ nnéi kɛcáá wa. Nkú mmĕ ní weri nn mɛsei Kulooti iyɔ́ɔ́pi kumúnjé-i wai. 29 Kei kɛ Yeesu pipirɛtiki pɛɛ Antiyɔ́ɔ́si-i ní we apɪ símaane ál tone rɛ pikɛcɔ́pɛ, mpá úyɛ uké lĕ kuu yé n fe tɔ́hɔ́ piké nɛ pimáɛcɔ́ pɛɛ Yutee-pɔ́ ní we lémpɔ́. 30 Apɪ mɛsei lĕ wai, apɪ Parinapasi nɛ Sɔ́li tum apɪ sí apɪ ha ítɔ́hɔ́ iyĕ nɛ pi lɛni apɪ pipiwééɛɛ pa.

12

Pi Yakupu kpu api Piyεε pód kpanii

¹ Likumúnjé kpe-i ke uyóopi Erooti uu Kirisi pikó pinyine piwéékuse ló. ² Úu tíyεεε api ritéhe ne Yohani umaa Yakupu kopu. ³ Kuu n yé te lē ηmaa ke Pisuiifi apí pεε ní la kuu lē wa, uu kó tíyεεε api anyá nyε-i kapi ye akpónó nyεε áa pite m má n lí kémεε Piyεε pód tini. ⁴ Kapi lē u n tí api kpanii, api pisóóca siwúípi sina wai, mpa kéye kémεε pisóóca pina, pin ne u mé. Nkpó meló anyá memáá kapi lē ne músu re piké mpa úye inipeε-i u túhaane. ⁵ Ke Piyεε uu lē kukpaniilee-i ní we pin u mé, Kirisi pikó pin ukεcáá Uléécaá welu mewénte áme we.

Piyεε mεlele akpanii kémεε

⁶ Kesine keε n weesine Erooti uké ne Piyεε n túhaane kémεε ke Piyεε uu pisóóca pité kepáápáá we un loni. Anípe keté kapi pεε akpanii u wailē pin ne u pahaalē, piméré pón kó kukpaniilee rinónó-i nyenu pin mé. ⁷ Mεεε ne mεεε, Upíima uleecaatumε unyine uu lompo, metéi amε kukpaniilee yipu. Uléecaatumε uyē uu Piyεε ilúké pépé uu u yónse, uu u maa re: A riwakasi! Akpanii kapi péé ne u m pahaalē aa kei nní uanipe-i léeri aa súrii. ⁸ Uléecaatumε uu pεε u maa re: A kupótampála rité aa apónéeri tani. Piyεε uu mεsei lē wai. Uléecaatumε uu kó re: A kupókpélenku tā aa yisi aa né tiki. ⁹ Piyεε uu u tiki api léépó, lin u we yare kelaré. Úu pεε músu re mεsei ye mε. ¹⁰ Api piméré foí fáau, api pilírū kpá api pεε nweni rinónó kapi ye ne kuyu-mē n léépó tulu, tē ari timεcire hánnepo api léépó. Api ncée kpísi pin tósu. Kei nní, uu Piyεε

inipee-i pəlu. ¹¹ Kai Piyee n hemne kuu pee yé te mewai ye wale. Kei kuu pee re: Nkpeni kam yé te mesei ye me. Uléécaá ye uléécaatumē tummele uu Erooti anipe-i né lese, uu kə mmē ke Pisuifi apí pée ne né ní la kémee né lese.

¹² Ke Piyee uu n yé mmē kémee kuu ní we, uu Yohani kapi rinyíri n he re Mariki uni Maari keyə sí. PISOI kulúí ye pee kei cápínelenle pin keyóme yáasi. ¹³ Kuu n hapə uu keyə ripoo pepu, unósi keikó unyine kapi ye n see re Rooti uu sí uké ha ye te wóo lo? ¹⁴ Uu Piyee metē ceru. U yé ripoo hánnele née, uú nya uu mpónare ne itóó ne keyə-mē peepə, uú ha re Piyee ye ka un tipoo-pə we. ¹⁵ Pēpee kei n cápínelē apí u maa re u isəhə torile. Amá uu keyu mahani ηmaa re mesei ye me. Api re in lē, ukumíri ye ku. ¹⁶ Piyee un lē we un tipoo pepu. Kapi n hánne apí u yenu, piipiye ii nnyiyē loni. ¹⁷ Uu kunípe ne pi símisi re piké n séélē apí kape ríka ma. Uu kə pi símisi lē ke Upiima uu kukpaniilee-i u n lése. Uu kə pimáa pi kpá re piké ha Yakupu ne pimáreco picə lē símisi. Kuu lē pisímé pi ní masí, uu yisi uu kelō féé tómpə. ¹⁸ Kai n weesi, ai písóca pē kecəpe nəkəre hái, apí pée m píseine re méye ke Piyee uu lō? ¹⁹ Erooti uu pee rinóo he re piké u wéési. Amá apí u wéési apí u yē. Kei kuu pee piméré pē see uú ne pi túhaane uu re piké pi kō. Uu pee limemáa Yutee keteni-i yisi uú ha Sesaree keteni-i siyáa wai.

Erooti nkə

²⁰ Erooti ye pée ne Tiiri pikó ne Sitəo pikó wólaalenle. Pē apí rinóo rise wai re piké ha u yē. Api lē nnya uyóopi piméré uwéése Pilasituusi kópóo, apí yéntine uú ne kekpeē pi wai piké ha ne u kpurei. Ai

méwoo, uyóopi Erooti ketē kémee likó nfaa kapi má.
²¹ Keyáa kē kapi yé rinsáne ake tulu. Erooti uú ha
 umeyóopilape tani uu uriyóopitū kecáá tone uu péé
 ne pisoí riwúí ne meýá n símisi. ²² Kei ke pisoí api
 ipakare riwóo re: Uléecaa rinóo ye ntí, ái kesoi pipi
 rikó. ²³ Kúu n céri re Uléecaa ημανε yeε ipakare te
 nnya, Upíima uleecaatumε unyine uu kei nní u fapi
 uu lalai, apapi aa u takai uú ha ne kpi.

²⁴ Nléecaasimé nn peε likumúηé kpe-i kóónú api
 mpá yei n kom. ²⁵ Ke Parinapasi ne Sóoli póo lē nnya
 kapi Yerusalem-i pi n tumpó piwai m masí, api yisi
 api Yohani kapi rinyíri n he re Mariki ne péne apí ne
 Antiyóosi pele.

13

Parinapasi ne Sóoli ye Nstmé Kεcire piyóó ha

¹ Antepuye ne pisoí peε Nléecaasimé n céési
 ye peε Antiyóosi-pó Uléecaa icápine-i welε. Pepeε
 Parinapasi ne Simeyóo kapi ye kó n sée re Uηmóho
 ne Siréeni ukó Lusiyuusi ne Manayéeni ne Sóoli.
 Manayéeni ne Kalilee uyóopi Erooti peε kesé iwá li.
² Keyáa kenyine kapi anóo paasi pin Upíima ne welu.
 Nfáasone nn pi maa re: Ani Parinapasi ne Sóoli iyaa
 leε piké pikéi pē kam pi m pa wa. ³ Kapi pinóopahaa
 ne piwele m masí, api anípe pikεcáá láa apí ne pi
 tum, api tómpó.

Parinapasi ne Sóoli ye Siipuru-pó we

⁴ Nfáasone nn Parinapasi ne Sóoli tum, api Selesii-
 pó sí api kei kúninói loni apí ne míni kepápápá
 ketē kapi ye n sée re Siipuru sí. ⁵ Kapi Salamini n
 tu api Pisuífi ayomeyáhaalee-i Nléecaasimé piyóó

kápáá. Yohani ye pεε pikεmεé wele un pi léni. ⁶ Api m̄ini keπάápáá ketē kē kóónú api tene apí ha Pafóosi tulu. Kei kapí pεé ne Usuifi unyine kapi ye n sée re Paari-Yeesu risáne. Uyē ne metarewai ukó ne antepu nōome le. ⁷ Siipuru ketē uyōopi Serikiyuusi Pōolusi keyō-i kuú pεé we. Uyē ne usōhōo píima le. Uu tíyese api Parinapasi ne Sōoli u séipō re li ripōo u wa re uké Nléécaasimé kō. ⁸ Metarewai ukó uyē uu pi m púnεisente un náási re úyukōó uyē úu kape ne Yeesu kefa tene. Pi ye Mékireki ne urinyiri tuisse re Elimaaasi, lelee re metarewai ukó. ⁹ Nfáasone ye pεε Sōoli kapi ye kō n sée re Pōoli yipaalenle. Kei kuu pεε Elimaaasi uyē n̄sone riwii ¹⁰ uu u maa re: Pó unōome ne uyaaluke nkó. Kun̄iri kepipi nké, pōo m̄pá lisone líye n ηmélú. Pō ne wele pōn Upíima simún̄é cire-cire háresi, née yo? ¹¹ A nkpr̄eni kutu ricō aa kóm. Upíima yé pó pi aa nyiini aa kō ntun̄e metéi paa siyáa sinyine. Kei nn̄í l̄, kuηmaha aku Elimaaasi hila, uu ye toóri toóri un unyine wéési yee yé u n tór̄oi. ¹² Ke uyōopi uyē uu l̄ n yē, uú ne Upíima kefa tene. Li we re Upíima kecáá icélaa iyē ne u lonne n̄sone.

Pōoli ne Parinapasi ye Pisitii ketē-pō Antiyōasi kuyu ha

¹³ Pōoli ne upisencō api Pafóosi-i kúnin̄oi loni apí ne Pamfilií ketē-pō Periki kuyu sí. Yohani uu kei pi yá uu Yerusalem pεle. ¹⁴ Pōoli ne Parinapasi pōo piketé kei yisi api sōne api Pisitii ketē-pō Antiyōasi kuyu sí. Api kewénteyaa tun̄é Pisuiifi kuyomεyáhaalee-i lompō apí tone. ¹⁵ Unyine uu isé atelé ne antepuyε akó p̄isoi inipεε-i kééni. Kuu pikéē m̄ masí, kuyómεyáhaalee piwéése api Pōoli ne Parinapasi kémεε tum apí ha pi maa re: Pimárecō,

nɔn nnyine m má nɔké ne písoi ikari rikpáse, nó fe ani nkpéni símisi.

¹⁶ Kei ke Pɔɔli uu yisi uu kunípe síka uu písoi séése uu re: Nń Isirayeli pikó ne nó pitórɔɔ mpí nń Uléécaá n wuru, ani kutu ricɔ ani kóm! ¹⁷ Isirayeli Uleecaa ye pee pirókpure wéele, uu tíyese api kulúi wai, peé uye-i kapí pee Esipiti keteni-i ilási n tú. Uu peé ne unnanɛ kei pi yukuse. ¹⁸ Uu kucesi kóima-i pikεcáá paí inmē afεena. ¹⁹ Uu limemáá mpuri nseei Kanaa keteni-i kópu uu nsitē cápine uu upísoi pa re piké n te. ²⁰ Ai lē n we aí ne tulu inmē píle píle mena ne inmē kuwó kumúhé.

Uu pee limemáá pikpéenwai pi he, ai kpísi aí ha ne antepu Samuyeli itunɛ tulu. ²¹ Lē memáá, api Uléécaá pise re uké uyóɔpi pi tí. Kei kuu pee Pɛnyamεε kumare ukó, Kiisi unmánε Sauuli iyóɔpi tonse inmē afεena. ²² Kuu Sauuli iyóɔpi n lapile, uu Yeseε unmánε Tafiti i pa uu re:

Ne nkpéni Yeseε unmánε Tafiti yee ne né rinsá yénle.

U yee yé menéla nnéi wa. ²³ Tafiti kepirē keε ke Uléécaá uu Isirayeli pikó pa re keké pi yoriye yare kuú pee ní maa re lí yé wa. Kεkεε Yeesu. ²⁴ Yeesu uké kelenε ní kam, Yohani ye pee riyóóle uu Isirayeli pikó nnéi símisi re piké piakópe kepire rito piké míni wole.

²⁵ Yohani uké ne upikei ketɔ n tu, u maa re:

Nɔ músu re née wóo? Ai née uyē kani m mé.

Uyē ne kepire wemele. Nē ám tu ricuruu re ké ripe ké uanéeri keɛmepi fénnε.

²⁶ Pɔɔli uu kɔ kpá re: Pimáreɔ, ntónéi ke Uléécaá uu nsímé mmú pálē uké ne ró yóriye, nń Apiraham sipirē ne nó pitórɔɔ mpí nń nní Uléécaá n wuru.

27 Mesei ke Yerusalem pikó ne pipiyɔɔpi api Yeesu yé, ápi kɔ antepuyε nsímé kapi ḿpá kewénteyaa kéye n kééni riyíkí kɔ. Amá kapi Yeesu ní kpu, leleε nsímé mmē kémεε ní we kapi lē wa. 28 Api kɔ níka yē, mmē nnya kapi yé u ní kpu, amá pi pεε Pilati pise rε uké u kpu. 29 Lē kai Nléécaasimé kémεε Yeesu kecáá n wólaalē kapi lē wa. Api pεε limemáá kunapéékɔ́ kecáá u súise api u kpísi api nhóre-i wai. 30 Amá Uléécaá uu pikpɔ́kpɔ́ kémεε u yukuse. 31 Pεpεε hái Kalilee-pɔ́ u n sárū apí ne Yerusalem sí kuu siyáa kulúu umεcire nyíse. Pεpεε kɔ neni nní upiseérakɔ́ Isirayeli pikó inipεε-i. 32 Nsímé Kεcire mmú ke Uléécaá uu pεε yekei rε u yé pirókpurε pa. Mmē karí ne nó ka. 33 Mmē kuu nní nkpréni t́ pipipirē wa. Li we rε u Yeesu nkpɔ́ kémεε yukusele yarε kai Ipakarε Siyomε ritelé lírú kémεε n wólaalē tε:

Póo Kenépipi,
néε neni pó mári.

34 Uléécaá ye pεε mekeε-me maa rε u yé pikpɔ́kpɔ́ kémεε u yukuse úu kapε ne píkai n fóni nnya. Lē kuu Tafiti maa rε: Né lisɔne kecire leε ái n fónune nó pa. Tinóɔ sɔne kam pεε Tafiti n yekei ye tē.

Lisɔne kecire leε ái ye píkai n caai kam pεε Tafiti m pane kam nó pane.

35 Lē nnya ke Tafiti uu kɔ kelɔ́ kecɔ́ maa rε:

Aa yé ηmurei upólala uké nhóre kémεε fóni.

36 Tafiti uyē ye pεε uisoi kémεε Uléécaá mela wale. Kuu n kpu, api upisaayaha kémεε u kulesi uu fónu.

37 Amá uyē ke Uléécaá uu pikpɔ́kpɔ́ kémεε n yukuse úu fóni. 38 Pimáreɔ́, li tu rε ani nísɔne kɔ́ tε uyεε tíyεse kapí ne neni akópe pisárei nsímé nó símisi.

39 Uyεε tíyεse ke úye uu ye un ne kefa u n tene,

Uléécaá uu liute akópe u sárei. Moisi isé íi fe iké usoi akópe sárei. ⁴⁰ Lē nnya, ani nómenécíre tí, áni kapε tíye lē ke antepuyε apí piatelé-i n wói liké nó wa. Léléε rε:

⁴¹ Nó kupakarεciré pikó mpi,

ani kutu ricó ani kóm liké nó riyóó, ani itóó ne mίlesi. Nónnéfáa mmú kémεε kamí la ké mewai menyine wa ke unyine uu yé un nó n símisi áni yé pakarε. ⁴² Ke Póoli ne Parinapasi apí kuyómeyáhaalee-i n léepó, apí kó pi séi rε piké kewénteyaa kecó pεεpó piké nsímé nse mmē pisímé pi rikpá. ⁴³ Icápine memáá, Pisuífi yíkíyiki kulúí ne pitérj tέρj pεε Pisuífi keyomε n yáasi apí yisi apí Póoli ne Parinapasi tiki. Pē apí ikari pi hε rε ápi kapε tíye unyine uké Uléécaá kefa kuú ne pi n fénnε ncee kémεε pi fóm.

⁴⁴ Kai kewénteyaa kecó kē n tu, li wa yarε Antiyóosi kuyu písoi nnéi pεε cápine piké Nléécaasimé kó. ⁴⁵ Ke Pisuífi apí riwúí tē n yé, pikεfa akε tóosi apí pεε lē ke Póoli uu n símisi n kesu pin kó u lámisi. ⁴⁶ Póoli ne Parinapasi apí kéyu kpáiiε apí pi símisi rε: Nó kaí ne sá rε Nléécaasimé nké mefoí tu kelene. Kani nní n n késu non kó nómenécíre ne nfáa tenεciré lómiise nnya, tó mεse ne mpuri sanε pikó-mē m pele. ⁴⁷ Lē ke Upíima uu ró n forii rε toké wa ye nní:

Ne pó lésele rε a panse metéi aa isoipuri nnéi n kpáiiilē,

pinnéi piké piyulale yē.

⁴⁸ Ke mpuri sanε pikó apí anóó nyē n kó, ai pi larisi apí Upíima nsímé pakarε. Pē nnéi ke Uléécaá

uú ne nfáa teneciré n sée, apí ne Yeesu kefa tene. ⁴⁹ Upíima nsímé ye pree kumúnjé kpe-i ketē kē nnéi kecáá kóónúlenle. ⁵⁰ Amá Pisuifi api pinósi yukóó pree Uléecaa n yáasi ne kuyu piwéése tálaankeε api yisi api Póoli ne Parinapasi piwéékuse kápáá, api piketeni-i pi lakase. ⁵¹ Póoli ne Parinapasi api yisi apí ha kuyu ripoo-pó pinnataai péi-péi api pikuwéémē yaapó, ai wai re piakópe aké ne pi riséé. Póoli ne Parinapasi api yá api Ikoniyóm kuyu-mē tómpó. ⁵² Nfáasone ne mpóonare póon pree Yeesu pipiretiki pree Antiyóosi-i ní we yipaálē rísone.

14

Póoli ne Parinapasi ye Ikoniyóm-pó we

¹ Póoli ne Parinapasi api kó Ikoniyóm-pó Pisuifi kuyomeyáhaalee loni, api kéyu kpaáise api símisi Pisuifi meyā ne Pikireki meyā api ηmurei api Yeesu ne kefa tene. ² Amá Pisuifi picó pree ápi n ηmurei piké ne kefa u tene api mpuri sane pikó tálaankeε re piké Póoli ne Parinapasi kecáá simúnjé kópe wa. ³ Mpá ne lē, pē ne Ikoniyóm-i tónnele ai siyáa wai. Api itisi ne n símisi pin ne Upíima tálē. Upíima ye pree rínanje pi hele pin ne mewaisanja ne mepíima wapisi, ai ye nyíse re mesei ke Upíima uu pisoí ípaelée nyíse. ⁴ Kuyu pikó api kei nní kéne meté. Picó re Pisuifi nkó mee wa, picó re pitume nkó mee wa. ⁵ Pisuifi ne mpuri sane pikó ne kuyu piwéése api pimecire cápine piké Póoli ne Parinapasi íwe wa piké apare pi tóókee piké pi kó. ⁶ Kai lē Póoli ne Parinapasi kutu-i n lompó, api músu tinní, api wuru apí ha Likayonii ketē-pó Lisitiri ne Teripu ayu-i ne akékúrí pékesi ⁷ api kei Nsímé Kεcire n yóólē.

Pwoli ne Parinapasi ye Lisitiri-pw we

⁸ Lisitiri-pw ke utisi unyine uu pee we. Hái kapí ne u m mári úu píkai sónelē. U kékankáláká le, uu ye péé n tū. ⁹ Uu pee Pwoli nsímé kutu n cōlē. Kei ke Pwoli uu u nyáneí n̄sone uu yénu re nfatene ye u tulaalenle un yé fe uu pélu. ¹⁰ Pwoli uu rinóo cásē uu u maá re: A yisi aa apóna kecáá kecíre nyere. Utisi uu yisi uu cuuni uu nsé kápáá. ¹¹ Ke písoi api Pwoli mewai mē n yé, api kei pikó meyu, Mélikayoniyee ne pupai re: Piléé ye mesoi sóneme apí ne ró leeri. ¹² Api re Parinapasi ye Seusi. Kai nní Pwoli yee pee símisi nnya api re uyee Herimeesi. ¹³ Piléé pē kapi ye n sée re Seusi keyo ye pee wele kuyu ritime-pw. Uléékóo yee kei pi n nyóonse uu anáala mefele toraankēe uu tórikēe uú ne kégō kē tinonoo-i hapō, u ne písoi pee n cápinelē apí n náasi piké Parinapasi ne Pwoli nyóonse. ¹⁴ Ke Parinapasi ne Pwoli api lē n kō, api pisitukanka céérii ai nyíse re ái ne pi risá, api pee riwúí tē kecōpe soōpō pin cési re: ¹⁵ Nó písoi mpí, yo kani lē wai? Tó ne kō nómenécō sisoipipi le. Nsímé kecire karí ne nó ka tōn nó tee re áni liséré-seré nní nkó riyá. Líwookóo ye ni. Ani nómenécíre Uléécaá yee nfáa n te pa. Uyee ketē ne keyóme ne mínimaa ne likemeē likó wa. ¹⁶ U mekeē-me pirókpure kēmeē-pw písoi nnéi riyále re piké pimēpōla n wai, ¹⁷ mpá ne lē, mesére kuu pee mewai sone nó wai re ani ne kei u n nyáni. Uu ye keyómeēcaá-pw ikónē nó heri, liitunje in kō n tu, uu iluke nó he. Uu ye kō liluke-luke nó he uu kō tīyese ani mpóonare yenu. ¹⁸ Mpá ke Pwoli ne Parinapasi api lē m̄ ma, li ne pi papisile api kelenē fe api inyóonse iyē yulu.

¹⁹ Pisui fi pinyine api Antiyōasi yee Pisitii-pw ní we

ne Ikoniyom-i yisi api sí, pi ne pisoι kulúι apí ha kómēine. Api Pōli apare tókēe re piké u kpu. Api pēe limemáá u pulu apí ne kuyu ilúkē léepō, pin músu re u kpule. ²⁰ Amá ke Yeesu pipiretiki api ukékúrí n cápinepō, uu yisi uu kuyu sí. Kai kóso n weesi, u ne Parinapasi api Teripu kuyu tómpō.

Pōli ne Parinapasi ye Sirii keteni-i Antiyōssi kuyu pēle

²¹ Pōli ne Parinapasi api Teripu kuyu-i Nsímé Kεcire yóó, pisoι meyā api Yeesu tiki. Api pēe limemáá yisi api Lisitiri ne Ikoniyom ne Antiyōssi ye Pisitii-pō n we pēle. ²² Kapi kei n tuipō, api Yeesu pipiretiki pēe kei n we ikari kpáse re piké n ημόόpúlē. Api ye kō pi maa re pi yé íwe píima li piké kelenē Ulééca iyōopi kέmēe lompō. ²³ Pōli ne Parinapasi api mπά Ulééca icápine íye-i piwéése tonsente. Pi ne pē api anō paasi api keyóme yáasi api pēe limemáá pi kpísi api Upíima kapí ne kefa n tene anipe-i wai.

²⁴ Ke Pōli ne Parinapasi api kei Pisitii ketē ke- i n yisi, api Pamfilii kekó-mē loni. ²⁵ Api Periki-pō Nléécaasimé pisoι símisi, api kei yisi api Atalii tómpō. ²⁶ Kei kapi pēe kúninōi lō apí ne Sirii ketē-pō Antiyōssi sí. Kei kapi pēe Ulééca anipe-i pi wa api u welu re uké ípēelēe pi nyíse piké fe piké pipikei wa yare kapi nní n wa. ²⁷ Kapi Antiyōssi kei n tuipō, api Ulééca icápine pikó cápine, api lē nnéi ke Ulééca uú ne pē tintiki uu wai pi keeni, ne lē kuu n tíyese mpuri sane pikó pōō kō Yeesu ne kefa tene. ²⁸ Pōli ne Parinapasi api Yeesu pipiretiki kέmēe tone siyáa kulúι.

15

Yerusalem icápine

¹ Kirisi pikó pinyine api keyáa kenyine Yutee ketē-pə yisi api Antiyōasi sí, api ha Kirisi pikó picə maa re: Nənsá n kérii yare ke Moisi isé ii m pise, áni yé píyulale yē. ² Pəoli ne Parinapasi api pi kesu, íkenene píima inyine ii likecáá pikεcəpe leeri. Api símisi aí tone re Pəoli ne Parinapasi ne pinyine picə piké Yerusalem ha, pi ne pitumε ne piwéése piké ha kesé nsímé mmē tipái. ³ Uléécaá icápine pikó api pikεcáá paí api ne ncée tiki. Api Fenisii ne Samarii sitē-mē tiki, api lē ke mpuri sane pikó api Upíima rintiki pisoí símisi. Nsímé mmē nn Kirisi pikó nnéi larisi hái. ⁴ Kapi Yerusalem n tuiپə, Uléécaá icápine pikó ne pipiwéése ne pitumε pεε pi yási. Api Yerusalem pikó pē símisi lē nnéi ke Uléécaá uú ne pi rintiki uú ne wai. ⁵ Amá Pifarisi pinyine pεε Yeesu ne kefa n tene api pεε yisi api re: Li pise re mpuri sane pikó pεε Yeesu ne kefa n tene piké kérii tílasi, piké kə Moisi isé ritiki. ⁶ Pitumε ne piwéése api cápine re piké nsímé mmē tipái. ⁷ Kapi nsímé m pásaine aí nánai memáá ke Piyεε uu pεε rinóo yási, uu re: Pimárecə, nórincúruu ye yenle re aí neni-me ke Uléécaá uu nókenécəpe nké-i né wée re ké mpuri sane pikó Nsímé Kεcire riyóo piké nnénóo-i n kə, piké kə ne kefa n tene. ⁸ Uléécaá yeε nyu leleε pisoí sifa-i ní we. Uyεε kə pē Unfaasəne he yare kuu tó n he mecə. U lē nyísele re pē ne kə pansεle upisoí. ⁹ Uu tó ne pē kecəpe kóolene. Lē nnya kuu pinfatene nnya piakin hεεre aa funi. ¹⁰ Yo nnya kani nkpeni Uléécaá peikeε noké yé, nən ncəni ke úka úu hái pirósáa-i-me ne tó-i n fe uké ní cə Yeesu pipiretiki

nyikiselē? ¹¹ Amá Upíima Yeesu ipεelée nnya karí ne kefa tene re tó ne kó pimεcɔ pýulale yenle.

¹² Pεpεε n cápinelē nnéi api sée keu, api pεε Parinapasi ne Pɔali kutu n cɔlē pin mewaisaŋa ne mewai píima ke Uléécaá uú ne pi rintíki uu mpuri sanε pikó kecɔpe wapisi keenkεε. ¹³ Kapi pisímé ní masí, Yakupu uu rinóɔ yósu uu re: Aní kutu né ricɔ, pimáreɔ. ¹⁴ Simɔɔ ye ró símisile lē ke Uléécaá ricuruu uu hái mekkeε-me mpuri sanε pikó kecɔpe umpuri kuu n te n wée. ¹⁵ Antepuyε anɔɔ kai lē titiki yarε kai n wólaalē. Li wɔlaalē tε:

¹⁶ Lē memáá, ne Tafiti keyɔ keε n fori yukusenε, am ncaai nnéi nyóɔnse. Nέ pimóme ke pεse.

¹⁷ Kei ke pisoι tɔrɔɔ api yé pεε nē Upíima wéési. Lελεε isoipuri nnéi kam n sée re iké panse inékó. Nέ Upíima rinɔɔ ye tē,

¹⁸ née tíyεε ke pisoι api hái mekkeε-me mewai mē ceri.

¹⁹ Lē nnya ke nē Yakupu, am músu re ári ncée má tóké mpuri sanε pikó pεε pimεcire Uléécaá ní pa Pisuifi isé rinyikise. ²⁰ Amá tóké pi wɔipɔ ari pi símisi re ápi kapε ye inyóɔnsesare li. I tó kémeε ikpérinkpekɔ́le. Piké pimεcire tí, api ye sóɔnne yarε ke isé ii m pise. Api kapε ye isεε kápi rimpá li, ápi kapε ye kó ményε li. ²¹ Káι pεε mekkeε ní we, pisoι yeε pεε nípa kuyu kúye-i Moisi isé riyóóle, api ye kó nípa kewénteyaa kéye ketúnjé kuyómeyáhaalee-i i keeni.

Títelē tē kapi Kirisi pikó pεε ápi Pisuifi n wóipɔ

²² Pitumε ne piwéése ne Uléécaá icápine pikó nnéi api yénu re li nyam tε piké pikecɔpe pisoι lese piké

Πῶλι νε Parinapasi ritikise piké νε Antiyῶσι pi tū. Kei kapi πee Yuuti kapi ye kō n sée re Parisapasi νε Silasi lese. Pipicō ye πee pi waiselenle ἴσῶνε. ²³ Pianipe-i kapi rítelē tē wa. Pi rikemee wói re:

Τό νόpinémáρεῶ, pitume νε piwéése, τὸ νό pimáρεῶ, νόῶ ye áni nní Pisuifi nῶn Antiyῶσι-pō νε Sirii νε Silisii keteni-i we yáasi ἴσῶνε. ²⁴ Τὸ kō te pisoí pinyine ye kerómee nté yisipō api nó leepō, api pinsímé kémee nóanépōῶ caáise api kō nósinéwuū táise. Ani kō te ái tōῶ pi tumpō. ²⁵ Lē nnya kari kómεινε re li nyam te táké pisoí lese táké pirómáρεῶ lala Parinapasi νε Πῶλι ritikise táké νε nókenémee pi tumpō. ²⁶ Parinapasi νε Πῶλι ápi nkpō iwame wa Upíima Yeesu Kirisi pikai kapi n wai nnya. ²⁷ Τὸ Yuuti νε Silasi nókenémee tumpō re piké νε pinnῶ nsímé mmē kari n wói nó símisi. ²⁸ Li we re tó νε Nfáasone ye yē te ái nyamí te táké ncōni féé nnyine méwoo nó rinyikise ái kō lē kai pise. ²⁹ Lelee νε n sá re táké nó pise ye nní: Ani kape ye inyóansesare née ménye née isare kápi rimpá piké ménye lese li. Ani kō nómenécíre tí, ani ye sōonne yare ke isé ii m pise. Τὸ memáρεῶ νε kefa kese nó yáasi!

³⁰ Πῶλι νε Parinapasi νε Yuuti νε Silasi api yisi api Antiyῶσι tómpō. Kapi n hápō, api kei piyómeyáhaa nnéi cápine api rítelē tē pi pa. ³¹ Kapi pinnéi keyu-i ri n kēē, ái mpá úye ikari waise ai kō piakih niñukuse. ³² Yuuti νε Silasi ricuruu ye πee antepuye le. Api nsímé nsímé Antiyῶσι pikó símaankee apí νε ikari pi kpáse re piké νε nfatene n ημόópúle. ³³ Api kei siyáa sinyine wai. Pimáρεῶ api πee limemáá pi yá api πepeπe pi n tumpō kémee πeesε νε piripō. ³⁴ [Amá

Silasi pṓo rε u yé kei tonε.] ³⁵ Pṓoli ne Parinapasi pṓo ha Antiyṓasi-i tonε, pi ne picṓ pinyine pin pisoι céési pin kṓ Upiima nsímé kecire yóólē.

Pṓoli ne Parinapasi pitúunne

³⁶ Kapi Antiyṓasi-i n tónε ai siyáa wai, Pṓoli uu Parinapasi maa rε piké silṓ sē nnéi kapi Upiima nsímé ne rinkóónú pεεε piké ha yē te íye ke Yeesu pikó api kei we. ³⁷ Parinapasi uu n la uké ne Yohani kapi rinyiri n hε rε Mariki ripéne. ³⁸ Amá Pṓoli pṓo yúlu rε ápi kape kṓ nkpéni pikpíké u rikpá uké pi ritiki, li we rε u pεε mεfoí hái Pamflii-pṓ pi ηmeriyεle úu pi ritiki piké ha ne pipikεi ketṓ tu. ³⁹ Ai wai rε li Pṓoli ne Parinapasi símaase, hái apí ne likecáa túúnne. Parinapasi uu Mariki kpási api kúninṓi loni api Siipuru tómpṓ. ⁴⁰ Pṓoli pṓo Silasi kuséncṓ wéε, Yeesu pikó apí ne pi welu rε Uléecaa uké pi sarumpṓ. Api pεε ncée kpási api tómpṓ. ⁴¹ Api Sirii ne Silisii sitē kuwéé-mē tiki, pin Uléecaa ícápine ηmóópúsélē te iké Uléecaa ncee kémεε papisi.

16

Timotee ye Pṓoli ne Silasi sarū

¹ Pṓoli uu yisi uu Teripu sí, uu kṓ Lisitiri tulu. Yeesu upiretiki unyine ye pεε kei welε api u séi rε Timotee. Uni ye Usuifi le un kṓ Kirisi ne kefa tenelē. Amá usáa pṓ ne Ukiřeki le. ² Yeesu pikó pεε Lisitiri ne Ikoniyṓm-pṓ ní we ye pinsímé kémεε u pakarentεle hái. ³ Ai Pṓoli ripṓo wai rε uké kuséncṓ u wéε. Uu u kpási uu Pisuifi pεε kei-pṓ kapi n sí ní we nnya u ké. Pinnéi ye pεε nyule rε usáa ye Ukiřeki le. ⁴ Kapi n tósu, ayu kémεε kapi ritiki. Api ye lē ne

lē ke pitumε ne piwéése api Yerusalem-pə n símisi áf tonε Kirisi pikó pεε kei ní we tήσε. Api kə pi maa re piké ye likecáá sónε. ⁵ Uléécaá icápine pikó api pεé ne nfatεne ne kέyu n sí pin kə núpá kεweesi kέye kulúí kpálē.

Pəoli ye Turowaasi-pə méyene menyine yē

⁶ Nfáasone nín Pəoli ne upicə ncée he re piké Asii sitē kecáá Nléécaasimé riyóó. Lē nnya kapi Firisii ne Kalasii sitē-mē titéř. ⁷ Kapi ne Miisii ketē tirikə, api Pitinii kekó-mē pihápe peeni. Amá Yeesu Nfaasone nín lincee pi he. ⁸ Api mεse Miisii kei tikipə apí ne Turowaasi sí. Kei ye áninəi kenyeve le. ⁹ Kei kai kesine Pəoli méyene menyine nyíse: Masetuwaani ukó unyine kuu yé un nyenu un u welu re uké risuúlu uké pikuyu-mē titikipə uké pi yoriye. ¹⁰ Pəoli meylene mē memáá, ari pεé n la təké Masetuwaani ketē ha. Li we re tə picére masile re Uléécaá ye ró sée re təké ha Nsímé Kεcire kei pikó símisi.

Liiti ye Filipu kuyu-i ne Uptima kefa tene

¹¹ Ari Turowaasi-i kúninəi loni arí ne míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Samotirasi-mē n sairilē. Ai kóso weesi, ari Neyapolisi-mē tómpə. ¹² Ari kei yisi ari Filipu tómpə. Masetuwaani ketē kuyu foí ye kpē kelō ke-i. Rəm pikó n-yəopinane ketē ye ke. Tə kei siyáa sinyine wale. ¹³ Ari kεwénteyaa tuné kuyu iyaa leepə ari nkói-mē sí, kei kari m músu yare Pisuiifi yeε cápine api keyómε yáási. Kari n hápə ari kei pinósi leepə pin cápinelē, arí tone ari Nléécaasimé pi símisi. ¹⁴ Pi ye pinósi pē use sée re Liiti. U pεε Uléécaá likó lalε. Tiyatiiri kuyu kuu léeri. Asánjáá wéé nyaii kecire kuu yái. Kuu kutu ró

n cólē, Upíima uu mesəhə u he uké ne Pəoli nsímé kō.
 15 Ari u ne ukeyə pikó nnéi míni wole. Uu pēe kusáne
 ró séi uu ró maa re: Nən mesei n yē te ne Upíima ne
 kefa tene, ani kenéyə lomme aní tone! Uú ne kēyu ró
 mahani, ari mese ηmurei.

Pi Filipu-pə Pəoli ne Silasi akpanii wa

16 Keyáa kenyine kari keyómeyáhaa-i sí arí ne
 ukpére keikó unyine sáne. U aníri héesile uu ye ne
 lelee kóso-pə n waine yenu. Lipikei pē pin upiyote
 siwóó wai rísəne. 17 Kei kuu yisi uu tó ne Pəoli n
 tikilē un cáái re: PISOI mpí ye Uléécaa ye mpá yo
 kecáá ní tū pikéikó le. Ncée mee ye n yóriye kapi nní
 nó nyíse! 18 Uu lē n wai aí ne siyáa kóónú. Ai Pəoli
 pelu uu ukpére uyē-mē pansəpə, uu kuníri kpēe u n
 tīkilē maa re: Ne Yeesu Kírisi rinyiri kémee, ne rinóó
 pó he re a ukpére nkó kémee le. Aku mese ne mese
 lelu. 19 Ke ukpére keikó uyē piyote api n yē te pikulaa
 ye lē tenele, api Pəoli ne Silasi kéyaála-i tini apí ne
 kuyu piwéése leepə. 20 Apí ne Rəm pikó pitúhaane-i
 pi tómpə apí ha re: Pisui fi mpí pēe rícəkwai ne kuróyu
 lomme. 21 Pi wele pin inyékii inyine ró céési. Ncée
 rín kə we re tó Rəm pikó təké i ηmurei née təké i ritiki.

22 Tiwúí tē arí ne Pəoli ne Silasi wóosi rísəne.
 Pitúhaane api rinóó he re piké Pəoli ne Silasi ilú
 mahā piké iséi pi súúkee. 23 Kapi lē pi n fápii,
 api kukpaniilee pi tani api kuuméré rinóó he re
 uké pi m mé rísəne. 24 Kapi lē uyē ní ma, uyē uu
 kémee-məmpə keleepi kenyine-i pi wai uu piana
 ne anakule toraanke. 25 Kai kesinəcə kumúnjé
 n tu, Pəoli ne Silasi api yisi api keyóme n yáasi
 pin yom pin Uléécaa pakarente, pikpaniikó picə
 pin kutu pi cólē. 26 Kei nní, ketē ake piyénjaa

loni, ai kukpaniilee rikui tiŋa-tiŋa. Ai ihánaa nnéi mēse ne mēse hánnentε ai pikpaniikó akpanii nnéi fénnentε. ²⁷ Ke uméré uú ha n yisi uu yénu re kukpaniilee ihánaa nnéi ye hánnentelenle, uu ritéhe kpeéume uké umécire kpu, un músu re pikpaniikó ye ηméherεεle api wúrunkεε. ²⁸ Pɔɔli uu pεε unnaŋe nnéi ne cáái re: Kape líka mepócíre wa, tóo mpí nté ntónéi. ²⁹ Kei ke uméré uu pεε re piké nna u riteéle. Kapi u riñtééle, uú ne keleepi kemεε-pɔ n tósu, uú ne iwame n terii uú ha ne Pɔɔli ne Silasi keyu-i wúla. ³⁰ Uu pi leseɔ uu pi pise re: Yo kai pise re ké wa ké ne píyulale yě, pinésáa? ³¹ Api u pεse re: A Upíima Yeesu ne kefa tene, pó píyulale yě, nó ne kepóyo pikó. ³² Api pεe u ne ukεyo pikó nnéi Upíima nsímé yóó. ³³ Uméré uyě uu kesine kě cire pi kpísi uú ha piittoi pi hεεre. Lě memáá, Pɔɔli ne Silasi api u ne ukεyo pikó nnéi míni wolε. ³⁴ Uú ne Pɔɔli ne Silasi ukεyo sí uú ha kusáne pi wai. U ne ukεyo pikó nnéi akin aa níŋesi re pi ne Ulééca kefa tene nnya.

³⁵ Kai n weesi, Rɔm pikó pitúhaane api pikawe tum te piké ha uméré maa re uké Pɔɔli ne Silasi riyáɔ. ³⁶ Uyě uu yisi uú ha Pɔɔli símisi re Rɔm pikó pitúhaane ye maa re uké akpanii kémεε pi lese. Lě nnya, piké nkpéni lééɔ piké nkíŋŋiŋε-i ní we. ³⁷ Kei ke Pɔɔli uu pikawe pě maa re: Kutúhaaneciré kapi riwúí kémεε ne iséi ró káii apí ha ró hánesi, tɔn kɔ ne pimεɔ Rɔm pikó. Pi nkpéni lalε piké kɔ meya tó riyáɔ, née íye? Ai yé lě wa! Piké piricuruu kam piké ró léseɔ. ³⁸ Pikawe pě apí ne anóo nyě pele apí ha Rɔm pikó pitúhaane símisi. Kapi n kó te Pɔɔli ne Silasi ye Rɔm ketě pikó le, iwame ii pi loni. ³⁹ Api pεe piricuruu sí, apí ha re pě kaí ne kpu. Api

kukpaniilee-i Pᵔᵔli ne Silasi leseᵔᵔ api pi suúluse re piké kuyu-i le. ⁴⁰ Ke Pᵔᵔli ne Silasi api kukpaniilee kpe-i n léepᵔᵔ, Liiti keyᵔᵔ kapí ha kelenε. Kapi kei Yeesu pikó n yé, api kᵔ ikari pē kᵔáse api pεε yisi api ncée kᵔísi api tᵔmpᵔᵔ.

17

Pᵔᵔli ne Silasi ye Tesaloniki-pᵔ we

¹ Kapi Liiti keyᵔᵔ-i n yisi, api Amfipoliisi ne Apolonii cᵔᵔu apí ne Tesaloniki tulu. Pisuifi ye kei kuyómeyáhaalee mále. ² Pᵔᵔli uu kei hapᵔᵔ yarε kuu ye n wa, u ne pεpεε kei ní we pin yói. Uu siwénteyaa sitaani nᵔᵔsεne ³ uú ne Nléécaasimé kémεε pi céési uu kᵔ pi nyíse re uyé ke Uléécaá uu n wée ye íwe píima meluke mále, uké pεε kᵔ pikᵔᵔkᵔᵔ kémεε yisi. Uu kᵔ kᵔá re: Yeesu kam nó n tee yeε nní Kirisí. ⁴ Pεpεε kutu u n cólē kémεε, pinyine apí ne nsímé mmē kefa tεne, api Pᵔᵔli ne Silasi tiki. Ai kᵔ ne Pikireki meᵔᵔ pεε Uléécaá n yáási péne ne pée ne pinósi yukᵔᵔ kulúí.

⁵ Kei ke Pisuifi kefa ake tᵔosi apí ha siwaiyule sinyine kᵔói apí ne kuyu n lémaalē. Api kᵔ yisi api Yasᵔᵔ keyᵔᵔ-i Pᵔᵔli ne Silasi piwélaa sí, pin músu re pin pi n tí, piké ha ne riwúí kémεε pi túhaane. ⁶ Kapi pi m paa, api pεε Yasᵔᵔ ne Yeesu pikó picᵔᵔ cᵔᵔpii apí ne kuyu pitúhaane léepᵔᵔ pin cáái re: PISOI mpí pεε ketē nnéí cᵔkᵔí. Pi kᵔ kerómεε nté tuimεle. ⁷ Yasᵔᵔ uu pi yᵔsu pin ukeyᵔᵔ-i we! Api Rᵔm uyᵔᵔpi isé waiselē. Pi pólólē te unyine ucᵔ ye we, api ye u séi re Yeesu. Te uyεε uyᵔᵔpi wéése. ⁸ Anᵔᵔ nyē aa riwúí tē ne kuyu piwéése cᵔᵔ meᵔᵔkíyiki. ⁹ Api Yasᵔᵔ ne upicᵔᵔ riwómε ké api hééle api kelenε pi yá.

Pṵli nē Silasi yē Peeree-i we

¹⁰ Kai kesine n wa, Yeesu pikó api Pṵli nē Silasi Peeree-mē tónse. Ke pē api Peeree-i n tuiṵṵ, apí nē Pisuiṵi kuyomēyáhaalee n sairilē. ¹¹ Pisuiṵi pēe kei ní we isoi yē nyamle ai tósu Tesaloniki pikó ikó. Api kefa kesē nē Nléécaasimé yósu, api yē nṵpá keyáa kéye Uléécaá ritelé kééni piké yé te mmē kapi nní pi n símisi yē mesei lē. ¹² Pimēyā pēe Yeesu nē kefa tēne, aí nē Pikireki péne, pinósi yukóó nē pitisi kulú. ¹³ Amá ke Pisuiṵi pēe Tesaloniki-pṵ ní we api n kó te Pṵli yē kṵ Peeree-pṵ Nléécaasimé yóólē, api yisi api sí apí ha písoi tálaankee api Pṵli kápáa. ¹⁴ Kei ke Yeesu pikó api Pṵli mínimaa kuwéé-mē tónse, Silasi nē Timotee pṵṵ kei tone. ¹⁵ Pēpēe Pṵli n sárū yē nē Ateeni u tule api kelenē pēese. Pṵli uu pi páái re piké ha Silasi nē Timotee símisi re piké mekēe u lēpṵ.

Pṵli yē Ateeni-i we

¹⁶ Ke Pṵli uu Ateeni-i ní we un Silasi nē Timotee mē, uu yénu re piléé ncṵpuri yē kuyu yipaalenle. Uriṵṵ ari meyíkíyiki caai. ¹⁷ Lē nnya, u nē Pisuiṵi nē pēpēe Uléécaá n wuru api yē pēe kuyómēyáhaalee-i ní yói. Mṵpá keyáa kéye kuu yē un píye kéyaála-i n lēepṵ, u nē pē api likēcáa n yói. ¹⁸ Mēfine simúnjé sinyine pikó kapi yē sée re Epikuriye nē Sitoyisiye. Pṵli nē simúnjé sē pikpeē yēe kṵ yóole. Api yē pēe re: Uwóócṵni nkó yē mpíí re íye nēé? Picṵ api re: Li nkṵáni yarē piléé sanē pinyine nsímé kuu símisi. Mesei, Yeesu Nsímé Kēcire ke Pṵli uú pēe yóólē un kṵ yóólē te pikṵṵkṵpṵ yé kam api yisi. ¹⁹ Kei kapi pēe u kṵsí apí nē kecápine kē kapi yē n sée re Areyopaasi sí api re: A icélaa fale iyē kaá nē ní ka ró símisi tóké kṵ nké! ²⁰ Mēsére kaa nsímé cerémpṵṵne nnyine ró

símisi. Tò neni lalε tóké likεmεε ripéré tóké n̄s̄one yē.
²¹ Mεyíkíyiki κε Aτεeni pikó nnéi ne pisáne pεε kuyu-
 i n̄ we api ye n̄pá keweesi kéye n̄ tū pin nfále mεε n̄
 ka símisi née pin kutu n̄ cólē. Api lē memáá likεikei
 líka licó má. ²² Pòli uu yisi uu pikεyu-i nyεε uu re:
 Ne yē te n̄́ Aτεeni pikó, nò mεyíkíyiki piléenyóonse
 lalε hái. ²³ Ne nókunéyu-i nyéreile am n̄́sinényóonse
 yénti. Kei ricuruu kam̄ ne kenýóonse kenýine-i yē
 lin wòlaalē te: Uléécaá unýine kári n̄ nyu. Uléécaá
 uyē kani nní n̄ yáasi áni kò pεε u nyu kam̄ la ké nó
 céreise. ²⁴ Uléécaá uyεε ketē ne keyóme ne kekεmεε
 líkó wa. Uyεε Upíima ketē ne keyómεcaá-pò. Uu
 awosoo κε pisoι api n̄ wa kémεε sói. ²⁵ Líka mpuri
 ái u párlē kesoiπipi keké ne u m̄ pasii un le yare
 linyine ye u cónlē. Uyεε ye n̄pá úye nfáa ne n̄pá yo
 nnéi lee ketē kecáá n̄ we he. ²⁶ Usoi use kuu mεfoí
 wa, uú ne u tiki uú ne pisoι nnéi wai re piké ketē
 nnéi kecáá fine. Uu itunε pi kériine uu kò ketē kapi
 yé n̄ fine pi h̄one. ²⁷ U lē wale re pisoι piké fe piké
 u wéési, n̄pá pin n̄ cariinkeε, in n̄ la pi yé ha ne u
 yē. Amá mεyíkíyiki mmé, Uléécaá úu tó úka ne ketaa
 we.

²⁸ Uyεε ye nfáa ró he, uyεε kò týεεε kari n̄pá yo
 wai t̄on kò we. Lē ke n̄́pinéyómeni pinyine apí maa
 re: Tó ne kò Uléécaá sipipi le. ²⁹ Kari nní usipipi
 nnya, ári yé fe tóké musí re u we yare wura née
 nwóóweni née ripare κε kesoiπipi aké ne kemεs̄h̄o
 ne kekεmún̄é n̄ serí re líké n̄ nyam̄. ³⁰ Pisoι ye pεε
 kuṅmaha-i wele pin ne lē nnéi wai. Uléécaá úu
 kuṅmaha kumún̄é kp̄ē kp̄isi uké ne linyine wa. Amá
 nkpéni kuu sisoiπipi nnéi séi re sin yei n̄ we, síké
 mεfine conse. ³¹ Li we re u keyáa kē kuu pisoι

nnéi ne asei n túhaanenē piyekei masile, uu kō uyēē itúhaane ní tonene piwéē másu. Píkṛṁṛṁ kémēē kuu liute yukuse uú ne mṛá úye nyíse re uyē kuu itúhaane tí.

³² Kapi n kō Pṛṛli un píkṛṁṛṁ kémēē piyise nsímé símisi, picṁ api u sényi, picṁ api re: Mēcṁ mēcṁ kari yé ha mpósímé mmē kutu ricṁ. ³³ Pṛṛli uu pēē pi yá uu tómpṁ. ³⁴ Mṛá ne lē, picṁ ye ne u konlē api ḡmurei apí ne kefa tene: Pēpēē nní Areyopaasi kecápine uwéēse use kapi ye n sée re Teniisi ne unósi unyine kapi ye n sée re Tamariisi ne picṁ picṁ.

18

Pṛṛli ye Korenti-pṁ we

¹ Pṛṛli uu limemáá Ateeni-i yisi uu Korenti sí. ² Kei kuu Usuifi unyine kapi ye n sée re Akilasi ne risáne. Pṁnti keteni-i kapi u mari. Italii ketē kuú pēē lē leeri ne uunási Pirisili re uyóṁpi wéēse Kulooti ye rinóṁ he re Pisuifi nnéi piké Rṁm keteni-i le nnya. Pṛṛli uu yisi uu pi lēepṁ. ³ Pi pēē kesē pikónēfukēi le. Kapi nní pikēi píse n wai nnya, uu pikeméē tone api pēē kesē n keisi. ⁴ Mṛá kewénteyaa ketúnjé kēye ke Pṛṛli uu ye Pisuifi kuyomeyáhaalee-i ne Pisuifi ne Pikireki n tū, un náási piké kō piké unkó ḡmurei.

⁵ Ke Silasi ne Timotee api Masetuwaani ketē-pṁ n yisime api Korenti-i Pṛṛli leeri kuu pēē meyíkíyiki Nsímé Kēcire piyóṁ ne kutu ricṁ, un Pisuifi nyíselē te Yeesu yeē usoi uyē ke Uléecaa uu n wéē. ⁶ Ke Pisuifi apí ne u n kénene pin kō u lámisi nnya, uu uilū kuu n tanaalē nkoṁo pikuwéē-mē péipṁ uu pi maa re nṁ kái ne tenene. Nṁn m pṁ, nṁṁ nómenécire fóm, ái néē linyine wa. Mpuri sane pikó-mē kam

nkpéni nní lē tósu. ⁷ Kuu pikékúrí kei n yisi, uú ne utísi unyine kapi ye n sée re Tituusi Yusuusi keyo n tósu. Tituusi ye Uléécaá pakarelenle, ukeyo ken kó Pisuífi kuyoméyáhaalee kekúrí we. ⁸ Kirisipuusi ye pεε kuyoméyáhaalee uwéése le. U ne ukeyo pikó nnéi api Upíima ne kefa tene. Korenti pikó meyã pεε Póoli nsímé n kó póo kó Upíima ne kefa tene. Póoli uu míni pi wole.

⁹ Póoli uu kesine kenyine keláre-i yénu Upíima un ne u símisi re: Iwame íi kape pó wa. A nsímé ne rinmóópú. Kape riséé! ¹⁰ Ne kepókúrí wele. Uka úu fene uké pó ricóh, li we re pinésoi ye kuyu kpe-i kulúi wele. ¹¹ Lē nnya ke Póoli uu kei kuñmē kuse ne kuwélé tóne uu pisoí Nléécaasimé céési.

¹² Kumúnjé kpe-i ke Róm ukó Kaliyoo uú pεε Akayii keteni-i iyóopi n tū ke Pisuífi api rinóo rise wa, api yisi api Póoli kecáá nyere, api u tini apí ne pitúhaane sí. ¹³ Apí ha Kaliyoo maa re: Utisi nkó ye náasi re pisoí piké unkó kó piké ye meyáhaa féé menyine mee áme isé n tíkile Uléécaá yáási. ¹⁴ Póoli uu re uké rinóo yási, aí ne sá Kaliyoo ricuruu uu pi pεε re: Nó Pisuífi, in pεε re piyaa née mewai kópe menyine kuu wa kaní ne né u ka, né pεε níjesi am kutu nó cō yare kai m pise. ¹⁵ Amá in anóolempi née anyíri née nórinécuruu isé kecáá ikeñene, nóo yé mmē ceri ani wai. Am la ké lē ye mpuri itúhaane li! ¹⁶ Kei kuu pεε ketúhaane ke-i pi lakase. ¹⁷ Pinnéi api pεε kuyoméyáhaalee uwéése Sositēeni tini api ketúhaane ke-i ipépi u loni. Mpá ne lē, aí nkpáni uyóopi Kaliyoo méka wa.

Póoli mεpele Antiyóosi-pó

18 Pɔɔli uu kɔ Korɛnti-i Yeesu pikó kɛmɛɛ ketóne kpá ai siyáa kóónú. Uu limɛmáá pi yá u nɛ Pirisili nɛ Akilasi api kúninɔi loni pin nɛ Sirii ketɛ tósu. Píkɛ kelɛnɛ n tómpɔ, Pɔɔli yɛ pɛɛ Sɛnikirɛɛsi-pɔ uriyu rikoósilɛ, rinóɔ kuu Uléécaá n yekei kɛcáá nnya. 19 Api Efɛɛsi tuiɔpɔ, Pɔɔli uu kei upisencɔ yá. Uu Pisuiɔi kuyomɛyáhaalee loni u nɛ Pisuiɔi api kei n yóí. 20 Pɛ́ api u piɛɛ rɛ uké siyáa sinyinɛ pikɛkúrí tonɛ. 21 Amá úu ŋmurei, uu pɛɛ pi pɛɛɛ rɛ: [Li piɛɛ rɛ kɛ ha anyá nnyé nyɛɛ nní ní wɛmɛ Yerusalem-pɔ li]. Uléécaá un n la, né nókenémɛɛ pɛɛmɛ. Uu pɛɛ kúninɔi Efɛɛsi-i loni uu tómpɔ. 22 Kuú ha Sesaree-pɔ ní suí, Yerusalem kuú nɛ risairi uu ha piyómeyáhaa yáási uu pɛɛ kelɛnɛ Antiyɔɔsi sí. 23 Uu kei tonɛ ai siyáa wai, uu pɛɛ Kalasii nɛ Firisii sitɛ-mɛ tiki un Yeesu pikó nnéi pɛɛ kei ní wɛ ikari kpásɛlɛ tɛ piké nɛ nfatɛnɛ n ŋmóópúlɛ.

Apoloosi pikɛi kuu Efɛɛsi nɛ Korɛnti-i n wa

24 Usuiɔi unyine yɛɛ wɛ api yɛ u séi rɛ Apoloosi. Alɛkisantiri-pɔ kapi u mari. U nsímɛ nyulɛ nɛsɔnɛ un kɔ Nléécaasimé atelé nyu ái nkáripɛi. Uu keyáa yisi uu Efɛɛsi sí. 25 U Upíima nsímɛ nyulɛ nɛsɔnɛ, un Yeesu nkó céési un kɔ símisi téi-téi yare lɛ kai n wólaalɛ. Amá lɛ kɛ Yohani uu pisoi mini n wóle ŋmanɛ kɛcáá kuu nyu. 26 Uu kuyómeyáhaalee-i lompɔ uu nɛ uripɔɔ n símisi. Kɛ Pirisili nɛ Akilasi api lɛ n kɔ un símisi, api u séi apí nɛ pikeyo sí apí ha Uléécaá nceɛ u kpáiiɛ téi-téi. 27 Uu pɛɛ limɛmáá rɛ u la uké Akayii ketɛ-mɛ ha. Piyómeyáhaa api u ŋmóópúɛ, api kɔ kei-pɔ pikó rítɛlé wólu rɛ un n hapɔ, piké memáreɔ nɛsɔnɛ u yósi. Kuu kei n tuiɔpɔ, pɛ́ nnéi kɛ Uléécaá uu ípɛɛléɛ n nyíɛɛ apí nɛ Yeesu

kefa tene kuu yóriye ái kumúné má. ²⁸ U ye pee keyu rikpáiiisele uu mpa úye keyu-i Pisuifi nsímé késu, uu ne Nléécaasimé atelé tiki uu pi cereise re Yeesu ke Ulééca uu wée.

19

Pòli ye Efesi-i we

¹ Kumúné kpe-i ke Apoloosi uu pee Korenti-i ní we, Pòli ye pee yisile uu Asii ayape silō lóo uu Efesi sí, uu kei Yeesu pipiretiki pinyine yenu. ² Uu pi pise re: Kani Yeesu ne kefa n tene, Ulééca ye Nfáasone nó hée? Api u pese re: Ticuruu ári Nfáasone nkó níka komaalé. ³ Uu kò pipise pi kpá re: Míni méye mpuri kapi pee nó wóle? Api re Yohani meni kuu pisoí n wóle kapi ró wóle. ⁴ Pòli uu pee pi maa re: Pèpee n ñmurei re pi yé mēfine conse ke Yohani uu ye pee míni wole. Uu ye kò Isirayeli pikó maa re piké Yeesu ye masí ukēpire n sánti ne kefa tene. ⁵ Ke pipiretiki pē api anóo nyē n kō, api tyyese api Upíima Yeesu rinyiri ne míni pi wole. ⁶ Pòli uu anípe pikecáá láa, Nfáasone nn pikecáá súiri. Api pee meyu mpehē mpehē pisímé loni pin kò ne Ulééca rinyiri pisoí símisi. ⁷ Pinnéi ye pee wale pitisi kefi ne pité.

⁸ Pòli uu kuyómeyáhaalee-i lompò, uu keyu kpáiiise uu iware itaani ne Ulééca iyòpi kecáá pi símisi cáká-cáká re piké kō. ⁹ Amá pinyine pòon pee yúlu re ápi ne kefa tenene, pin kò Upíima icélaa iyē tiwúí kēme sēnni pin lámisi. Pòli uu mese upipiretiki kpísi uu ne kei nyósó, uu ye pee mpa keyáa kéye utisi unyine kapi ye n sée re Tiranuusi ripoo-i isúkuli kēme pi n céési. ¹⁰ Ai wai ñmē ité

ne iriyu. Lelee tíyese ke Pisuifi ne Pikireki nnéi pεe Asii keteni-i ní we api Upíima nsímé kō.

Sefa piñmáne kecáá nstmé

¹¹ Uléécaá ye pεe kumúnjé kpe-i Pōali ne ritikile uú ne mewaisaŋa wapisi. ¹² Lē ai tíyese ricuruu písoi api ye ilū ne sinírípi σεε Pōali riŋca kpísi apí ha pitóikó kecáá láa, api pélu, aníri aa kō lelu. ¹³ Kei ke Pisuifi pinyine pεe n kōonii pin písoi aníri pései pōo kō re pi yé Upíima Yeesu rinyiri sée apí ne písoi aníri pései. Api ye pεe a maa re: Ne Yeesu uyē nsímé ke Pōali uu n yóólē tinyiri ne rinóo nó he re ani písoi mpí kani nní n cōhlē kémee le. ¹⁴ Pisuifi pεpεe ye Uléécaá inyōonse n wa uwéése use kapi ye n sée re Sefa piñmáne píσει pεe mewai mē lē wai. ¹⁵ Amá kuníri aku keyáa kenyine pi pεe re: Ne Yeesu nyule, nen kō Pōali isoi nyu. Nó ní, nóo pεe mpí píye? ¹⁶ Kei ke unírihélaa uyē uu yisi uu pi kápáa, uu pinnéi rikōhō feriyε. Uu rikpákará ne íwe pi wai apí ha ne itóí yóoi, ai tósu apí ne ukeyō-i meñmane popirimε api itóó súúni. ¹⁷ Pisuifi ne Pikireki pεe Efεesi-i ní we api kóm te lē kai wa. Iwame ii pi loni, písoi api pεe Upíima Yeesu rinyiri meýá n taáselē. ¹⁸ Pεpεe pikemεε Kirisi ne kefa n tene meýā api ye pεe sī apí ha písoi kecōpe lē kapi n wapisi yámnente. ¹⁹ Pεpεe pεe meñmaneiwai n wai meýā pōo kō ne piataretelé sónaapō api písoi kecōpe nna a ηmakaankeε. Pi asilalewoó kéenle aí lelu mewópipi ákotokú kuwóo (50.000). ²⁰ Lē ke Upíima nnaŋe nn tíyese unsímé nní ne mpa yei kōónú rísonε.

Ncōkai ye Efεesi kuyu-i wa

21 Lē memáá, Pōoli uu pεε kemúnġē wai rε uké Masetuwaani ne Akayii sitē-mē cō uké ne Yerusalem tu. Uu rε un kei n tu, li kō pise rε uké Rōm kuyu rilóólú. 22 Uu pεε pisoι pεε pikei u n léni kecōpe pité yukuse uu Masetuwaani-pō tum. Pē kuu n tū pεε Timotee ne Erasiti. Uricuruu uu nkáripī Asii keteni-i ketónε kpá. 23 Ncōkōi píima nnyine nn likumúnġē kpe-i Upíima ncee pitiki kecáá nnya Efεesi kuyu-i léeri. 24 Utisi unyine yεε pεε kei we, api ye u séi rε Temetiriisi. U pεε úyu ε. Piléé pinyine kapi ye pεε kō kei n sée rε Aritemiisi siwosoopi kuu ye pεé ne yíraane uu sisiyuke-yuke ne nwóóweni yuhu yare sítumpiwééu. Upikei pεε pεε u ne upinípekeikó cō kuláa wailε n̄sone. 25 Uu keyáa kenyine upikeicō pē nnéi cápine uu pi maá re: Pinésáne, nórínécúruu ye nyule rε pirókēi mpí karí ne le. 26 Nórínécúruu ye kō nyánile n̄n kō kómēi rε ái nkpáni Efεesi nté ηmane, amá Asii ketē nnéi kecáá ke Pōoli uyġ uu pisoι tálaankeε api ηmurei rε ápi yé piléé ke sisoipipi asi n̄ serí ne kutu n cōlē, te ái Uléécaá. 27 Tōnsá piwai n ceri, mewai mē né pirókēi riyu kpu, amε piróléyaha píima Aritemiisi kapi Asii nnéi ne sitē sicō-pō n yáási físe, úka úu ye pεε pi n waiselē. 28 Ke pisoι pεε n cápinelē api anóo nyġ n kō, ai kuwói pi feriyε api cáái re: Lipíima leε Efεesi piléé Aritemiisi! 29 Ncōkōi nn pεε kuyu nnéi yipu. Pisoι api kómēine apí ne kekprintahai n sairilē, api Pōoli pisencō Masetuwaani pikó pitē tini apí ne pénepō. Pεpεε Kayusi ne Arisitariki. 30 Pōoli uú n la uké pisoι pεε n cápinelē keyu-i léépō, amá Yeesu pipiretiki apí ne u yulu. 31 Aí ne upisane Asii pikawe píima pinyine péne api ukemεε pisoι tumpō apí ne

u kesu re úu kapε kekprintahai ke-i lompɔ. ³² PISOI ye pεε wele pin kecápine ke-i méwoo cáái, úka úu ucɔ nkó kómɛi, lin pi túfresente. Pimeyã ápi kɔ nyu lelee kei pi n cápinelē. ³³ Kei ke Pisuifi pinyine api Alekisantiri kéyu-mē titéɔ, pISOI api pεé m músu re uyee ne n̄cɔkɔi mmē ka. Alekisantiri pɔɔ pεε kunípe síka re u la uké uriyu heere. ³⁴ Ke pISOI api n céri re Alekisantiri ye Usuifi le, api pεε rinɔɔ rise wai api n cáái re: Efeesi piléé Aritemiisi pεε Lipiima! Api lē n cáái aí ne itunε mekóónú meté tulu.

³⁵ Kuyu utelwɔle uu fe uu pISOI séése, uu pεε pise re: N̄ó Efeesi pikó, wɔo ye úu ketē kecáa nyu re Efeesi kuyu pikó pεε piléeyaha píima Aritemiisi ne pikɛyu kee keléécaá-pɔ n lóime kecáa paílē? ³⁶ Úka úu we ye ye nsímé mmē n kési. Lē nnya, ani n̄sanékín̄ ninjukuse, áni kapε n̄-yɔɔne-yɔɔne ne linyine wa. ³⁷ PISOI mpí kaní ne n̄ ka ápi kurýómeyáhaalee-i líka caai, ápi kɔ piróléé Aritemiisi lámaankεε. ³⁸ In te úyu Temetiriisi ne upikeicɔ ye unyine ne nsímé má, sitúhaaneyaa ye wele, pitúhaane pin kɔ we. Pi yé fe api kei ketahai u séi api ne pi túhaane. ³⁹ Nɔn kɔ pεε n̄-ye n̄cɔ m má, tó ha riyóɔpipoo-i mmē símisi yare kai m pise. ⁴⁰ Insá lē, lelee neni keyaa nké nní n̄ wa yé tíyese arí n we yare pitencɔkɔi. Ari yé n̄ka yē tóké símisi líké ne n nyíse re tɔ alari mále tóké nní n cápinelē. ⁴¹ Tinɔɔ tē kuú ma uú ne pISOI kpiise.

20

Pɔɔli ye Masetuwaani ne Kiréesi sitē ha

¹ Ke n̄cɔkɔi nn Efeesi-i rińfa, Pɔɔli uu Yeesu pipiretiki cápine uu ikari pi kpáse, uu pεε yisi uu Masetuwaani ketē-mē tómpɔ. ² Kuu n tuiɔ, u ne

kei pikó api yói uú ne ikari pi kpáse, uu kō Kíreesi ketē-mē tómpō. ³ Uu kei tone iwáre itaani. Kai n tu re uké kúninōi lō uké Sirii ketē-mē ha kuu kō te Pisuiŋi ye kómēinele re piké u kpu. Uu re u yé mese Masetuwaani-mē peese. ⁴ Upisencō anyiri ye nnyé: Peeree kuyu ukó, Piruusi uḡmáne kapi ye n sée re Sopateeri ne Tesaloniki pikó mpí: Arisitariki ne Sekantusi ne Teripu ukó Kayusi ne Timotee ne Asii ketē pikó mpí: Tisiiki ne Torofim. ⁵ Pepee kekpeé ne ró wa apí ha Turowaasi-pō ró m mé. ⁶ Anyá nyē-i kapi ye akpónó nyee áa pite m má n li metene-máa ke tóo Filipu ha arí ha kei kúninōi loni. Siyáa sinupū kari ncée wa arí ne Turowaasi-i pi leepō. Ari kei kesé tone siyáa sisēi.

Pōoli ye Turowaasi metōrō rilóolu

⁷ Kewénteyaa ukóso kari cápinelē tōn akpónó hóone Pōoli uké ne liukóso kui. Lē nnya kuu yói kesine aké ha ne pelu. ⁸ Kéyo kecáá kulee kunyine-i karí pee cápinelē, sífiráa kulúí sin seriilē. ⁹ Ke Pōoli uu lē piyói ní nōrlē, nnō píima nnyine nn uḡmáne unyine kapi ye n sée re Itiikusi kpápí. Kulee kepole kekúrí kuú pee tū. Ai u hii uú ha keléecaayo metósi táánū kulee kpe-i lóiri. Apí hapō api u yukuse un pikpō masí. ¹⁰ Pōoli uu cépipō uú ha wula uu u sakaa uu múlú uu re: Nókénéwuú áke kape tō, u ne nfáa mále. ¹¹ Pōoli uu yisi uu pítáa pele, uú ha akpónó hóone uu le. Uu kō nsímé nōḡ aí ne kpáii, uu pee yisi uu tómpō. ¹² Api uḡmáne uyē pō ne kulu ne unfaa. Mpá úye rikinḡ ari lē nnya niḡesi hái.

Pōoli ye Turowaasi-i yisi uu Miletí sí

13 Ari ntónéí kúninói loni arí ha Asoosi-pə Pəoli méru. Uyee wée re u yé sónne uú ha pée kei-pə kúninói loni. 14 Kuu Asoosi-i ró n leepə, ari kei kesé kúninói loni arí ne Mitileeni sí. 15 Ari kei yisi ari liukóso mmare Ciyoo keté ne kə. Ari liukóso Samoosi tulu. Ai weesi ari pée Mileti tulu. 16 Pəoli ricuruu ye pée re úu Eféesi-i nyere ne, ái kape ne Asii keteni-i méwoo u n nánaisse nnya. U pée yónne re un n fe, uké Pantekooti ketúnjé Yerusalem tu.

Anóə tərəə ke Pəoli uu Eféesi piwéése m ma

17 Pəoli uu pée Mileti-i pisoí yukuse uu tum te piké ha Eféesi-pə Uléécaá icápine piwéése u séeme. 18 Ke pē api ukekúrí ní ka, Pəoli uu pi maa re: Nórínécúruu ye nyule isoi iyē kam ne nó ní le hái keyáa foí kē-me kam Asii keté kúna n cə. 19 Ne menécíre ricépisele nen ne Upíima pikéi wai, Pisuífi pin wéési piké né kpu, api íwe né wai nen ménini ne ncəj kémee we. 20 Tiwúí kémee ne nósínéyə-i kam lelee yé nó n yóriye nó símisi, am líka nó pesí. 21 Pisuífi ne Pikíreki kam sée am símisi re piké Uléécaá inipée-i mēfine conse api Urópiima Yeesu ne kefa tene. 22 Ne nkpeni lē Nfáasəne rinəə tikilenle nen ne Yerusalem tósu, am kə nyu yo yee kei né mémpə. 23 Amá Nfáasəne ye mpa kuyu kúye-i né símisile nn kə né nyíse re akpanii ne íwe píima ye kei-pə né mé. 24 Nnéfáa ricuruu nn né cəjle. Ne kpere pinékei ne kətə tu, am lē ke Upíima Yeesu uu né m píse ne kefa kesé wai, li ne né risá. Pikéi pepée nní re ké riyóó re Uléécaá ipelée kuu ró n nyíse ye Nsímé kecire le.

25 Ne yē te metərəə kam nní nókenécəpe we. Nó ne picə pē nnéí kam Uléécaá iyəəpi nsímé rin-yóó áni není píkaí piyéne né kpáne. 26 Lē nnya kamí

la ké neni keyaa nké nó símisi nǎké kǒ te: Nó úye un m pǎ, ái kenémee léeri. ²⁷ Li we re ne lǎ nnéi ke Ulééca u u n yekei re uké wa nó símisile ám líka nó pesí. ²⁸ Ani nómenécíre tí rǎsone, ani kǎ Ulééca pikó iméré ke Nfáasone nn nó rǎ tí te ani n séni kecáá m pǎilǎ. Ulééca yee uricuruu kepipi menyene písoi pansese upikó. Ani rǎsone pi m múlǎ. ²⁹ Ne nyule re písoi kpááree pinyine yare ákpe yé menétǎmpǎ-maá nó ripime, api nókenécǎpe pinyine cǎpii. ³⁰ Pinyine ricuruu yé nókenécǎpe yisi, api nnǎǎmesimé ne Yeesu pipiretiki pinyine feriyee api pincee pi tikise. ³¹ Lǎ nnya, áni kape lǎpile. Ani kape palei re inǎ itaani nnéi kam ye ketúnǎ ne kesine pinyine-i ne ménini icélaa nó m pehelente.

³² Ne nkpréni Ulééca ne uipeeléee nsímé anipe-i nó wa. Uyee rǎnǎhe má uké ne nfatene kémee nó n nǎmǎǎpúselǎ. Uyee yé kǎ lisone kuú ne upísoi nnéi m mé nó he. ³³ Am úka siwǎó née úka uwura née úka melape káipi. ³⁴ Nǎrinécúruu ye nyule re anénípe nnyé kam ne keisi tǎ ne pinésencǎ arǎ ne ntǎcǎj nnéi wai. ³⁵ Ne lǎ nó nyísele re lǎ kai pise re usoi uké keisi uú ne píwekǎǎ n lǎni. Ani kǎ Upíima Yeesu rinǎ ntǎ kecáá léise. Uyǎ nmaa yee re: Uyee n he ye mpǎǎnare mále ai tǎsu uyee ihēe n yǎsu.

³⁶ Ke Pǎoli u u lǎ pimáa mǎ masí, u ne pǎ api wúla api keyóme yáási. ³⁷ Pinnéi api ppe limemáa ténisi apǎ ne Pǎoli pira api metǎrǎǎ u yáási re Ulééca uké u sarumpǎ. ³⁸ Ke Pǎoli uú ppe mǎ maa re apǎ neni píkaí piyéne u kpáne nnya ke piapǎǎ aa lǎ sei meyá caailǎ. Api ppe yisi apǎ u saruni apǎ ne kúninǎi-i tulu.

Pōoli ye Yerusalem kuyu ha

¹ Ke tó ne pē ari kei lē icée n hōonene, ari kúninōi loni arí ne mēse ne mēse Kōōsi n sairilē. Ai weesi, ari Rootesi tómpō ari kei yisi ne Patara-pō. ² Ari kei kúninōi yenu kun Fenisii ketē-mē sí. Ari kpē loni arí ne tómpō. ³ Kari Siipuru ketē kee míni kepáápáá ní we n yēmpō, ari ke yá ari kumíi-mē tiki hái ne Sirii ketē-pō, arí ne Tiiri tulu. Kei ke kúninōi aku kuilū topilene. ⁴ Ari kei Yeesu pipiretiki leepō, ari pikekúrí tone siyáa sisēei. Nfáasone nn pi símisi api Pōoli maa re úu kape Yerusalem ha. ⁵ Amá ke siyáa sē asi n tómpō, ari yisi ari kō nsé nōj. Api pinnéi yisi ne pipinōsi ne pisiwā api ró sáruni apí ne kuyu leepō. Ari kei mínimaa ritime wula ari keyóme yáási. ⁶ Ari pēe limemáá yáhaane arí ne kpíi. Tōō kúninōi loni, pē api pisiyō kúúni. ⁷ Tiiri-i kari metórōō kúninōi lō arí ne Putolemayisi sí. Ari kei Yeesu pikó yáási arí ne keyáa keese pikeméé tone. ⁸ Kai n weesi, ari yisi ari Sesaree tulu. Arí ha Filipu ye Nsimé Kεcire ne n kóónúlē keyō-i tone. U písoi pisēei pē kapí pēe Yerusalem-pō n wée use le. ⁹ U pēe pikpére pina mále pēe ápi utisi n nyu. Pi ye pēe Ulééca rinyiri ne símisile. ¹⁰ Tōn kei lē we lin siyáa kulúu wai ke antepu uyē kapi ye n sée re Akapuusi uu Yutee ketē-pō leeme uu keróméé weri. ¹¹ Uu Pōoli kutampála kpísi uu ána ne anípe hōpu uu re: Nfáasone ye maa re nní mecō ke Pisuífi apí ha Yerusalem-pō kutampála nkú ute íñme hōpune, api pēe limemáá mpuri sane pikó anipe-i u wai. ¹² Kari anōō nyē n kō, tó ne Sesaree-pō Yeesu pikó ari Pōoli súúluisē re úu kape Yerusalem ha. ¹³ Pōoli uu pēe ró pesē re: Yo nnya kani téni nōn la nōké inépinje riyōōse? Ai pihōpe

ημανε κε νέε νε μενέčíρε cápinelē nen mē. Lin kō n wa re ké Upiima Yeesu kecáá Yerusalem-pō kpu, ne we. ¹⁴ Kari umekó m pōne, ari séé ari pēe mēse maa re Upiima mēla mēké wa.

¹⁵ Kari kelō ke-i siyáa sinyine n tōne, ari meróčíre cápine ari Yerusalem tōmpō. ¹⁶ Yeesu pipiretiki pēe Sesaree-i ní we kecōpe pinyine api yisi api ró sáruni apí ne Siipuru ukó unyine keyō ró sí te piké kei ró yósi. Pi ye u sée re Manasō. Háí ái neni-me kuu Yeesu tikilē.

Pōoli ye Yakupu keyō ha

¹⁷ Kari Yerusalem n tuipō, Yeesu pikó apí ne mpōonare ró yósu. ¹⁸ Kai kóso n weesi, Pōoli uu ró tíki ari Yakupu keyō sí. Piwéése picō nnéi pōō kō kei cápinepō. ¹⁹ Pōoli uu yisi uu pi yáasi uu pēe lē ne lē ke Ulééca uú ne upikei rintíki uú ne mpuri sanē pikó kecōpe wai pi keenkee kélé-kélé. ²⁰ Kapi lē n kō, api Ulééca pakare, api pēe Pōoli maa re: Pō nyánii, umáreco! Pisui fi yare píle píle ákotokú kefi kumúnjé pēe nté Upiima ne kefa tene pin kō irósé tíkilē nsonē. ²¹ Pi kō pēe pi símisile re pō ye Pisui fi pēe mpuri sanē pikó kecōpe ní we céésile re ápi kape ye Moisi isé waise, te lē nnya, ápi kape ye siwá tiké, ápi kape ye kō inyékii wa. ²² Tóké nkpéni ní-ye kpísi? Mpá liké íye wa, pi yé kō te pō ka. ²³ Lē nnya, a mmē kari nní pō m maane ritiki. Pitisi pina pinyine ye nté kerócpē wele pēe rinóō n yekei re pi yé pimécire Ulééca pa.* ²⁴ Pirinōō tē itunje ye tōmpole. A pi kpísi, nó ne pē ani kesé píyufune inyóonse wai, aa lē kapi ne n nyóonsene kecáá hééle. Kei ke písoi api yé

* **21:23** Tinóō kapi n yekei aseí re háí ne kumúnjé kunyine-pō ápi yé píta n ntí ápi ye kō nnyúpi nyai.

πρε γέ τε λέ kapi κεπόκάά n símaankee ye nnóome le, api kó yenu re pḗ ticuruu ye Moisi isé tíkilenle. ²⁵ Tó mpuri sane pikó πρε Kirisi pikó m pansé pḗ títelé piwóle masile ari pi símisi re tó símaanle aí tone re ápi kape ye inyóonsesare née ménye li. Aapi kape ye kó isee kápi rimpá piké ménye lese isare li. Piké kó pimécire tí, ápi kape iwásá n wai.

²⁶ Kai kóso n weesi, Pḗoli uu pitisi pē kpísi apí ha kesé akópe pihēere inyekií wai uu πρε Ulééca keyo loni uu kumúñé kpe-i ke inyóonse tḗrḗ siyaa así ha n tenene písoi símisi.

Pi Pḗoli Ulééca keyo-i tí

²⁷ Siyáa siseei sē kapi ye ne áyu n fū sin ne ketóné tuine, Pisuífi pinyine πρε Asii ketē-pḗ n léeri api Ulééca keyo-i Pḗoli yenu. Api písoi nnéí tálaankeé api u tini. ²⁸ Apí n cáái re: Isirayeli pikó, ani kam ani ró lé! Usoi uyee nḗpá yei ne nḗpá úye Isirayeli pikó kecáá nsímé kópe n símisi un kó tee re úka úu kape ye Moisi isé ne Ulééca keyo nké waise ye nkó. U nkpení ntḗrḗ sei ne Pikireki kei lonle uu kó kelḗ sone kē mékperinkpe waise. ²⁹ Pi πρε kuyu kémeé Pḗoli ne Efesi ukó kapi ye n sée re Turḗfim yenle api πρέ m músu re Pḗoli ye ne Ulééca keyo u lompale.

³⁰ Ai kuyu nnéí nókore, písoi api awélé nnéí n léenti pin kálaapḗ. Písoi api Pḗoli tini apí ne Ulééca keyo iyaa leepḗ api mese ne mese ke hánesi. ³¹ Pin πρε nkpení náasi piké u kpu. Nsímé nn Rḗm písóca uwéese kutu-i loni re Yerusalem kuyu nnéí ye nḗkore. ³² Uyē uu mese ne mese písóca kpéē ne písóca picḗ cápine uú ne riwúí-mē wurupḗ. Kapi usóca wéese ne písóca picḗ n yé, api πρε Pḗoli ipépi

yá. ³³ Usóóca wéése uyě uu pɛɛ nyósópɔ uú nɛ Pɔɔli kɔ, uu u tini uu rinóɔ hɛ rɛ piké akpanii até nɛ u paasi. Uu pɛɛ písoi pɛɛ n lémaalě pise rɛ: Uye kecire lo? Yo kuu mpíí wa? ³⁴ Amá písoi api pɛɛ méwoo nɛ mɛcɔ n cáái, úka úu kɔ ucɔ nkó kómɛi. Usóóca wéése úu pɛɛ níka kómɛi. Uu mɛsɛ upisóóca rinóɔ hɛ rɛ piké Pɔɔli kpísi piké nɛ písoóca keyɔ ha. ³⁵ Kɛ Pɔɔli uu sitákui kapi yɛ nɛ kulee rińtaá n tu, písoóca api rikpákára kɛ písoi apí nɛ u ní la nnya u sakaa. ³⁶ Písoi riwúí yɛ pɛɛ u tikilɛnɛ pin cáái rɛ: Ani u kpu!

Pɔɔli yɛ písoi kecɔpɛ rinóɔ yɔsí uké uriyu hɛɛɛ

³⁷ Kapi ní la piké Pɔɔli nɛ písoóca keyɔ lɔ, uu usóóca wéése pise rɛ: Nɛ ncée má ké símisii? Usóóca wéése uu u pise rɛ: Pó Mékireki kómɛilɛɛ? ³⁸ Lě nnya, ái pɔɔ Esipiti ukó uyɛɛ sé nní ńcɔkɔi nɛ ní ka uu písoi kɔ ákotokú ana kpísi uú nɛ kucɛsi kóima loni rɛ piké atɔpi u lěɛ? ³⁹ Pɔɔli uu u pɛsɛ rɛ: Ně nɛ Usuifi lɛ. Silisii ketě-pɔ, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Mpá yei-pɔ kaku kɔ ríyu má. Nɛ pɔ we rɛ a ncée né hɛ ké risoiwúí ntí rinóɔ maa. ⁴⁰ Usóóca wéése uu ncée u hɛ rɛ uké símisi. Pɔɔli uu sitákui kecáá nyɛɛ uu písoi pě kunípe síka rɛ piké risée. Api pinnéí sée keu. Pɔɔli uu pɛɛ pimɛyu kapi yɛ n sée rɛ Mé-epiree nɛ rinóɔ pi maa rɛ:

22

¹ Pinésáa nɛ pinémáɛcɔ, nɛ la ké nkɛpɛni rinéyu hɛɛɛ. ² Kapi n céri rɛ pimɛyu kapi yɛ n sée rɛ Mé-epiree kuú nɛ pi símisi, api pisée nyóɔnsɛ. Uu rɛ: ³ Nɛ Usuifi lɛ, Silisii ketě-pɔ, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Amá Yerusalem nté kapi né rimúlú. Kamaliyɛɛli yɛɛ pɛɛ unécélaa. Uyɛɛ né céesi lě kam yé pirósáa isé rintíki kélé-kélé. Am yɛ pɛɛ Uléécaá

likó nē akpéri wa, yare káni ye nní nē akpéri li n wa mecō. ⁴ Nē ye pēpē Yeesu n tíkile n wéekuselēnle amí ha nē pi kóni. Nē ye pēē pitisi nē pinósi cópiile am pahaankēē am kukpaniile wai. ⁵ Uléécaá usina nē kuyu piwéése yé fe apí nē nnénóó símisi rē ám kiraase. Piricuruu ye átelé nē Tamaasi né tumaalenle rē ké fe ké Yeesu pikó pēē kei ní we cópii ké pahaankēē ké nē Yerusalem ha ké ha íwe pi wa.

*Pōoli ye umefine mēconse nkó símisi
(UPM 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ Kam pēē keyáa kēnyine ncée kpísi, ké nē Tamaasi n nyahaiṗo, itunje in la iké kecíre tu. Kei ke metéi píima mēnyine amē keyómēcaá-pō mēse nē mēse leemē amē tapu amé nē né kóónú. ⁷ Am keteni-i lolu, am kóm lin né tee rē: Sōoli, Sōoli, yo kecire nnya kaa lē né wéekuselē? ⁸ Am pēē pise rē: Póó úye, Upíima? Uu rinóó né yósu rē: Néē Nasarēti ukó Yeesu kaa nní ní we pōn wéekuselē. ⁹ Pinéséncō api metéi mē yenu, amá ápi pēē uyēē nē né n símisi rinóó ríka kō. Kei kam pēē rē: ¹⁰ Ké íye wa, Upíima? Upíima uu né pēse rē: A yisi, a Tamaasi ha. Pi yé ha kei-pō pó símisi lē kaa yé n wa. ¹¹ Ke metéi píima mē amē né n nyiinse nnya, pinéséncō api kunípe né múlú api tórōi apí nē Tamaasi sí.

¹² Utisi unyine ye pēē kei wele api ye u séi rē Ananiyasi. U pēē Uléécaá isé tíkilenle nsonē. Pisuiṗi nnéi pēē Tamaasi-i ní we ye pēē ukecáá anóó sōnē símisile. ¹³ Uu kenékúri weri uu né maa rē: Unémáreco Sōoli, ipónípeē iké nkṗeni wúkule. Kei nní ke inénípeē ii wúkule am u yenu. ¹⁴ Uu kō kpá rē: Pirósáa Uleecaá ye tíyesele rē a umela ceri aa kō aseí ute ceru aa liute nkó kóm, ¹⁵ te li we rē póó yé

masí písoi nnéi inipεε-i uiseérakóó li aa lē kaa n yé ne kaa n kó pi símisi. ¹⁶ Uu pεε né pise re: Yo nnya kaa nkpéni kó pεε náηaise? A yisi piké míni pó wole aa Yeesu rinyiri séi uké apókópe pó sárei.

Póoli ye lélee n ttyese kuú ne mpuri sane pikó-i ní ha stmisi

¹⁷ Póoli uu kó kpá re: Kam Yerusalem m pele, ne Ulééca keyó-i hale am keyóme yáasi. Kam ní we nen keyóme yáasi, am lolu yare kenípeεhee kee né tí.

¹⁸ Upíima kam yé uu né maa re: A mekeε Yerusalem kuyu-i le. Pisuífi ápi yé mmē kaa kenécáá n símisine ηmurei. ¹⁹ Kei kam pεε u pεse re: Piricuruu ye nyule, Upíima re ne pεε Pisuífi ayomeyáhaalee kalenle nen pεpεε pó n tíkilē cópii nen kukpaniilee wai nen kó pi kaiinkeε. ²⁰ Tinécúruu ye pεε wele kumúnjé kpe-i kapí pεε úseérakóó Etiyεeni menyε n kōni. Pimewai mee péé ne né risále am pεpεε nní u n kópu ilū múlú. ²¹ Upíima uu pεε né maa re: A yisi, ketaa-pó kam la ké pó tū, mpuri sane pikó kέmεε.

Póoli ye Róm usóóca wééσε stmisi re uyē ne kó Róm ukó le

²² Písoi riwúí tē ari Póoli kutu n cōlē aí ne kumúnjé kpe-i kuu anóó nyē mí ma tulu. Kei kapi sicááila lō te: Ani kpu. Ai ne sá re nkó uké nfáa m má! ²³ Ai kuwóí pi wai api pεε m pupukεε pin piilū máhani pin fónεε pin nkonjo yukuse. ²⁴ Kei ke Róm písóóca uwééσε uu pεε rinóó he re piké Póoli ne písóóca kekale-i lompo piké iséi u súúkeε uké símisi úu la. Péé uye-i, pi yé pεε céri lē nnya ke písoi api n cáái pin ne u téni. ²⁵ Amá kapi u m paasi re piké u kaii, uu usóóca kpéé pise re: Nō ncée má re nóké Róm ketē ukó ke nsímé ín kahanε n kpu iséi súúkeε? ²⁶ Ke usóóca kpéé uyē

uu lē n kō, uu sī uú ha usóóca wéése símisi re: Usoi uyee Róm ukó le, íye kaa nképéni wainε? ²⁷ Kei ke usóóca wéése uyē uu pee Póoli kekúrí hápa uu u pise re: A né símisi ké kō te pō Róm ukó lee. Póoli uu re: Eee! ²⁸ Usóóca wéése uu kō kpá re: Siwóó píima ke née héele amí ne pansε keyupipi. Póoli uu re: Né ne hái kenémare-me keyupipi le. ²⁹ Peepee pee ní la piké u n káii uké símisi apí mese ne mese ukekúrí yisi. Iwame ii usóóca wéése ricuruu loni, kuu n yé te u tíyese api Póoli paasi api káii un kō ne Róm ukó nnya.

Pi Póoli ne ketúhaane píima ha

³⁰ Kai kóso n weesi, usóóca wéése uú n la uké yé lē ke Póoli uu n wa ke Pisuifi apí ne pitele u n sélé. Uu akpanii kémee u lese uu pee rinóo he re peepee ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne pitúhaane píima nnéi piké cápine. Uu pee tíyese apí ne Póoli hapo uu pikecōpe u nyereεe.

23

¹ Póoli uu pitúhaane píima pē inípee tapu uu pee re: Pimárecō, ne inésoi kémee Uléécaá inipee-i n̄sone keisile hái ne neni-me. Kefa keεε kamí ne u tikilē. ² Kei ke Uléécaá usina Ananiyasi uu pee peepee Póoli kekúrí ní we rinóo he re piké nnóo kecáá u pi. ³ Póoli uu pee re: Pó ke Uléécaá uu pépune, pó mmele tomé mmú. Pō kei tū te pōké isé ritiki pōké ne né túhaane, ái pōké isé rikéjéé aa rinóo he re piké né káii! ⁴ Peepee ne u n kólē api re: Uléécaá usina yee Uléécaá pikéi n wai kaa nní lámaankeε! ⁵ Póoli uu re: Am nyu re Uléécaá usina lo, pimárecō. Li Uléécaá ritelé-i wólaalē te kape kupóyu uyukóo kecáá nkópe n símaankeε.

6 Pōoli ye pēe picéere máálenle re Pisatusee ne Pifarisi pēe ketúhaane ke-i kesé we. Lē nnya kuu ketúhaane ke-i ricáái re: Ne Ufarisi le, pimáreco! Unésáa pó kō Ufarisi. Kam n tálē te Ulééca ye nkpō kēmēe pikpōkpō yukusene nnya kapí ne nté né túhaane. 7 Uké ne lē pimáa ní masí, Pifarisi ne Pisatusee pin nsímé pipásaine rikápáá, písoi api kéné, mǐpá piye ne pikunai. 8 Pisatusee ápi ye ηmurei re pikpōkpō yèè nkpō kēmēe yisi, ápi ye kō ηmurei re piléécaatumē ne lifáakó leē ái nní kúyene ní we ye we. Amá Pifarisi pó ne ye linnéi ηmureile. 9 Iwóo ii cōni, isé picélaa pinyine pēe Pifarisi kunai-mē ní we api yisi api késu apí ne ketē kpeeni api re: Ari usoi nkó nkópe níka nyáni. In n la, lifáakó leē ái kúyene ní we néē uléécaatumē unyine yeē ne u símisi. 10 Iwóo íi taá, hái ái ne usóoca wéése iwame wai re ápi kape nté lē n wai apí ne Pōoli céériine. Uu lē nnya písóoca rinóo he re piké riwúí-i lompō piké Pōoli lesepō piké ne písóoca kekale u ha. 11 Kesine ake wai, Upíima uu Pōoli kekúrí nyósópō uu re: A ikari wa. Lē kaa nní Yerusalem nté inéseérakó n li, li we re pōké limecō Rōm-pō i li.

Pisui fi ye riηmulaane re piké Pōoli kpu

12 Kai kóso n weesi, Pisui fi pinyine api cápine apí ηmulaane api Ulééca keyu-i wéeri re pinsá Pōoli n kpu, ápi líka melélé má. 13 Pēpēe lē tíriηmulaane ye písoi afēena rifaaule. 14 Api yisi apí ha pēpēe ye Ulééca inyóonse n wa piwéése ne kuyu piwéése léepō, api pi maa re: Tō meróci re kpísile ari he, ari Ulééca keyu-i wéeri re tōnsá Pōoli n kpu, ári líka melélé má. 15 Lē nnya, nó ne pitúhaane tōrōo, ani n̄sane kómēine, ani kpárá aní ha usóoca wéése pise re

uké ne Pɔli nó kam nɔké nsímé mmě tipérése nɔké yé nké. Tó ne merócíre picápine máálenle re tóké ncée u riké tóké u kpu.

¹⁶ Kei ke Pɔli umerepi unyine uu nsímé mmě kɔ, uu yisi uu písóca kekaɛ sí, uu lompo uú ha Pɔli kutu-i wai. ¹⁷ Pɔli uu pɛe usóca kpéě use séi uu u maa re: A uɔmáne nkó usóca wéése kémeɛ sárumpɔ. U lale uké nnyine u símisi! ¹⁸ Usóca kpéě uyě uú ne usóca wéése kémeɛ Pɔli umerepi sí uú ha re: Ukpaniikó Pɔli yeɛ né sée uu né maa re ké uɔmáne nkó ne kepómee kam te u nnyine mále uké pɔ símisi. ¹⁹ Kei ke usóca wéése uyě uu uɔmáne uyě sée, uu kunípe u tini apí ne iyaa leepɔ. Uu pɛe u pise re: N-ye kaá la póké né símisi? ²⁰ Uɔmáne uyě uu re: Pisuiɔi pɛe rinóo rise wa re piké rikpára piké kóso pɔ pise re a Pɔli ne ketúhaane píima-i hapɔ keké unsímé mmě nsone ripérése piké yé nké. ²¹ Pin n ka, kape ne kutu pi ricɔ. Li we re pikecɔpe, pisei ye afeena rifaau pɛe ní la piké Pɔli tí. Pi wéérilɛ re pinsá u n kpu, apí líka meluke née meníré má. Pi pimɛcire picápine máálenle, tipónóo ηmane kapi nkpéni mế. ²² Usóca wéése uu pɛe uɔmáne uyě maa re: Kape tíye unyine uké kɔ te pɔ mmú né símisi. Uu pɛe re uké nkpéni n ηme uké tómpɔ.

Pi Pɔli ne uyóopi píima Felikisi leepɔ

²³ Usóca wéése uu pɛe limemáá písóca kpéě pité séi uu pi maa re: Ani písóca píle píle meté ne pisantone kuwóo ne afeéré ne pipáńkóo píle píle meté cápine piké n nyu re pi yé fe apí kesine mese áme we kefi kumúné Sesaree tómpɔ. ²⁴ Ani kɔ isá nyóonse ye yé ne uyóopi píima Felikisi kémeɛ Pɔli n tu líka ái yé u n wa. ²⁵ Usóca wéése uu kɔ rítelé

wólu uu pi múise re piké ha Felikisi pa. Lẽ kuu n wói ye nní.

²⁶ Ne pó yáasi, Upíima Felikisi. Née Kulooti Lisiyaasi. Née rítelé ntí pó wólu. ²⁷ Pisui fi ye usoi nkó kam nní pó m pápələ́ tinle re piké u kpu. Kei kam pee kó te u Róm keté ukó le, am pee ne pinésóóca hapə am u come. ²⁸ Am pee re ké kó te ní-ye keciré ke Pisui fi apí ne u cési, am pee u kpísi aní ne piketúhaane píima sí. ²⁹ Kei kam pee céri re piisé kecáá kapi nsímé pásaine. Am unkópe níka yé kapi yé ne usoi ní kpu née kapi yé ne akpanii u n wa. ³⁰ Am kə limemáá kóm te Pisui fi ye ηmúlaanke re pi yé u kpu. Lẽ nnya kam mese ne mese pó u papələ́, am kə upiteecə símisi re piké ha kepómee ketahai u sée.

³¹ Pisóóca apí usóóca wéése rinə kuu n he tiki, apí Pəəli kpísi apí kesine ne Antipatiriisi u tómpə. ³² Kai kóso n weesi, pisóóca pee ána n sónne apí pikekale-i peese, pisantone ηmane apí ne Pəəli tómpə. ³³ Kapi Sesaree n tuipə, pisantone apí rítelé uyóopi píima Felikisi pa, apí kə Pəəli u nyíse. ³⁴ Ke uyóopi píima uu rítelé pikéé ní masí, uu Pəəli pise re u kuwélé kúye ukó le? Kuu n kó te Silisii ukó lo, ³⁵ uu u maa re: Pipóteecə pin n ka, né pee pó píseise am kóm. Uu pee rinə he re piké Pəəli kpísi piké ha Erooti keyə-pə hánesi.

24

Pisui fi ye Felikisi keyu-i Pəəli ne nstímé rikpára

¹ Ai wai siyáa sinupū, Uléécaá usina Ananiyasi ne kuyu piwéése pinyine ne usíméyóó unyine kapi ye n sée re Terituluusi apí Sesaree-i hapə. Apí uyóopi píima Felikisi-i sí te piké ha Pəəli ketahai

sée. ² Uyóopi uu Póoli séipo, Terituluusi uu yisi uu picé u kápáá, uu uyóopi maa re: Urósáa, uyóopi píima! Póo tíyese kari nkíninje-i we hái ái neni-me. Ketē kaa n̄sone m múlĭ nnya ke nconse meyā nn kerótē nké kecáá wa re liké ne ke sonesi. ³ Tó pakare! Ne pipókēi ne lē kaa meséere ne n̄pá yei ró n wai. ⁴ Am la ké kó picón̄ pó rikpá. Amá ne rikón̄ pó wúkule re a kó ne kefa ró fénne, aa nkáripī kutu ró cō. ⁵ Tó yē te utisi nkó ye likpááree linyine le. Uyee Nasareti pikó mekóole icápine uyukáó. Ketē nnéi Pisuiŋi kecōpe kuu n̄cōkōi tanaalē. ⁶ Ticuruu u p̄ee náásile uké Ulééca keyō mékperinkpe waise, kari p̄é ne u tī. [Tó p̄é lalē tóké ne u túhaane yarē ke irósé ii m pise. ⁷ Amá usóca wéese Lisiyaasi uú weri uú ne n̄nan̄e arón̄pe-i u yósu. ⁸ Uu p̄ee Póoli piteecō p̄ē maa re piké ne nsímé pó leeme.] P̄on tipócuruu Póoli m p̄iseise, pó yē te mmē karī ne u n cési ye aseī le. ⁹ Pisuiŋi t̄arōo api yisi api Terituluusi kecáá kpá api re mesei, lē kai li.

Póoli ye Felikisi keyu-i uriyu heere

¹⁰ Kei ke uyóopi píima Felikisi uu p̄é ne kunípe Póoli rináó he re uké unkó símisi. Póoli uu re: Urósáa uyóopi, ne nyule re hái ái neni-me kaa kerótē nké kecáá itúhaane le. Lē nnya kam̄ ne kefa keese kepóyu-i rinéyu heere. ¹¹ Pó fe aa ripócuruu pise aa kóm te kam̄ ne Yerusalem-i n̄ ka, siyáa kefi ne sité ye nsí. Ulééca kam̄ piyáhaa ka. ¹² Uka úu keyáa kenyine né leep̄o, tó ne unyine t̄on Ulééca keyō-i n̄ee kuyómeyáhaalee-i n̄ee kuyu-i we t̄on yóí n̄ee t̄on p̄isoī kupakareciré tálaanke. ¹³ P̄isoī mpí ápi yé n̄ka yē piké re mmē kapí ne nk̄p̄eni nté né cési. ¹⁴ Amá né kepóyu-i aseī símisi re ne ncée fale mmē

kapi nní n kpíilē te mēkóole icápine ukó le. Amá pirósáa Uleecaa kam pēe yáasi nen kō lē nnéi leē isé ne antepuye atelé kēmee n wólaalē ne kefa tenelē.

¹⁵ Lē kam n tálē ke pē ticurruu pōō kō tálē te Ulééca yē pīsoi sōne ne pikópe pēe n kpí nkpō kēmee yukuse.

¹⁶ Lē nnya kam mesére ημόópulē te kē Ulééca n tikilē ne kefa kesē.

¹⁷ Kamí ne nté n yisi, li inmē kulúí wale. Ne neni pēeme re kē nnépuri pikó linyine hē, kē kō nyóonse kē ne Ulééca yáasi. ¹⁸ Lē kamí pēē ne Ulééca keyō-i kparálē kapí ne né leepō, nen akópe piheere inyekií piwai máame. Tisoiwuí ríka ári pēe kenékúrí cápinelē. Am kō pēe n̄cōkōi n̄ka wai.

¹⁹ Pisuífi pinyine pēe Asii ketē-pō leeme api kei né leeri. In pēpēe pēe nnyine má piké ne né cési, pē kai pēē ne sá re piké kepómee kam. ²⁰ Néē pēpēe nté nní n̄ we piké símisi nkē te kari ketúhaane pīima-i pitúhaane n̄ ha, nkópe n̄-ye kapi kenécáa yē?

²¹ Néē nnékópe kam neni n wa mee lē kam ketúhaane kecōpe rin-yóó re: Kam n ηmurei re pikpōkpō yèē nkpō kēmee yisile nnya kapi nkpeni ne nókenéyu-i né túhaane.

²² Felikisi yē pēe Kirisi ncee kecáa nyule. Uu nsímé piké ne yá uu pitúhaane keyáa tēhse, uu pēpēe Pōoli ketahai n sée maa re: Usóca wéése Lisiyaasi un píyei n ka, né pēe nónnésímé ripérése n̄sōne. ²³ Uu pēe usóca kpēē tinóō hē re uké Pōoli kukpaniilee-i wa uké ukecáa m paílē, amá uké ne kēyu u m purú, úu kape yē yè re upikó ápi kape u lē.

Pi ne Pōoli Felikisi ne uunōsi Turisii kēmee ha

²⁴ Pōoli uu kei lē n we aí ne siyáa sinyine kóónú. Uyóopi píima Felikisi ne unósi Turisii apí hapō.

Unósi uyεε Usuifi λε. Uyóopi Felikisi uu tum api Póoli u séipó, uu u pise re uké u símisi, yo kapi ye re usoi ye Kirisi Yeesu ne kefa tenε? ²⁵ Ke Póoli uu aseí pitiki ne lε ke usoi uu yé umεcire rimmúlú ne lε ke Uléécaá uu pisoí n túhaanene nsímé ní ló, ai Felikisi cóη. Kei kuu pεε Póoli maa re: Pó fe aa nkpréni lε tómpó. Nen píyei kéyu n yε, né kó pó séε. ²⁶ U pεé lε tálε te Póoli uké siwóó u he. Lε nnya kuu meséρε u séleipó pin yóí. ²⁷ Ai lε n we inmē ité íí ne tómpó. Pórisuusi Fesituusi uu Felikisi ripóhó iyóopi tone. Felikisi uu Pisuífi mpóonare n la, uu lε nnya Póoli kukpaniilee-i n yálε.

25

Póoli ye uyóopi píima Fesituusi kémεε pitúhaane ha

¹ Fesituusi uu Sesaree keteni-i hapó uu siyáa sitaani wai, uu pεε limemáá yisi uu Yerusalem tómpó. ² Kei ke pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa píwéése ne Pisuífi pεε kuyu iwéése n tú api yisi api ukeméε Póoli ketahai séi. ³ Api kó u welu re uké ne pi kó uké ncée pi he piké Póoli ne Yerusalem pεεpó. Tipine kapi lε wa piké ne ncée u ní kpu. ⁴ Fesituusi uu pi pεε re Póoli ye Sesaree-pó kpaniilenle. Uyε ticuruu yé kó nfáani kei pεε. ⁵ Uu kó pi kprá re: Nópinéyukóó piké né ritiki. In te usoi nkó ye linyine caai, piké ha ketahai u séε. ⁶ Fesituusi uu Yerusalem-i tone siyáa sipaha née kefi kumúnε uu pεε kelenε Sesaree pεε. Kai kóso n weesi, uu ketúhaane-i sí uú tone, uu tum api Póoli kprípo. ⁷ Kuu n hápo, Pisuífi pεε Yerusalem n léépo apí hapó, api u kálisi api nsímé píima nnyine ne ketahai u séi. Nn kusa kulúí we. Amá piuka úu fe uké nyíε re aseí

kapi símisi. ⁸ Pòli pòò késu uu re: Am ne Pisuifi isé nées Ulééca keyò nées Ròm uyòopi Sesaa púnne.

⁹ Fesituusi uu Pisuifi mpòonare n la, uu lè nnya Pòli pise re: Pò ηmurei re piké ne Yerusalem pò ha piké ha kei-pò kenéméé ne nsímé mmú pò túhaane?

¹⁰ Pòli uu u pese re: Sesaa ripoo-i kam nní nyenu, kei kai ne sá re piké ne né túhaane. Tipóçúruu ye nyule rísonε re ám Pisuifi líka caai. ¹¹ Nen ncaai nnyine n wa kapi ye ne usoi ní kpu, ám nkpò kesu. Amá in te pi ne né rikpárále, úka úu ncée má uké pianipe-i né ritépò. Ne pise re piké ne nnésímé Sesaa kémεε tu. ¹² Fesituusi ne pepεε mesòho u n kpáriise api símaane, uu pεε Pòli maa re: Pò re mpósímé nké Sesaa kémεε tu. Lè nnya, Sesaa kémεε kaa yé kò ha.

Fesituusi ye Pòli nsímé uyòopi Akiripa símisi

¹³ Ai siyáa kulúí kóónú, uyòopi Akiripa ne uyéi Pereniisi api Sesaree-i Fesituusi piyáhaa sí. ¹⁴ Kapi siyáa kulúí n wa, Fesituusi uu Pòli nsímé mmē kpísi uu Akiripa símisi. Uu re: Felikisi yeε pεε nté iyòopi n tóne uú ne né tise ye ukpaniikó unyine kulee wailenε ne neni-mε. ¹⁵ Kam Yerusalem ní ha, pepεε ye Ulééca inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi pεε kuyu iwéése n tú api kenémεε ketahai u séi api re ké wa unsímé nké kpu. ¹⁶ Kei kam pεε pi pese re: Ròm pikó kémεε, usoi un linyine n caai, ncée ín we re piké u kpu, pinsá kahanε u n túhaane. Li pise re u ne upiteecò piké tone kelenε uké uriyu hεεε. ¹⁷ Lè nnya kapi nté né ritikimε. Am nkpáni nánaisε. Kai kóso n weesi, am ne mese ne mese ketúhaane n tósu am ha tone, am tum api utisi nkó kpíiri. ¹⁸ Ke upiteecò api ní ka, ápi fe piké nkópe nnyine kam pεé ne u m músu nyíse. ¹⁹ Amá piinyekii nsímé

ne utisi unyine ye n kpu api ye u séi re Yeesu ke Pōoli pōo n tee re u nfāa málē nkó ηmanē kecāá kapi kēηene. ²⁰ Ai méwoo né wai, ám pēe céru íye kam yé ne li wa. Lē nnya kam te ké Pōoli pise re un n la, uké Yerusalem ha piké ha ne kei-pō u túhaane.

²¹ Amá Pōoli uu yúlu uu re u la re Rōm uyōopi Sesaa ricuruu uké nsímé kecāá ripái. Lē nnya kam te piké kukpaniilee-i u n yálē ké kam ké ne Sesaa u papō.

²² Kei ke Akiripa uu pēe Fesituusi maa re: Ne pēé la ké rinécúruu utisi nkó kutu ricō. Fesituusi uu u pēse re: Kóso kaa yé kutu u ricō.

²³ Kai kóso n weesi, Akiripa ne Pereniisi api meyoōpilape tani, pi ne pipipiretiki api kenōηla wai apí ne kutúhaanelee lompō, pisóōca wéése ne kuyu piyukóo pin tikilē. Fesituusi uu rinóo he api Pōoli krípō. ²⁴ Fesituusi uu pēe re: Uyōopi Akiripa ne nó pitōrōo mpí nóo nní n ka, ani utisi nkó ripái nsone.

Pisuiifi riwúí nnéi ye kale api Yerusalem-pō ne nté kenémee ketahai u séi, pin cáái re ái ne sá re usoi nkó uké kō nfāa rikpá. ²⁵ Ne nsímé mmē tipérelē am yénu re úu ncaai nka wa kapi ye ne usoi n kpu.

Amá ke uricuruu uu m pise re piké ne unsímé Rōm uyōopi kémee tu nnya kam ηmurei re piké ne kei u ha. ²⁶ Am nyu íye kecire kam yé utisi nkó kecāá wói ké ne upíima símaapō. Lē nnya ricuruu kamí ne nókenémee u ka. Pō, uyōopi Akiripa kémee kamí ne u ka re pōn pipíseise u m masí, né nnyine yē am títelé-i wólu. ²⁷ Ai ne sá re ké méwoo ukpaniikó ne Rōm uyōopi-i ha, kám pēe lē nnya kapi pitele u n wai n wói.

26

Pōoli ye Akiripa keyu-i uriyu heere

¹ Akiripa uu pɛɛ Pɔɔli maɔ rɛ: Pɔ nkɛpɛni ncɛɛ málɛ pɔkɛ rɪpɔ́yu hɛɛɛ tɔkɛ kɔ. Pɔɔli uu pɛɛ kuníɛ sika, uu nsímé kpísi uu rɛ: ² Uyóɔpi Akiripa, li nɛni keyáa nké né láárú rɛ né ncɛɛ yɛ am nsímé nnéi kɛ Pisuiɪ apí nɛ né rinkpárá kɛpɔ́yu-i símisi. ³ Li wɛ rɛ pɔ Pisuiɪ inyɛkii nɛ piisímé kɛcáa kapi n kɛnɛnɛntɛ mɛyíkíyiki n̄sɔnɛ nyulɛ. Lɛ nnya, nɛ rikón pó wúkule rɛ a niñɛsi aa kutu né cɔ.

⁴ Pisuiɪ nnéi yɛ nyulɛ lɛ kam hái inɛnmáne-mɛ nnɛpuri pikó kɛcɔpɛ nɛ Yerusalem kɛmɛɛ inésoi n li. ⁵ Hái ái nɛni-mɛ kapi né nyu. Pin n la, piricuruu yé nɛ pinnoó símisi rɛ nɛ pɛɛ Pifarisi kɛmɛɛ wɛɛ. Tóo yɛ ári pɛɛ piróymeyáhaa isé nɛ akpéri wai. ⁶ Kam n tálɛ tɛ Ulééca yé lɛ kuu pirósáayaha m̄ ma wa nnya kapi nɛ nté nní né túhaanɛ. ⁷ Isirayɛli pikó ipuri kɛfi nɛ ité iyɛ pɔ́ nɛ kɔ mɛsɛɛ kɛsinɛ nɛ ketúnjé Ulééca yáásilɛ in nɛ tálɛ tɛ i yé lɛ kuu mɛkɛɛ-mɛ pirósáayaha m̄ ma yɛ. Kam likɛcáa n tálɛ nnya kɛ Pisuiɪ apɪ pitele né wai, uyóɔpi Akiripa! ⁸ Yo nnya kɛ n̄́ Pisuiɪ áni pɛé la nɔkɛ n̄murei rɛ Ulééca yé fe uu mɛyíkíyiki pikpɔkpɔ yukusɛ? ⁹ Tinécúruu n̄ma yɛ pɛé musilɛ rɛ kɛ n̄naɛ nɛ tápaankɛɛ úka úu kapɛ Nasarɛti ukó Yeesu rinyiri nɛ kɛfa tɛnɛ. ¹⁰ Lɛ kam Yerusalem-pɔ n wa yɛ lɛ. Nɛ rinécúruu n̄ma Ulééca pikó mɛyá kukpaniileɛ tanɛ. Pɛpɛɛ yɛ Ulééca inyóonɛ n wa piwéɛɛ pɛɛ yɛ ncɛɛ né hɛ rɛ kɛ lɛ wa. Pin kɔ n la piké pi kɔ, li yɛ pɛé nɛ né risále. ¹¹ Nɛ yɛ pɛɛ ayómyáhaaleɛ rikalɛ am̄ ha kei íwɛ pi n wai, nɛn náasi rɛ piké pinfatɛnɛ kɛsi. Kunéfatoi yɛ pɛɛ pikɛcáa tɔsilɛ, hái ricuruu am yɛ pi n wéékusɛlɛ nɛ acóyu-pɔ.

Pɔɔli yɛ umɛfɪnɛ mɛconɛ Akiripa st̄misi

12 Limékó-i ke pēpē ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése api keyáa kenyine rítélé né rimúise api ncée né he am yisi am Tamaasi sí. 13 Ituḡe kecíre kumúnjé, nen ncée-i we, uyóopi Akiripa. Kei kam metéi menyine yē men keyómecaa-pō leeri, men tapaalē, men ituḡe metéi fe amé ne tó ne pinéséncō kóónú. 14 Ari ntónéi keteni-i lólu, am pēe kóm, lin ne Mē-epiree né tee re: Sōoli, Sōoli, yo nnya kaa né wéékuselē? Méwoo kaá ne né tōpiriinkēe yare kemināa. 15 Kei kam pēe piḡe re: Póó úye, Upíima? Uu né pēse re: Née Yeesu kaa ní we pōn wéékuselē. 16 A nkpéni yisi aa nyere. Lē nnya kam menécíre pó n nyíse ye nní: Ne la re a panse unékeikó, aa ye kóónú aa lē kaa neni nní né n yé ne lē kam n sónti ke pó n nyíse piḡō símisi. 17 Mpópuri pikó, Pisuiḡi kecōpe kam pó lesene ké mpuri sanē pikó kémēe pó tū. 18 Ne pó tum te a ha piinipee wúkule aa kuḡmaha-i pi lese aá ne metéi-i pi sí. A kō Setani anipe-i pi lese aá ne Uléécaá kémēe pi sí. In te pi ne kefā né tenelē, Uléécaá yé piakópe pi sárei uu kō lisōne kuú ne upikó m mé pi he.

Pōoli ye uliwaiwai kecáá símisi

19 Lē kémēe, ám pēe lē kai keyómecaa-pō né n nyíseme kesí, uyóopi Akiripa! 20 Amá Tamaasi pikó ne Yerusalem pikó kam Nléécaasimé mēfoí riyóó, am pēe limemáá Yutee ketē tōrōo pikó nnéi ne sitē sicō pikó yóó. Ne pi símisi re piké mēfine conse piké Uléécaá-mē pansepō apí n wai liké n nyíselē te pi mēfine consele. 21 Nsímé mmē nnya ke Pisuiḡi api Uléécaá keyō-i né tī, pin wéési piké né kpu. 22 Amá hái ne neni-mē, Uléécaá ye né nen ne we nen

uiseérakó le, nḗpá úye, siwá ne piwéése siyu-i. Am ye nféé nka ma, lē ke antepuye ne Moisi api mekeε-me n yé api símisi re li weme memáá. ²³ Ne ye maa re: Uyē ke Uléécaá uu n wéε yé kam uu íwe le, uu kpi uu ufoí pikpəkpə kέmεε yisi. Uyεε yé nsímé mεε metéi m má Pisui fi ne mpuri sanε pikó hε.

Πῶλι ye Akiripa maa re uké Yeesu ne kefa tene

²⁴ Πῶλι un lē we un uriyu hεερε, Fεsituusi uu cááipə re: Πῶ isəhə torile, Πῶλι! Mεpónyuwe píima ye isəhə pó tóroisεle. ²⁵ Kei ke Πῶλι uu pεε rinóo u yósi re: Am isəhə tori, urósáa! Mmú kam nní n símisi ye meníηε nsímé sənε le nn kə ase i tikilē. ²⁶ Ne nyule re uyóopi Akiripa ye nní nnéi lεε nní ní wa pikómε máálenle. Lē nnya kamí ne rinéπóo ukeyu-i símisi. Ai mepíflú menyine-i kai kelō kuηmah-a i lē wa. ²⁷ Πῶ antepuye nsímé ne kefa tenelēε, uyóopi Akiripa? Ne nyule re pə ne kefa n tenelenle. ²⁸ Akiripa uu pεε Πῶλι pεσε re: Πῶ lalε pəké né feriyε kέ nté nní pansε Kirisi ukó! ²⁹ Πῶλι uu re: Lin yé nfáani néε lin yé píyεi-pə, li kpére lē wa! Ne Uléécaá welu re ái kapε pó ηmanε, amá liké nónnénéi mmú nóo neni nní kutu né n cólē, nóo yé menéco n we. Akpanii nnyé ηmanε aké nó riparí.

³⁰ Kei ke uyóopi Akiripa ne uyóopi píima Fεsituusi ne Pereniisi ne pē nnéi pεε kei kesé ní we api pεε yisi, ³¹ api iyaa leepə, api pεε pimεcəpεcire n tee re: Usoi nkó úu líka caai kapi yé ne usoi ní kpu néε kapi yé ne akpanii u n wa. ³² Kei ke Akiripa uu pεε Fεsituusi maa re: Usoi nkó unsá pεé m pise re piké ne Rəm uyóopi Sesaa kέmεε u ha, pi yé pεε fe api u yápə.

27

Pisóóca ye Póoli ne Róm kuyu ha

¹ Kai n símisi aí tonē re kúninōi kari yé lō arí ne Italii sí, api Póoli ne pikpaniikó picō pinyine kpísi api usóóca kpéē unyine kapi ye n sée re Yuliisi anipe-i wai. U Róm kutōpilee kpē kapi ye n sée re Róm uyōōpi kutōpilee kémēe úyukóō use le.

² Atiramiiiti kuyu ke kúninōi kpē kari n lō aku léeri kun Asii sitē aninōi sinyere kanēi. Ari ku loni ari tōmpō. Masetuwaani ukó unyine yee Tesaloniki-pō ní we api ye u séi re Arisitariki ye pee kerómēe wele.

³ Ari liukóso Sitō kuyu tulu. Yuliisi ye pee Póoli rínare waille. Uu ncée u he re uké upisane rilóólú, un ye yo n la, piké fe piké ye ne kutu u ricō. ⁴ Kari kei n yisi tōn tōsu, kuyō aku kerōyu-mē m pepuri, ari pee Siipuru kuwéē kpē mē ke kuyō áku ní we tiki.

⁵ Ari pee Silisii ne Pamfilii menimaa tēj arí ne Lisii keteni-i Miiri kuyu tulu. ⁶ Róm usóóca kpéē uyē uu kei kúninōi kucō kunyine yenu kpee Alekisantiri n léeri kun Italii-mē sí. Uu kpe-i ró tani. ⁷ Siyáa kulúí kari nnánári ne kúninōi sōne. Iwe píima kari li ari kelene Kiniiti tulu. Kuyō áku ηmurei tóké lē n tikilē tóké ne kēyu-mē ha. Ari pee mese Salimonee kuwéē-mē míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Kirēeti mecáa tiki. ⁸ Ari íwe píima le arí ne rikóitime kanēi arí ne kelō kenyine tulu. Pi ye kei sée re Aninōi-Kenyere-Sōne. Lasee kuyu kaí ne kolē.

⁹ Ai kusa ró nánaise. Anóōpahaa keyaa ye pee pitōmpō masile. Kúninōi pilone ne ncée pinōh yé fe apí ne nkpō weri. ¹⁰ Lē nnya ke Póoli uu kúninōi pikeikó símisi rísone piké kō. U pi maa re: Pinésáne, ne yē te ntócéē mmú pitiki yé ne nkpō ró kam.

Kúninōi ne ilū kaku n topori ye meyã caainkεενε. Ai nkpáni ilū ne kúninōi ημανε, amá ne tóopi. ¹¹ Amá Róm usóca kpéē uyē uu kúninōi utíkíi ne kuute nkó ne kutu n cōlē ai tósu Póoli nkó kuu mí ma. ¹² Ai kō yá, áninōi kenyeε áke péé nyamí te piké kei nnyiyε píima kumúnjé-i siyáa wa. Kúninōi pikó meyã api pεε lē nnya re pi yé kei yisi. Pi lē pεε náásile re lin íye n we, piké Kírεeti aninōi kenyeε kē kapi ye n sée re Fenikisi tu, áninōi kenyeε keε ituηε kelólé awélé keté-mē kényu palenlē. Kei kapi la piké nnyiyε píima kumúnjé-i siyáa wa.

Μεγῶ maamaa menyine μεε míni kecáá ní pépu

¹³ Ke kúninōi aku lē n nyenu lin nánai, keyōpi kenyine áke ituηε kumii-mē pepuri, api músu re pi yé fe api nkpéni lē kapi ní la wai. Api pεε kesáu kapi ye ne kúninōi n nyereεe sakaa api ncée kpísi. Api míni keπάápáá ketē kapi ye n sée re Kírεeti n kanεi. ¹⁴ Μεσε ne μεσε, kuyō kunyine kapi ye n sée re Erakilōo aku míni keπάápáá ketē-mempō pepuri ne rínaηε. ¹⁵ Ai kúninōi kpáú lin ne tósu, ái kunyerεεε we. Ari μεσε yá aí ne ró n tósu. ¹⁶ Ari míni keπάápáá ketē sínsápi kenyine kekúrí tómpō. Pi ye kē sée re Kulotaa. Ari pεε náási arí ne fe ari kenóipi kapi ye ne pisoí n léise lese. ¹⁷ Kúninōi pikεikó api kúninōi kέμεε ke tampō. Api pεε limemáá iημε pahaankeε apí ne kúninōi kóónú. Iwame ii pi wai re ápi kape ha Lipii menimaa ritime rinyenetū tinyine rikam. Api pεε kusánjáá maamaa kpeε kuyō n wai cepise. Api nnánnári n sónε pin kuyō tikilē. ¹⁸ Kuyō aku lē tó m pepu kun nípaρε kpálē aí ne ró weesi, api pεε μεσε ilū ke kúninōi aku n topori n hasu pin míni-i sariipō. ¹⁹ Kai kō piweesi rinkpá, api kúninōi ikeilū

inyine pifónεε kápáá. ²⁰ Ai wai siyáa kulúí, itunεε ne awárepi áa kúyene wa, meyo men lē ne rínanεε pepu, ari peé m músu re ntókó ye tenεε.

²¹ Ai nánai, tó úka úu iluke li. Póoli uu peε yisi uu písoi kecōpe nyereε uu re: Pinésáne, non peε nnékó kutu rincō, tō yee peε Kireeti-pō tone ári ye ásáláú píima nnyé ne risáne toké ne ilū fónεε. ²² Lē nnya, ké nkpeni nó símisi ani rikín tápisi rísanε. Nó úka úu kpínε. Kúninói ηmanε kpεε ásáláú wainε. ²³ Uléécaá uyee né n te nen kō u keisi Uleecaatumε ye kesine nké kenémεε kale. ²⁴ Uu né maa re: Iwame li kape pó wa, Póoli! Pō Sesaa kémεε pitúhaane sinle pái! Pó ke Uléécaá uu n la nnya, u yé kō pipóséncō nnéí nfáa tíye. ²⁵ Lē nnya, aní ikari wa, pinésáne. Ne ne kefa tenelē te lē ke Uléécaá uu m ma kai lenε. ²⁶ Amá kuyō yé ró lese aku míni kepáápáá ketē kenyine ritime sá.

²⁷ Karí ne n weme, sisine kefi ne sina kari lē Metiteranee menimaa kémεε wa, meyo men tó kpáúlē. Ai kesinecō kumúnjé kúninói pikeikó wai yare tō ne ketē kóima kenyine nnyáã wale. ²⁸ Api ménme kapi ye ne míni mecímá ní musí kpísi api fóm, api yénu re simetiri afεetaani ne sisεei kame címú. Api kéyu-mē nyōsópō api kō pimúnjé kpá, api yénu simetiri sité ási we afεetaani. ²⁹ Api peé n wuru re kúninói áku kape aparecanaa anyine rikam. Api peε lē nnya sisáu sina kapi ye ne kúninói n nyereεε kepire-mē cepisepō, api peε m mé pin yōne re liké weesi. ³⁰ Kúninói pikeikó ye peε lalε piké léepō piké wuri. Lē nnya kapi kenóipi kē kapi ye ne písoi n léise míni-i ricepise api peε kpárá re pi lalε piké ha ne kesáu kéyu-mē ku nyereεε. ³¹ Póoli uu Rōm usóóca kpéé ne písóóca picō maa re: Písoi pē pinsá kúninói

kémee n tone, áni nkɔ-i mélele má. ³² Pisóóca api pɛe méŋme mee kenóipi kapi ye ne n léise m múlĭ semí, api ke yá ake lólu.

³³ Liké kelenɛ n weesi, Pɔɔli uu pinnéi maa re piké iluke li. Uu re: Siyáa kefi ne sina ye nsí kani ne mpóocaaí tū nɔn mé áni kɔ líka li. ³⁴ Ne la ké nó símisi re ani iluke li. Li pise re nɔké li nɔké ne nfáa m má. Nó úka nnyúpi ricuruu rín ríyu kecáá wehene.

³⁵ Kuu lē m ma, uu kukpónó kpísi, uu pinnéi inipɛɛ-i Uléécaá pakare uu pɛe ku kpɔkóri uu piluke kápáa.

³⁶ Kei kapi pɛe pinnéi ikari wa api iluke le. ³⁷ Ntónéi ye pɛe kúninɔi kpe-i wale písoi píle píle meté ne kuwóó ne afereé ne pikpuulū (276). ³⁸ Ke mpa úye uu piluke m masí uu lepu, api melukɛpípi mee kúninɔi-i ní we n hasu pin mínimaa-i sariipɔ re kúninɔi kuké nkáripí fakasi.

Kúninɔi mɛforɛ

³⁹ Kai n weesi, kúninɔi pikɛikó ápi ketē kē ceri, amá api ketaa-pɔ ketenpampi kɛnyine yɛnupɔ ne kekecáá kɛnyene laii aí ne sí. Api pɛe re pin n fe, pi yé wa kúninɔi akú ha kei tasi. ⁴⁰ Lē nnya kapi sisáu fénnɛ api mínimaa-i sariipɔ. Api kɔ áŋme kapi ye ne kúninɔi ketíkíí m paasi fénnɛ. Api kɔ lē memáá kúninɔi keyu-mē kusánjáá tóresi api síka, kuyɔ aku pɛe kúninɔi n télē lin ne kɛnyenɛpampi kē-mē sí.

⁴¹ Amá api sí apí ha ínisā ité kepáápáa rinyenetū tinyine takári, kúninɔi riyu ari kei lomɔ aí tini símí, aí pɛe kunyókɔ-nyókɔ we. Aniwálé nanɛ-nanɛ anyine pɔɔ pɛe kɛpire-mē ku n foresi. ⁴² Kai pisóóca iwame n wa re pikpaniikó yé wéeri api wúrunkɛɛ nnya, api pɛé n la piké pi kɔ. ⁴³ Ke Rɔm usóóca kpéé uu ní la uké Pɔɔli riyu lɔ nnya, uú ne pi yulu

re ápi kape lē wa. Uu peē rinóo he re pepeē piwéeri n nyu piké mefoi rikpuu apí ne rikóitime tēj. ⁴⁴ Amá pitóroo piké akpénkpélé ne kúninōi siwélépi kecáá túnti apí ne pi tiki. Lē kari mesei ntónéi wa arí ne ketē kóima tulu ái úka ríka kpu.

28

Pōoli ye Maliti keteni-i we

¹ Kai nkpō-i ró n lése memáá kari peē kō te pi ye míni kepáápáá ketē kē sée re Maliti. ² Kei pikó api kefa fénne api nsone ró yósu. Ke ikónne ii picuú n kóri nnyiyē nn wai nnya, api nna píima nnyine wai api ró yósu, ari kekále wai arí ne n kóónú. ³ Pōoli uu peē yisi uú ha sinaapi paálame re uké nna-i risápo, tikpurii rinyine tin sinaapi se-i we. Ke nna kutoi aku ri n leepo, ari léeri ari Pōoli kunipe yéu. ⁴ Ke ketē kē pikó api n yé iwáa iyē in Pōoli kunipe sanjárilē, api peē pimεcεpεcire n tee re: Mπά liké íye wa, usoi nkó ye usoikō unyine le. Míni-i kuu nní nkpō-i ημέhereri. Amá Uléecaa yeē aseí n tíkilē uu ηmurei uké nfáa li. ⁵ Amá Pōoli póo iwáa nna-i mépépo, ái ko nkpáni méka u wa. ⁶ Api peé m mé yarē piké u yē un píni un ne sí néε u yé mese ne mese kei nní loole uu kpi. Api méresi ai nánai, líka ái u wa. Api peē mese kemúnjé conse api re piléé pinyine ye pi.

⁷ Kei kekúrí ke ketē kē uyukóo foí keyo aké peé we. Pi ye u sée re Pupiliyuusi. Uyē uu kei nfanare ne kusáne ró wai, ari kei fine siyáa sitaani. ⁸ Pupiliyuusi usaa ye peē kumúnjé kpe-i póólúle un ne kupinjetoi ne nlure yarē ákpasehé finu. Pōoli uu sí uú ha u lóólú, uu ukεcáá keyóme yáasi uu anípe ukεcáá láa uú ne u paise. ⁹ Lē memáá, ketē kē pitóikó

picō apí weri api Pōoli yenu, uu pi pōise. ¹⁰ Api nḗpá yo ne ríyu ró waise hái. Kari n tósu, api lē kai ró m pise tóké ne ncée rintíki nnéi ró pásii.

Pōoli metuipō Rōm kuyu-i

¹¹ Iwáre itaani kari kei wa. Ari pēe limemáá kúninōi kunyine kpēe Alekisantiri n léeri loni arí ne tómpō. Nnyiyē kumúñé-i kakú pēe Maliti-i nyere. Pi kukecáá písika ayu lesele. ¹² Kari Sirakuusi n tu, ari kei tone siyáa sitaani. ¹³ Ari kei yisi ari mínimaa mecáa kanēi arí ne Rekiyo tulu. Kuyō aku liukóso itunē kumii-mē pepuri, ari pēe siyáa sité ḡmane kpísi arí ne Pusoli tulu. ¹⁴ Ari kuyu kpē-i pirócō Yeesu pikó yénu, api ró pise re tóké kei siyáa sisēei pikeméé tone. Kei kari pēe yisi arí ne Rōm tulu. ¹⁵ Yeesu pikó pēe Rōm-i ḡ we ye pēe kerócáá nyule. Api hái Apiyusi kuyaa-i ne kei kapi ye n sée re Sisáneyō Sitaani-i ró tépei. Ke Pōoli uu pi n yé, uu Uléécaá pakare, ai kō ikari u kpáse. ¹⁶ Kari Rōm-i n tuipō, usóca kpéē uu usóca wéése anipe-i pikpaniikó wai api Pōoli ncée he re uké umecire kelō tone ne usóca yee yé u m mé.

Pōoli ye Rōm-i Nléécaasimé yóólē

¹⁷ Kapi Rōm-i n tuipō siyáa sitaani memáá, Pōoli uu Pisuifi piyukó pēe kei ḡ we cápine. Kapi n cápinepō, uu pi maa re: Pimárecō, am akópe áka ntópuri mmú wa, am kō pirósáa isé íka rilóó, nḗpá ne lē, pi Yerusalem-pō né tīnle api Rōm pikó anipe-i wai. ¹⁸ Rōm pikó apí ne né túhaane, ápi níka yē kapi yé ne né ḡ kpu. Api pēe re piké né riyápō. ¹⁹ Amá Pisuifi api yúlu, am pōne am mēse re Sesaa karí la uké ha ne né túhaane. Ai re nnépuri pikó karí

la ké pitele wa. ²⁰ Lē nnya kam te ké nó yé ké kō rinóó nó maa nōké kō te lē ke Isirayēli pikó api n tálē nnya kam nté nní akpanii-i we. ²¹ Kei kapi pēe u pēe re: Api mpókó ríka kecáá Yutee-pō rítélé ríka ró wóime, urómárecō úka úu kō kei-pō leeme uké kam uké kepócáá nnyine ró kéē née uké mpókópe nnyine ró símisi. ²² Amá tō la re pō hmaa a nkpéni mmē kaa m músu ró símisi. Tō kō te nípá yei kapi mpóyómeyáhaacee mmē kaa nní ní tíkilē yulu.

²³ Pi ne Pōli api keyáa yekei. Kai likeyaa kē n tu, api sí kulúí api Pōli lepō kēyō ke-i kuu n sói. Uu mmare hái ne kesinecō-pō Ulééca iyōpi kecáá pi símisi, uu ye Moisi isé ne antepuyē atélé ne tiki un ne pi náási re piké Yeesu ne kefa tene. ²⁴ Picō apí mmē kuu pi n símisi hmurei, picō api pikómē yulu. ²⁵ Kapi lē n tōsu ápi kómēine, Pōli uu pēe kekéripi pi maa re: Asei ke Nfáasone nñ ne antepu Esayi ritiki nñ ne nópinésáa maa re:

²⁶ A mpuri mmú pikó-i ha, aa pi maa re:

Nó ye n̄sone kutu rícō
amá áni yéé aseí kō
nó ye n̄sone nyáneí
amá áni yéé yē.

²⁷ Li we re mpuri mmú pikó akij ye takasile,
pi pimēcire atu tápisile,
api inípēe wúkesi
re piatu áa kapē ye kō,
piinipēe íi kapē ye kō yē.
Pimesōhō áme kapē ye kō líka ceri nnya.

Pēé uye-i, ápi ye pēe nē Ulééca kēmēe kam ké pi pōise.

²⁸ Pɔli uu kɔ pimáa pi kpá re piké kɔ te mpuri sanɛ pikó pɛɛ ní-yulalɛsimé kɛ Ulééca uu m páme te. Pɛ né kutu n ticɔ. ²⁹ [Kuu lɛ pimáa m masí, Pisuifi apɪ ncée kpɔu apɪ n kɛɲɛnɛpɔ pin nɛ tɔsu.]

³⁰ Pɔli uu inɛ ité kɛyɔ kɛ-i kuu ní we un héele kémeɛ tonɛ. Uu kei pɛpɛ ukeméé n sɔnaapɔ nnéi yóó. ³¹ Ulééca iyɔɔpi nsímé kuú pɛɛ yóólɛ un kɔ Upíima Yeesu Kirisi nkó pisoɪ céési nɛ uripɔɔ, líka ái kɔ u pɛkesi.

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

xcv

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1